

nedjeljni

BANJALUKA,  
28. i 29. decembar 1985.  
Broj 4596 Godina XLII  
Cijena 50 dinara

*GLAS*

# GLAS

LIST SOCIJALISTIČKOG  
SAVEZA RADNOG NARODA

IZLAZI SVAKOG  
DANA OSIM NEDJELJE

## PRAZNIK KRAJIŠKOG SPORTA

BANJALUKA, 27. decembra - Sinoć je na završnoj svečanosti u „Boriku“ objavljena lista deset najboljih sportista Bosanske krajine u 1985. godini. Na fotografiji našeg foto-reportera Rastka Ostojića zabilježen je momenat proglašenja najboljih (zdesna nalijevo): Zlatan Ar-

nautović, Savo Blagojević, Dževad Haznadar, Zlatko Saračević, Sladana Golić, Kemal Arnautović, Branislav Babić, Fahrudin Bihorac, Aleksandra Kuzmanović i Svjetlana Milanović.

STRANE: 12, 13, i 16.



IZBOR DESET NAJBOLJIH SPORTISTA BOSANSKE KRAJINE

BIROKRATIJA I BIROKRATIZAM  
U SAMOUPRAVNOM DRUŠTVU

### Snaga koja nagriza sistem

Strana 6.

O JEDNOJ NOVOJ METODI  
OPERACIJE OKA

### Bitka za svjetlost

● Nedavno su ljekari Klinike za očne bolesti u Banjaluci uspješno obavili prvu ugradnju intraokularnog sočiva u zadnju „očnu sobicu“  
● Nakon operativnog zahvata i ugradnje pomenutog sočiva Andi Bojanić vraćen vid

Strana 6.

INTERVJU  
NEDJELJNOG  
„GLASA“

SA SVETIZAROM  
DOJČINOVIĆEM,  
PREDSJEDNIKOM OKSSRN  
BANJALUKA  
O PREDIZBORNIM I IZBORNIM  
AKTIVNOSTIMA

### Svako ima svoj zadatak

Strana 5.

DORDE ČERMAK,  
NAŠ ZEMLJAK, DANAS JE  
UGLEDNI SLIKAR U AMERICI

### Paleta puna života

Strana 8.



KRAJEM NEDJELJI

# POČETAK SUMORAN, KRAJ VEDRIJI

Postao je već ustaljen običaj da se na kraju svake godine svode bilanci i daje neka globalna ocjena o onome što se zbilo i šta treba očekivati u budućnosti. U tom pogledu godina koja je na izmaku, po događajima iz posljednjih mjeseci, daleko prije bi zaslužila pozitivnu ocjenu, nego negativnu kako je po svemu izgledalo na njenom početku. I sve to uprkos činjenici da nijedna od postojećih akutnih kriza u svijetu u suštini nije ni za pedelj bliže ublažavanju ili rješavanju. Jug Afrike, Bliiski istok, Kampučija, iransko-irački rat, Nikaragva — svugdje je stanje manje ili više identično kao i prije dvanaest mjeseci. U pogledu ekonomske krize i položaja zemalja u razvoju stvari stoje još gore — one su se našle u još težem položaju, zahvaljujući protekcionizmu i sebičnjačkoj politici razvijenih zemalja, bez obzira na društveno uređenje.

Pa ipak, mjesta za izvjestan, makar minimalni optimizam, ima, prvi put u toku posljednje decenije. Nema nikakve sumnje da opšta svjetska klima dobrim dijelom zavisi i od odnosa dviju suparničkih vojno-ideoloških i političko-ekonomskih blokova. A bilo je očito da su oni na početku ove godine bili najzaoštrniji u posljednjih četvrt stoljeća. Možda čak ni u vrijeme kubanske krize nije izgledalo sve tako crno kao na početku 1985. Iz prostog razloga jer tada su Hruščov i Kenedi bili u direktnom kontaktu, a predsjednik Regan je sve do polovine ove godine odbijao i svaku natuknicu o sovjetskoj eventualnoj spremnosti za dijalog.

No, stvari su se očito promijenile. Možda je to posljedica dolaska Gorbačova na čelo sovjetske partije, čime je okončano gotovo trogodišnje unutarsovjetsko prestrajavanje, uzrokovano smrću trojice najistaknutijih ličnosti, koje su jedna za drugom, nestajale sa državne i političke scene. Novi sovjetski lider već na samom startu pokazao je jasnu političku orijentaciju, kako na unutrašnjem tako i spoljnopoličkom planu: a ono što je još značajnije, dovoljno odlučnosti i energije da svoje vizije i političku liniju i ostvari. Sasvim razumljivo da je to moralo imati uticaja i na suparničku stranu da novog sagovornika shvati daleko ozbiljnije, a sve se to potvrdilo na sastanku Gorbačova i Regana u Ženevi, krajem novembra, kada je i postignut dogovor o novim susretima, već iduće

godine. Sama činjenica da je došlo do direktnog dijaloga, riječi koje su iz njega otišle u svijet, s pravom upućuju na zaključak da su američko-sovjetski odnosi prevazišli najkritičniju tačku da se ponovo kreću, bez obzira na sve, uzlaznom linijom. A već ta činjenica dovoljna je da se konstatuje kako je kritična tačka antitetanta prevaziđena i da se ponovo svijet kreće ka mirnijim danima, bar u onim globalnim okvirima, čak i uprkos činjenici da se trka u naružanju nastavila istim tempom, da se, očito, širi i u kosmičke prostore.

U analiziranju sovjetsko-američkih odnosa ni u kom slučaju ne smije se zanemariti ni kineski faktor. A Kina, ta najmnogoljudnija država svijeta, u ovoj godini potpuno se otvorila i zakoračila u jasno naznačenom pravcu — ka brzem tehnološkom i ekonomskom razvoju. A šta bi i šta će značiti jedna ekonomski i tehničko-tehnološki razvijena Kina netreba mnogo mašta da se zamisli. Istim tim putem — brzog ekonomskog i tehnološkog razvoja — ide i Indija, sa svojih blizu 800 miliona ljudi. Premijer Gandhi pokazao se dostojnim nasljednikom svog djeda i svoje majke i svojom politikom otvorio vrata nadama da će dugogodišnji spor sa Pakistanom biti okončan. A šta će to značiti za klimu u cijeloj Aziji, ne treba naglašavati. Sam po sebi se nekako nameće zaključak da će poboljšanje odnosa na najvećem i najmnogoljudnijem kontinentu morati da se odrazi i na ostale dijelove svijeta, ako ni zbog čega drugog, onda zbog baš te veličine i brojnosti.

U nabranjanju osnova za optimistička raspoloženja nikako se ne smije zaobići ni ministarski sastanak nesvrstanih zemalja u Luandi. Ovaj skup nesvrstanih, na kome su nedvosmisleno potvrđeni izvorni principi nesvrstavanja, pokazao je da je prevaziđena kriza čije korijene treba tražiti još na Šestom samitu u Havani. Nesvrstani se opet okreću, jedinstveni u svojoj spremnosti za akciju, onim suštinskim pitanjima sa kojima se suočava savremeni svijet, u prvom redu očuvanju mira i poštovanju jednakosti u svim sferama međunarodnih odnosa. Sloga ispoljena u Luandi daje nove nade da će osmi samit u Hararu još nedvosmislenije izbaciti nesvrstane zemlje na pozicije kakve su imale dok su bili živi Tito, Nehru i Naser.

A. OTOVIĆ

IZ INTERVJUA MARKA LOLIĆA „BORBI“

## BORBENIJE NOVINARSTVO

U našem novinarstvu ima mnogo toga čime se možemo podičiti. Ono nije dosadno i sivo. Mnoge programe tretira i otvara upravo na kursu snaženja socijalizma, otklanjanja anomalija i tehnobirokratskih uzurpacija, kaže izvršni sekretar Predsjedništva CK SKJ Marko Lolić u intervjuu koji objavljuje sutrašnja „Borba“. Ali, pojedinci i neke redakcije, prije svega nekih književnih i revijalnih listova i emisija, toliko dosljedno odstupaju u svom uređivačkom konceptu, da više i nije moguće o njima govoriti tek uopštenim i načelnim formulacijama u stilu „ima tamo nekih pojava“.

Prema mišljenju Marka Lolića mnoge slabosti u štampi su izraz i dubljih kriznih stanja i zaostajanja u društvu, odnosa i (ne)jedinstva u SKJ. Ali, dodaje on, i javna glasila povratno svemu tome doprinose. To je ono, da su stanje u društvu i u novinama povezani kao „sijamski blizanci“. Uklanjanje slabosti u njima tijesno je povezano i uslovljeno. Zato se i ne može samo tražiti i iščekivati da drugi obave svoje dužnosti i podignu odgovornosti, iako je i to opravdano i neophodno. Potrebna je, istodobno, odlučna akcija i u javnim glasilima, posebno u onima gdje se antisocijalističke orijentacije dublje gnježe, da se taj negativni trend eliminiira i da naše narasle i veoma kvalifikovane snage u toj oblasti pouzdano djeluju kao revolucionarni subjekt.

Ostvarenje zaključaka 16. sjednice CK SKJ za štampu konkretno znači, ističe Lolić, da djeluje aktivno na tom kursu i da bude otporna na razne pritiske i „pipke“ koji se prema njoj usmjeravaju upravo zbog njene moći. Moramo, naime, biti dosljedni u razradi i odbrani socijalističke i demokratske funkcije javnih glasila i jednako rezolutni u suzbijanju svakog oblika njihovog monopolskog postavljanja i pritisaka ili pak birokratskog ograničavanja.

Marko Lolić zatim primjećuje da nije

prirodno, a biva nekad tako, da organizacije i rukovodstva Saveza komunista od raznih slabosti, u javnim glasilima „peru ruke“ ili da se nadugačko preganaju sa orijentacijama koje su elementarno neznačajne, tendenciozne, pa i mnogoposljednje u široj javnosti. Treba li uopšte i ponoviti, naglašava Lolić, da Savez komunista snosi odgovornost za stanje u svakoj sredini, pa i u informisanju. Razumije se, nije Savez komunista ničim i nikako zaštićen od kritike. Kritičku valorizaciju vlastitog bića i društvene zbilje i samoinicira. Ali, to je jedno, prirodno i potrebno, a drugo je stalno, zlonamjerno i neprihvatljivo, „prozivanje“ i optuživanje Saveza komunista i na to iskonstruisanoj osnovi negiranje njegove uloge, revolucionarnog doprinosa i angažmana.

Sva ova pitanja neposredno su i tijesno povezana i sa ukupnim stanjem idejnog rada, sa situacijom u kulturi, u izdavačkoj djelatnosti i u časopisnoj produkciji, sa stanjem teorijske misli i društvene kritike, i sa slabostima koje u tome očividno imamo. Objektivne teškoće i subjektivne slabosti koriste raznobojne neprijateljske snage, domaćeg porijekla i inozemne reakcionarne arome, igrajući na kartu nacionalizma i na druga retrogradna stajališta i ambicije. Demistifikacija prošlosti, ispunjena i opravdanom potrebom za novim saznanjima, pretvorila se kod nekih u gotovo kontrarevolucionarnu nacionalističku ekstazu i bezočnu agresiju, primjećuje Lolić.

Dio razgovora posvećen je i teškom materijalnom položaju novinskih i RTV kuća i Tanjuga. Tu Socijalistički savez, osnivači i rukovodstva kuća preduzimaju pojedinačne mjere, ali sve to nije dovoljno. Potrebne su šire, sistemske mjere i napori državnih i samoupravnih organa, tekuće ekonomske politike i osnivača, ali i znatno bolje korišćenje unutrašnjih i kadrovskih potencijala, naglašava Marko Lolić.

PRENOSIMO

Večernji list

## Trgovanje

Najveći domet jugoslavenskih specijalnih inženjering organizacija je transfer domaće tehnologije i znanja putem gradnje industrijskih objekata, najčešće u zemlje trećeg svijeta. Ljubljanski „Smelt“ otišao je korak dalje.

Uspio je prodati stranu tehnologiju i domaće neznanje. Riječ je o prodaji rafinerije nafte koja je godinama neraspakirana ležala

u Lendavi. Kupci su, kao što je poznato, iz NR Kine, a cijena je 21 milijun dolara. Tehnologija je talijanska i poljska, a neznanje domaće. Jer, postrojenje je kupljeno iako su mnogi drugi znali da su rafinerijski kapaciteti u zemlji ionako preveliki.

„Smeltu“ su trebale tri godine da pronađe ozbiljnog kupca, a prodajna cijena je znatno niža od one po kojoj je rafinerija svojevremeno kupljena (36 milijuna dolara). Razlika je, dakle, 15 milijuna dolara. Ne treba žaliti, jer moglo se desiti da, kao uslučaju mnogih drugih promašaja, ne dobijemo niti dolara.

REKLI SU...

## Uloga Sindikata

Dva su tumačenja uloge Sindikata: kao pasivnog subjekta u društvenim tokovima sa izrazito odbranaškom ulogom, ili kao pukog provodnika odluka donesenih u drugim organima i organiza-

cijama. Uloga Sindikata, međutim, jasno je definirana i u Ustavu i u Zakonu o udruženom radu, a formulirana je i na posljednjem kongresu Saveza sindikata Jugoslavije. Sindikat se, riječju, bavi svim pitanjima koja se odnose na rad, stjecanje dohotka, koje mora biti centralna briga Sindikata, a zatim i svih problema oko raspodjele.

(Zdravko Krvina, član Predsjedništva Saveza sindikata Jugoslavije)

ZAPAŽENI REZULTATI „INCELOVOG“ POLIESTERA I „TRIKOOVOG“ OOUR-a SPORTSKA ODJEĆA IZ ORAHOVE

# USPJEH OD KVALITETA

Za dobro organizovane kolektive, s potrebnim stručnim kadrom, i u složenim uslovima privređivanja — nema prepreka za ostvarivanje odličnih proizvodno-finansijskih rezultata. Dokazali su to, upečatljivije od drugih, tokom ove godine „Incelov“ Poliester (Banjaluka) i „Trikoov“ OOUR Sportska odjeća iz Orahove. Na banjalučkoj regiji bilo je u 1985. i drugih uspješnih organizacija udruženog rada, ali u iskorištenosti kapaciteta, rentabilnosti, proizvodnosti rada i drugim kvalitativnim elementima privređivanja za nijansu ili više — bili su iza hemičara i tekstilaca.

Posebno je vrijedno istaći da je u „Poliesteru“ i „Trikoovoj“ tvornici u Orahovi — praktično ukupna ovogodišnja proizvodnja bila prvoklasna. S tako visokim kvalitetom, koji podrazumijeva i određene uštede — oba OOUR-a nisu imala problema s plasmanom. Mogli su mnogo više

prodati nego što su im postojeći proizvodni kapaciteti dozvoljavali da proizvedu.

Više od polovine godišnje produkcije Tvornice iz Orahove otišlo je na svjetsko tržište. Od inostranih poslovnih partnera nije bilo nijedne reklamacije. Moglo se to očekivati, kadase zna da samo 0.5 odsto proizvoda nije dobilo oznaku prve klase — ne zbog grešaka u izradi — već radi slabijeg kvaliteta reprodromatijala. Proizvodnost rada bila je takode na svjetskom nivou. I najkompliciraniji modeli trenerki silazili su s proizvodne trake za pola sata. Nijednog trenutka rokovi isporuke nisu došli u pitanje.

I u „Poliesteru“ kvalitet je bio na najvišem nivou. Čak 99 odsto proizvedenog poliester-filamenta bilo je prve klase. Kapaciteti su maksimalno bili iskorišteni, pa je proizvodni plan ispunjen već krajem novembra. Proizvodilo se

za poznatog kupca, zahvaljujući prije svega visokom poslovnom odnosu, koji nije ostavljao prostor ni za kakve improvizacije.

Za uspjehe u oba kolektiva — najzaslužniji su radnici i poslovodni — stručni timovi. Kroz odličnu saradnju prevazilazilo se svaki problem. Nije se dozvolilo da se gomilaju slabosti. Ovome treba dodati da su kroz pravilnu raspodjelu zaposleni bili podsticani kada je god trebalo i na dodatne napore. Zbog toga su i mjesečne zarade u prosjeku iznosile oko 50 hiljada dinara. Poslovni uspjesi zainteresovali su mnoge za rad u ovim OOUR-ima, koji nemaju problema kod zapošljavanja radnika — potrebnih kvalifikacija. Jer, mnogi bi željeli da rade u ovim kolektivima, čija poslovna politika i razvojna opredjeljenja garantuju i ubuduće — još bolje rezultate.

M. KISIJAN



Siniša DAVIDOVIĆ

„GLAS“ List Socijalističkog saveza radnog naroda

Opštine osnivači: Banjaluka, Bosanska Gradiška, Čelinač, Kotor-Varoš, Laktaši, Prnjavor, Skender-Vakuf i Srbač.

Izdaje i štampa NIGRO „Glas“ Banjaluka, Ulica AVNOJ-a 93.

Predsjednik Poslovnog odbora  
NIGRO „Glas“ Edhem Čizmić

Direktor i odgovorni urednik  
Nebojša Radmanović

Uređuje Redakcijski kolegij: Anton Kasipović (desk), Emin Krkić (popodnevni desk), Tomo Marić (sport), Fadil Smajić (Bosanska krajina), Arif Sitnica (tehnička redakcija), Sabira Piragić (banjalučka hronika), Nada Puvačić (kultura), Nebojša Radmanović, (direktor i odgovorni urednik), Dragiša Spremo (Nedjeljni Glas).

Novinski savjet lista „Glas“: Ivan Andričić, Nusreta Borić (predsjednik), Edhem Čizmić, Milenko Čerketa, Jovo Kerkez, Radojka Kuzmanović, Predrag Lazarević, Oto Marušić, Islam Mehdić, Branko Pivašević, Nebojša Radmanović, Grozda Regodić, Nenad Trifunović, Franjo Vardić.

Prvi broj „Glasa“ izašao je kao organ NOP-a za Bosansku krajinu u Župici kraj Drvara, 31. jula 1943. godine. Poslije oslobođenja „Glas“ izlazi u Banjaluci kao organ Oblasnog narodnog fronta do juna 1951. Od IX 1953. izlazi kao organ SSRN pod imenom „Banjalučke novine“, a od 29. novembra 1955. pod imenom „Krajiške novine“. Od 13. maja 1963. list ponovo izlazi pod imenom „Glas“. Ukazom Predsjedništva SFRJ od 19. jula 1968. „Glas“ je odlikovan Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zracima. Od 8. ferbruara 1983. „Glas“ izlazi kao dnevni list.



PRIJEMI U SKUPŠTINI OPŠTINE BANJALUKA PRED NOVOGODIŠNJE PRAZNIKE

## Dogodine još uspješnija saradnja



BANJALUKA, 27. decembra — Danas je predsjednik Skupštine opštine Banjaluka Dušan Glamčak priredio prijem za novinare povodom predstojećih novogodišnjih praznika. U prigodnom razgovoru bilo je riječi o dosadašnjem radu i saradnji budućim zadacima.

radu zahvalio je Aleksandar Ravić, novinar „Vjesnika“.

Povodom novogodišnjih praznika priredjen je prijem i za predstavnike vjerskih zajednica: banjalučkog biskupa Alfreda Pichlera, banjalučkog vladiku Jetrema, imama Ibrahima Halimovića i Ra-



— Nadam se da ćemo ubuduće još uspješnije saradivati, dakle unapređivati saradnju za koju se može reći da je i do sada bila dobra. Među brojnim zadacima koji pred sredstvima informisanja stoje su i predstojeći kongresi i pretkongresne aktivnosti, skupštinski izbori, spis narodnog zajma, oslanjanje Banjaluke u budućem razvoju u vlastite snage i tako dalje — rekao je Glamčak poželjevi novinarima nove uspjehe u radu.

Na lijepim željama u budućem

divoja Milosavljevića, sveštenika Adventističke crkve. U razgovoru u kojem su učestvovali i Svetozar Dojčinović, predsjednik Predsjedništva OK SSRN Banjaluka, Zvonimir Brkić, predsjednik Komisije za odnose sa vjerskim zajednicama i Ibrahim Fazlagić, predsjednik Koordinacionog odbora za pitanja religije, konstatovano je da se odnosi između vjerskih zajednica i društveno-političke zajednice uspješno razvijaju.

Snimio: R. OSTOJIĆ

SIZ — KULTURE BANJALUKA

## Samoupravni sporazum na djelu

BANJALUKA, 27. decembra — Današnja sjednica SIZ-a kulture Banjaluka održana u Umjetničkoj galeriji značajna je, ne samo zbog izuzetno važnih stvari koje su na njoj bile raspravljane već i stoga što je praktično prvi put samoupravni sporazum, donesen prije šest mjeseci, bio na provjeri. I, obistinilo se da oni delegati i komopletno cijele institucije kulture koje su se zdušno zalagale za samoupravni sporazum bile u pravu. U raspravi o vama važnim pitanjima i funkcionisanju SIZ-a kao i o nagradivanju u radu vidjelo se da je po samoupravnom sporazumu koji uskladuje odnose u kulturi malo toga propušteno.

Stoga je na ovoj sjednici jednoglasno usvojeno nekoliko bitnih odluka od kojih su najvažnije: odluka o rebalansu i odluka o utvrđivanju nacrta programa kulturnih aktivnosti za 1986. godinu.

N.G.

BOSANSKA GRADIŠKA

## Susreti sa zemljacima

BOSANSKA GRADIŠKA, 27. decembra — Danas je u Bosanskoj Gradiški održan tradicionalni novogodišnji sastanak radnika na privremenom radu u inostranstvu i predstavnika društveno-političkog života, Skupštine opštine i privrede. Naši zemljaci koji žive i rade daleko od granica svoje domovine još jednom su izrazili spremnost da doprinesu bržem razvoju rodnog kraja, a naročito kroz spis narodnog zajma za zapošljavanje. Takođe, bilo je dosta primjedbi na nedovoljnu organizaciju ovakvih skupova i razgovora s obzirom na to da već godinama izostaje konkretna realizacija ranijih dogovora i da nema odgovornog pristupa razvoju male privrede u bosanskogradiškoj opštini. Mnogi radnici na privremenom radu u inostranstvu žele da se što prije vrate u domovinu i da na razne načine, a posebno udruživanjem rada i sredstava, obezbijede sticanje dohotka. Međutim, većina ih smatra da za to ovdje još nisu stvorili pravi uslovi.

V. S.

UPIS ZAJMA

U SKENDER-VAKUFU

## Dobratići za primjer

● Pile Idžanović, radnik na privremenom radu u inostranstvu, upisao pet hiljada zapadnonjemačkih maraka

SKENDER—VAKUF, 27. decembra — Pile Idžanović iz Dobratice, zaposlen u SR Njemačkoj, upisao je pet hiljada DM za brže zapošljavanje, što je do sada najveći iznos na skendervakufskom području. Pored njega značajne iznose su upisali i Stipan Bilješević i Malo Dražetić, obojica iz Dobratice koji se takođe nalaze na privremenom radu u inostranstvu. Oni su kao svoj doprinos bržem zapošljavanju upisali po tri hiljade DM. Mada je ostalo još dostavljena, već se može reći da će žitelji Dobratice biti apsolutni rekorderi u ovoj akciji. Samo na posljednjem sastanku radnika zaposlenih u inostranstvu iz Dobratice 10 njih je upisalo 23,5 hiljada DM zajma. Tu su i primjeri Stipana Ašića koji je upisao 500 hiljada dinara, Vinka Đukića sa 150 hiljada dinara i veliki broj onih koji su upisali sto i više hiljada dinara.

Nažalost, nasuprot ovim svijetlim primjerima nalaze se i oni koji nisu za pohvalu. Riječ je o skendervakufskim privatnim obrtnicima. Od njih tridesetak, koliko ih je na skendervakufskom području, zajam za zapošljavanje upisao je samo čevabdžija Ibro Corbić. Ne

samo što neće da uzmu učešća u ovoj zaista humanoj akciji, pojedini privatnici su se čak trudili da je devalviraju i razvale. Dešavalo se da su pojedini privatni ugostitelji vrijeđajući istjerivali članove komisije za spis zajma iz svojih lokala. Očito je da je krajnje vrijeme da se društvo pozabavi sa svim onima koji misle da su iznad njega i koji su na razne načine, često nezakonito, stekli podebele pare i sad misle da im više niko ne treba.

Ž. KOPANJA

ORAHOVA

## Prikupljeno 12 miliona dinara

ORAHOVA, 27. decembra — Četiri stotine radnika Tvornice sportske odjeće „Orahova“ juče su pisali zajam u visini prosječnog jednomjesečnog ličnog dohotka. Prikupljena sredstva od oko 12 miliona dinara poslužiće za dodatno produktivno zapošljavanje.

M. H.

PRNJAVOR

## Rekorder poslovođa

PRNJAVOR, 27. decembra — Svečanom sjednicom zbora radnika danas su zaposleni u Građevinskoj radnoj organizaciji „Gradip“ obilježili još jednu uspješnu poslovnu godinu, svrstavajući se i dalje u red vodećih na nivou SOUR-a GIK „Kozara“. Na svečanosti su uručena priznanja i diplome najistaknutijim radnicima ovog kolektiva, a priredjen je i prijem za pe-

nzionere „Gradipa“, koji su takođe dobili nagrade. Priznanja su uručena i Đuri Goliću, Čedi Grujiću i Milenku Radaniću za 20 godina vjernosti kolektivu.

Danas je organizovan i spis zajma u ovoj radnoj organizaciji. Odazvalo se više od 180 radnika, a najveći iznos (200 hiljada dinara) upisao je poslovođa Radislavko Veselinović. Gojko Stojnić je upisao 100 hiljada, Ferdinand Moreti 90 hiljada dinara. Prilikom svečanosti održan je i prigodan kulturno-umjetnički program.

B.R.

IZ OKRUŽNOG SUDA UBIHAČU: SUDENJE KRADLJIVCIMA IZ BOSANSKOG PETROVCA

## Presuda odgođena za ponedjeljak

BIHAĆ, 27. decembra — Pred Velikim vijećem Okružnog suda u Ubihaću, kome predsjedava sudija Žarko Čučković, danas je završen glavni pretres optuženima za pljačku društvene imovine. Na optužničkoj klupi nalaze se Hamdija Mucić, Mesud Bašić, Teofil Terzić, Huse Mehulić i Mirsad Bejdžić iz Bosanskog Petrovca, kao i Sakib Muhčić, privatni krojač iz Sanskog Mosta. Oni odgovaraju zbog toga što su od maja do avgusta 1985. godine izvršili pljačku društvene imovine u OOUR-u „Novitet“ u Bosanskom Petrovcu kao i OOUR-u „Bosnaplast“ u istom mjestu, te u osnovnim organizacijama udruženog rada šumarstva iz Ključa i Bosanskog Petrovca.

U završnoj riječi zastupnik javne tužbe Vojislav Pušac je istakao da je dokazano da su oni počinili krivična djela za koje su tuženi. Istina, zastupnik javne tužbe je izmijenio optužnicu navodeći da su Mucić, Bašić i Mehulić u OOUR-u „Bosnaplast“ u Bosanskom Petrovcu uzeli vrijednost stvari u iznosu od 38 hiljada dinara, a ne dva miliona 437 hiljada dinara kako je to prvobitno bilo naznačeno. Branioci optuženih su na sudu istakli da njihovi klijenti nisu počinili krivično djelo teške krađe u OOUR-u „Bosnaplast“, pa su zato zatražili od suda da ih što blaže kazni.

Nakon vijećanja, sudsko vijeće donijelo odluku da se pretres prekine, kako bi se moglo ostaviti više vremena koje je potrebno za izricanje presude. Presuda optuženim pljačkašima iz Bosanskog Petrovca biće obavljena u ponedjeljak, 29. decembra.

D. M.

AKCIJA: „GLASOV“ DJED MRAZ U MOSTARU

## Obradovani mališani

MOSTAR, 27. decembra — „Glasov“ Djeda Mraz je obradovao djecu tragično nastradalih radnika mostarske Radne organizacije „Parkovi“. Pokloni koji su im uputili prijatelji, čitaoci našeg lista, bar na trenutak su potisnuli tugu koja njihove domove ne napušta mjesecima. Pozdravi i riječi podrške koje im je iz Krajine donio naš Djeda Mraz — Tomislav Jović ovdje su prihvaćeni s radošću i zahvalnošću.

S.S.

U SLICI I RIJEČI

## Pokloni malim bolesnicima

Trideset i šest mališana koji se nalaze na liječenju u Kliničko-bolničkom centru na ušnom odjeljenju po mnogome pamtiće dan kada je na njihov odjel stigao je Djed Mraz sa svojom torbom i svakom od njih podijelio po poklon-paketić.

Jedna od djevojčica koja se liječi na ovom odjelu je Biljana Maksimović, učenica petog razreda OŠ „Rudi Čajavec“ iz Grabovca, medaleko od Kotor-Varoša, koja sa osmijehom na licu za dobiveni poklon kaže:

— Sretna sam i presretna i u svakom slučaju odavde ću ponijeti lijepu uspomenu, a možda će mi ovo pomoći i da što prije ozdravim.

Snimio: M. ŠUKALO



NA AUTO—PUTU BANJALUKA-KLAŠNICE

## POGINUO PJEŠAK

BANJALUKA, 27. decembra — Sinoć oko 18,30 satina gradskom dijelu auto-puta Banjaluka-Klašnice desila se teška prometna nesreća u kojoj je život izgubio pješak Ivan Živanović (47) iz Banjaluke. Njega je na kolovoznoj traci udario automobil marke „audi“ 100 GL, zapadnonjemačke registracije za čijim se upravljačem nalazio Milan Babić (31) iz mjesta Pribinić u opštini Teslić. Milan Babić je radnik RO „Dalekovod“ iz Zagreba, a

upravo se vratio sa rada na terenu u Zapadnoj Njemačkoj. Zbog hitnog posla krenuo je u Zagreb tako da je auto-putem išao iz pravca Banjaluke prema Klašnicama. Nesrećni Živanović se u tom trenutku našao na kolovozu, a usljed teških tjelesnih povreda preminuo je na putu do banjalučkog KBC. Detaljne pojedinosti o ovom slučaju se ispituju.

R. J.

BANJALUKA

## AEROZAGAĐENJE

Prema podacima dobijenim od banjalučkog Instituta zaštite za 26. i 27. decembar 1985. godine, koncentracija sumpor-dioksida po kubnom metru izmjerena je u Centru 96, Borika 163, Mejdanu 125, Vrbani 102, Česmi 100 i Delibašinom selu 73 mikrograma. Dozvoljena gornja granica kratkotrajna koncentracija iznosi 500, dugotrajna 150 mikrograma.

Koncentracija čađi po kubnom metru izmjerena je u Centru 111, Boriku 189, Mejdanu 145, Vrbani 103, Česmi 76, Delibašinom selu 85, a dozvoljena gornja granica i kratkotrajne i dugotrajne koncentracije je 150 mikrograma.



TERORISTIČKI NAPAD NA BEČKOM AERODROMU

## Troje ubijenih

● U atentatu sudjelovala trojica terorista od kojih je jedan ubijen

BEČ, 27. decembra (Tanjug) - U terorističkom napadu na bečkom aerodromu, premakonačnoj verziji događaja, ubijena su tri, a teže i lakše je ranjeno 40 lica.

U atentatu na aerodromu sudjelovala su trojica terorista, od kojih je jedan ubijen, a dvojica su teže ranjena i uhapšena, nekoliko kilometara od aerodroma, kod

bama „orijentalnog izgleda“. Niko nije preuzeo odgovornost za teroristički napad, a pretpostavlja se da se radi o nekoj ekstremističkoj grupi sa Bliskog istoka.

Predstavnik PLO u Beču oštro je osudio i distancirao se od terorističkog akta na aerodromu „Švehat“ u glavnom gradu Austrije.

Austrijski končelar Sinovac i ministar inostranih poslova Grac, prekinuli su odmor i vratili se u Beč.

### POJAČANA BEZBJEDNOST NA PARIŠKOM „ORLIJU“

PARIZ, 27. decembra (AFP) - Poslije jutrošnjih terorističkih napada na aerodrome u Beču i Rimu, na pariškom „Orliju“ pojačane su mjere bezbjednosti. Na tom aerodromu slijeću i poljeću avioni izraelske aviokompanije „El Al“.

Mjere su, prema izvještaju Franspres-a i te kako uočljive. Već kod raskrsnice gdje se odvaja put ka aerodromu patroliraju jake policijske snage, naoružane puškama i opremljene neprobojnim prslucima. U samoj aerodromskoj zgradi svaki prtljag ostavljen ma i na trenutak odmah se detaljno provjerava a šalteri raznih aviokompanija neprestano se pretražuju.

Posebno je, naravno, pod kontrolom Salter „El Al“ - a, koji osim francuske policije čuvaju i izraelske snage bezbjednosti.

mjesta Švadorf. Dvoje smrtno stradali na aerodromu su jedan 40-godišnjim Austrijanac i jedna žena. Među ozlijeđenima, koji su prenijeti u bečke bolnice, život još jedne osobe je u opasnosti.

Atentat se zbio kod šaltera izraelske kompanije „El Al“. Policija nije saopštila identitet terorista, osim što je rečeno da se radi o oso-

### UKRATKO

● RIM—BEČ, 27. decembra (Tanjug) - Jutros nešto prije devet sati na međunarodnim aerodromima „Leonardo da Vinci“ u Rimu i „Švehat“ u Beču izvršeni su bombaški napadi u kojima je prema dosadašnjim vestima život izgubilo ukupno 19 lica, a više desetina je povrijeđeno.

Teroristi kod kojih su pronađeni dokumenti na arapskom jeziku počeli da bacaju ručne bombe i da pucaju iz poluautomatskog oružja na putnike koji su čekali dolazak dva aviona izraelske kompanije „EL Al“, iz Tel Aviva.

Bilans atentata na rimskom aerodromu „Leonardo da Vinci“ je 15 poginulih, među kojima tri atentatora, jedan meksički diplomata i dva agenta izraelske službe bezbjednosti.

● NIKOZIJA (Tanjug) - Tridesetčetvorogodišnji Raif Denkaš, sin vođe kiparskih Turaka Raufa Denkaša, podlegao je prošle noći u bolnici u Ankari od povreda zadobijenih u saobraćajnoj nesreći ove sedmice na Kipru.

● DŽAKARTA (UPI) - Snažan zemljotres zadesio je danas južni dio indonežanskog ostrva Sumatre sa epicentrom oko 240 kilometara zapadno od Džakarte. Prema prvim podacima seizmološke službe u Koloradu, SAD, jačina zemljotresa u epicentru bila je 6,5 stepeni po Rihterovoj skali. Potres se osjetio i u indonežanskoj prijestonici. Zasad nema izvještaja o eventualnim žrtvama ili materijalnoj šteti.

● BOMBAY (Tanjug) - Podizanjem indijske nacionalne zastave u prisustvu delegata iz cijele zemlje kao i partijskih delegacija iz 45 stranih država danas su u Bombaju i cijeloj Indiji počele svečanosti obilježavanja stogodišnjice osnivanja Kongresne partije Indije. Proslavi u Bombaju prisustvuje i delegacija SKJ koju predvodi predsjednik Predsjedništva Vidoje Žarkovića.

● NIKOZIJA (Tanjug) - Izraelski premijer Šimon Peres izjavio je da je Sirija ponovo postavila rakete zemlja-vazduh u dolini Beka, na teritoriji Libana.

Vojni izvori u Izraelu saopštili su da je jevrejska država neće dozvoliti Siriji da joj ometa izviđanje libanske teritorije.

SKUPŠTINA SFRJ: SJEDNICA SAVEZNOG VIJEĆA

## Penzijski zakon bez dilema

● Nije prihvaćen amandman grupe od 70 delegata da primjena člana 25 Penzijskog zakona počne već od 1. januara iduće godine

BEOGRAD, 27. decembra (Tanjug) - Sve dileme oko početka primjene 25. člana Penzijskog zakona otklonjene su danas na sjednici Saveznog vijeća Skupštine SFRJ.

Nije prihvaćen amandman grupe od 70 delegata da primjena ove odredbe penzijskog zakona počne već od 1. januara iduće godine. Prema tome, lični dohoci će se valorizovati prema prosjeku u

posljednoj godini rada počevši od 1. januara 1987. godine i to sa 25 odsto, od 1. januara 1988. sa 50 odsto, od 1. januara 1989. sa 75 odsto i od 1. januara 1990. sa 100 odsto.

Odluka je donesena glasanjem. Za amandman grupe delegata glasalo je 45, a protiv 96 delegata. Od glasanja se uzdržalo 12 delegata.

IDUĆE GODINE U BOSNI I HERCEGOVINI

## Posao za 72.500 radnika

SARAJEVO, 27. decembra (Tanjug) - U toku iduće godine u Bosni i Hercegovini posao će dobiti 72.500 radnika procijenila je Republička zajednica za zapošljavanje.

Od toga, u društvenom sektoru redovnim putem zaposliće se 28.000, zatim zahvalju-

jući narodnom zajmu 15.000, a isto toliko radnika po osnovu prirodne zamjene to jest penzionisanja. Jedan broj mladih, kako se ocjenjuje, zaposliće se u oblasti privatnog zanatstva i ugostiteljstva, te u drugim republikama i pokrajinama.

ZENICA

## USVOJEN PLAN RUDARSKO-METALURŠKOG KOMBINATA

ZENICA, 27. decembra (Tanjug) - Nakon višemjesečnih rasprava u radnim organizacijama, delegati Radničkog savjeta Rudarsko-metalurškog kombinata Zenica, na današnjoj sjednici održanoj u Zenici osvojili su plan proizvodnje za narednu godinu. Prema planu, iduće godine, rudari, metalurzi i metaloprerađivači će, u odnosu na ovogodišnju, proizvodnju povećati za pet odsto, produktivnost za 1,5, a zaposlenost za 3,5 odsto. Iskopaće gvozdene rude četiri miliona i 800 hiljada tona, proizvesti koksa milion i 390 hiljada tona, gvožđa milion i 720 hiljada tona, čelika milion i 894 hiljade tona, valjanih gotovih proizvoda više od milion i 800 hiljada tona i drugih proizvoda. Izvešćih proizvoda u vrijednosti od 234 miliona dolara, što je za 23 odsto više nego ove godine. U izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih objekata ulažiće, kako planiraju više od 58,6 miliona dinara.

## Obavještenje Memorijalnog centra

BEOGRAD, 27. decembra (Tanjug) - Uprava Memorijalnog centra „Josip Broz Tito“ obavještava da će Memorijalni centar biti otvoren za posjetioce 1. i 2. januara 1986. godine. Od 3. januara radno vrijeme je isto kao i do sada, svakog dana od 9 do 15 sati. Ponedjeljkom je Memorijalni centar zatvoren za posjetioce.

VIJEĆE SAVEZA SINDIKATA BIH

## Uspješne kongresne pripreme

SARAJEVO, 27. decembra (Tanjug) - Aktivnosti na organizovanju i vođenju javne rasprave o nacrtima dokumenata 7. kongresa Saveza sindikata Jugoslavije dosta uspješno se provode. Međutim, tok, intenzitet i samo organizovanje rasprave o kongresnim dokumentima mogli su biti i na višem nivou s obzirom na aktuelnost vremena i pitanja o kojima se ocjenjuje dosadašnja sindikalna aktivnost. To je istaknuto na današnjoj sjednici Vijeća Saveza sindikata Bosne i Hercegovine na kojoj je razmatrana informacija o aktivnosti Sindikata u pripremama kongresa.

TOKIO

## Orden jugoslovenskom ambasadoru

TOKIO, 27. decembra (Tanjug) - Japanski car Hirohito odlikovan je jugoslovenskog ambasadora u Tokiju Iliju Topalovskog Ordenom izlazećeg sunca prvog reda za poseban doprinos unapređenju jugoslovensko-japanskih odnosa. Visoko odlikovanje ambasadoru Topalovskom je uručio ministar inostranih poslova Japana Šintaro Abe. Abe je tom prilikom izrazio zadovoljstvo postignutim rezultatima i stakao uvjerenje u značajne mogućnosti za dalji svestrani razvoj jugoslovensko-japanskih odnosa.

CRVENI KRST JUGOSLAVIJE

## Mane Budisavljević novi predsjednik

BEOGRAD, 27. decembra (Tanjug) - Na godišnjoj skupštini Crvenog krsta Jugoslavije za novog predsjednika izabran je profesor dr Manojlo Budisavljević, delegat Crvenog krsta Srbije.

Profesor Budisavljević je predsjednik Republičkog društvenog savjeta za zdravlje i socijalnu politiku, istaknuti je društvenopolitički radnik i dugogodišnji aktivista Crvenog krsta.

RIJEKA

## TUŽBOM PROTIV LANCA SREĆE

RIJEKA, 27. decembra (Tanjug) - Za osamnaesticu Riječana što su sudjelovali u sve popularnijoj, ali ilegalnoj igri „Lanac sreće“ ina njoj dobili u prosjeku po 180.000 dinara, ova godina završava - dosta nesrećno. SUP Rijeke je protiv njih podnijelo prijavu opštinskom javnom tužilaštvu koje će ocijeniti u kojoj je mjeri u suprotnosti takozvano sudjelovanje u toj igri što je

zahvatila sve krajeve zemlje. Spisak sa osamnaesticom Riječana, napravljen je samo na osnovu isplate izvršene 12. decembra, pa on nije konačan, ali je prvi takve vrste u nas. Sudionici igre „lanac sreće“ su, po nalazu inspektora SUP-a Rijeke, izbjegli plaćanje uobičajenih doprinosa kojima podliježu ostale legalne igre.

## KONAČNO MIR U LIBANU

BEJRUT, 27. decembra (UPI) - Predstavnici hrišćanskih i muslimanskih milicija napustili su Damask sa mirovnim sporazumom o prekidu neprijateljstva i prekidu desetogodišnjeg građanskog rata. Mirovni sporazum, kako se saznaje, trebalo bi da bude potpisan u toku narednih 48 sati.

IZVJEŠTAJ SIV-a O ISELJAVANJU SA KOSOVA

## Otklanjanje uzroka još aktuelno

BEOGRAD, 27. decembra (Tanjug) - Savezno izvršno vijeće dostavilo je danas Saveznom vijeću Skupštine SFRJ izvještaj o provođenju zaključaka Saveznog vijeća Skupštine SFRJ u vezi sa iseljavanjem Srba i Crnogoraca iz SAP Kosova pod pritiskom.

U izvještaju se ocjenjuje da je i dalje trajna i značajna obaveza Saveznog izvršnog vijeća i saveznih organa uprave da preduzimaju mjere i aktivnosti radi provođenja zaključaka Skupštine Jugoslavije za zaustavljanje iseljavanja Srba i Crnogoraca iz Pokrajine Kosovo, za otklanjanje uzroka iseljavanja i stvaranje uslova za povratak na

Kosovo onih koji to žele. S tim u vezi, ocjenjuje se, u narednom periodu neophodno je posvetiti posebnu pažnju otklanjanju nezakonitosti u radu upravnih organa u postupcima eksproprijacije.

Stoga je neophodno da nadležni organi u Pokrajini Kosovo hitno preduzmu mjere kako bi se otklonili nepotrebni sporovi i razriješili neriješeni odnosi. Takođe treba da se ubrza postupak na osnovu pritužbi građana, radi bržeg i efikasnijeg otklanjanja povreda i narušavanja zakonitosti.

ODBOR ZA KREDITNO-MONETARNI SISTEM O POLITICI KAMATNIH STOPA

## Ukorak s inflacijom

BEOGRAD, 27. decembra (Tanjug) - Politika kamatnih stopa u idućoj godini usklađivaće se sa očekivanim rastom inflacije. Ako bude raskoraka, kamate će se prilagođavati realnim kretanjima u privredi. U januaru će se pripremiti cjelovito rješenje za vođenje realne kamatne politike. Istovremeno će se predložiti i mjere za finansijsku konsolidaciju privrede i suzbijanje rasta cijena.

Ovo je suština rješenja u Rezoluciji o ekonomskom socijalnom razvoju zemlje o politici kamatnih stopa koje su danas delegati Vijeća republika i pokrajina Skupštine SFRJ za kreditno-monetarni sistem jednoglasno usvojili usaglašenjem ovog stava, oko kog je do sada bilo najviše spora. Lako se došlo i do sporazuma o ostalim otvorenim pitanjima. Time je Odbor za kreditno-monetarni sistem završio usaglašavanje svog dijela Nacrta rezolucije.

U TITOVOM BRODOG-RADILIŠTU U KRALJEVICI

## Porinut novi brod

KRALJEVICA, 27. decembra (Tanjug) - Posljednji od tri broda dizalice za Sovjetski Savez, koji će biti isporučeni „Sudoimportu“ u junu iduće godine, porinut je danas u Titovom brodogradilištu u Kraljevici.

Brod je dug 98 i širok 17 metara nosivosti 1.300 tona s dizalicom od 100 tona sagrađenom u brodogradilištu „3. maj“.

Brodogradilište je ove godine isporučilo naručiocu 12 plovnih objekata od kojih je 4 manja putnička broda za Sovjetski Savez gradilo zajedno s korčulanskim brodogradilištem.

NOVI POSAO „ENERGOINVESTA“ U IRAKU

## Uskoro gradnja dalekovoda

BEOGRAD, 27. decembra (Tanjug) - Sarajevski „Energoinvest“ će uskoro u sjeverozapadnom Iraku početi gradnju dalekovoda. Ugovor o ovom projektu, koji će biti realizovan domaćim materijalom, potpisali su u Bagdadu direktor regionalnog predstavništva „Energoinvesta“ Ismet Hadžović i predstavnik državne organizacije za elektrifikaciju Iraka Husam Fahia Zeki.

Vrijednost posla, koji je „Energoinvest“ dobio u konkurenciji sa firmama iz razvijenih zemalja, iznosi oko tri miliona dolara.



## INTERVJU NEDJELJNOG „GLASA“

SA SVETOZAROM  
DOJČINOVIĆEM  
PREDSJEDNIKOM  
OK SSRN  
BANJALUKA O  
PREDIZBORNIM I  
IZBORNIM  
AKTIVNOSTIMA

I ma već neko vrijeme kako je društveno-politički život i u banjalučkoj komuni intenzivan i zgusnut: ne samo što su u toku aktivisti oko upisa i uplate narodnog zajma koji treba da dovede do novih radnih mjesta, i smanji cifru nezaposlenih, već su u toku predizborne aktivnosti, kako one koje se tiču izbora u društveno-političke organizacije, tako i one koje se tiču delegatskih izbora. Ovaj veliki posao traži maksimalan angažman, i nije čudo da se u Opštinskoj konferenciji SSRN Banjaluka skoro svakodnevno sreću aktivisti, predsjednici mjesnih konferencija i drugih društveno-politički radnici koji treba da iznesu organizaciju izbora na svojim plećima.

Ista tematika navela je i nas da sa Svetozarom Dojčinovićem, Predsjednikom Opštinske konferencije Socijalističkog saveza radnog naroda porazgovaramo o ovom krupnom političkom događaju. A prvo pitanje je bilo vezano za uslove u kojima se izbori drže, budući da o njima, po mnogim ocjenama, mogu da utiču na njihov tok.

— Pripreme za izbore počeli smo u vrijeme u kojem obilježavamo 40 godina oslobođenja zemlje, a kada se obavljaju posljednje pripreme za donošenje srednjoročnog plana društveno-ekonomskog razvoja za period od 1986. do 1990. godine, te Rezolucija o društveno-ekonomskom razvoju u narednoj godini. Takođe se nalazimo u vremenu kada se sumiraju rezultati ostvarivanja prve faze Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije i, kada se stavlja na raspravu dokument - Kritička analiza o funkcionisanju političkog sistema. A to je takođe i vrijeme izraženih ekonomskih i političkih teškoća, koje rezultiraju visokim rastom inflacije, a ona se javlja uslijed dubokih društveno-ekonomskih poremećaja u našoj privredi. Jednom riječju, u vrijeme rasta cijena i pada standarda jednog dijela stanovništva, prije svega, dijela radničke klase i velikog broja penzionera.

A treba, reći da u ovom vremenu, takođe, izbijaju na površinu razne neprijateljske snage, u vidu nacionalista, kleronacionalista, tehnokrata i birokrata koji žele da iskoriste trenutne teškoće i siju neverjicu u sposobnosti našeg društva da sve to uspješno prevaziđe.

### PROMJENE

*Analize ostvarenih rezultata kao i funkcionisanja delegatskog sistema, u svakoj sredini posebno izniče mnoge slabosti koje su postojale u praksi u tim sredinama, i to nezadovoljstvo onima što u praksi nije dobro valja usmjeriti u pozitivne promjene takve prakse. Naravno, da bi se radni ljudi i građani mobilisali ka daljim pozitivnim promjenama, potrebni su programi razvoja i drugih političkih aktivnosti. Mi ih imamo, zato i jesmo organizovana društvena snaga.*

### ŠTA SMO URADILI?

● Ostvarivanje minulog petogodišnjeg plana podudara se skoro u cjelosti sa mandatnim periodom delegacija i delegatskih skupština, kao i izvršnih organa društveno-političkih organizacija. Bilo bi, stoga, zanimljivo da kažete vaše viđenje tog perioda, s obzirom na Banjalučku situaciju?



**Svetozar DOJČINOVIĆ:** Nije popularno podsjećati se na naše zemljopisce, ali su njihovi tragovi činjenice. Milijarde koje su tada uložene u sanaciju nisu mogle biti uložene u razvoj — i to se danas vidi!

— Osnovni ciljevi tog petogodišnjeg plana su bili, pored ostalog, brži razvoj samoupravnih socijalističkih odnosa, jačanje materijalne osnove organizacija udruženog rada, potpunije korišćenje proizvodnih i radnih kapaciteta, povećanje izvoza, a smanjenje uvoza, raspodjela dohotka i ličnih dohodaka prema rezultatima rada, itd. Da bi se postigli ti ciljevi, bilo je predviđeno da se obezbijedi rast društvenog proizvoda po stopi od 3,9 posto, nacionalnog dohotka od 3,4 posto, fizičkog obima industrijske proizvodnje od 5,5 posto, i zaposlenosti od 3,2 posto (u društvenom sektoru), te izvoz robe i usluga od stopi po 10 posto.

Šta smo ostvarili od svega toga?

Imali smo dinamičan rast industrijske proizvodnje, koji je za četiri posljednje godine iznosio 6,2 odsto, dok se u ovoj godini zapažaju velike oscilacije — za tri mjeseca stopa je iznosila 6,7 posto, za pet mjeseci — 10 odsto, a za 10 mjeseci — 1,2 odsto! Ipak se ocjenjuje da će, u cijelom petogodišnjem periodu, fizički obim iznositi 33,8 odsto više nego u ranijem periodu. Što se tiče finansijskih efekata u cjelini gledano moglo bi se reći da su dosta nepovoljni. Dohodak je opadao postepo od 3,9 a društveni proizvod po stopi od 3,7 odsto.

Čisti dohodak i lični dohodi su opadali prosječno za 5,6 odsto po radniku. Industrija je ipak bila glavna okosnica razvoja, ali ona nije mogla da nadoknadi opadanja dohotka, posebno u građevinarstvu, komunalnim i nekim drugim djelatnostima, gdje je dohodak opao za 50 % u odnosu na ostvarenje u 1980. godini. U istom periodu je i učešće investicija u društvenom proizvodu stalno opadalo: dok je 1980. godine iznosilo 30,6 % u 1983. je palo na 18,1 % da bi se kasnije, postepeno, počelo povećavati. Međutim, izdvajanja za proširenje materijalne osnove rada, i za rezerve, rasla su 4,1 % godišnje i realno će na kraju porasti za 17,6 % što je rezultat koji veoma ohrabruje, i takvu praksu treba podržati.

● Kada smo već zašli u brojčane pokazatelje — a vidimo da neki od njih nisu naročito povoljni — da li je, možda, stanje povoljnije u pogledu zaposlenosti i kakvi su tu rezultati postignuti?

— Ja govorim u brojkama jer je to dosta precizan način da se ukratko opiše šta je u ovom srednjoročju (kojeističe kao i delegatski mandati), učinjeno u našoj komuni. Kada je o zaposlenosti riječ, valja onda istaći da je i u ovom periodu trajala velika migracija stanovništva sa sela u grad. Posljedice se znaju — imamo veliki broj ljudi na spiskovima za zapošljavanje, a isto tako, imamo i velike komunalne potrebe koje nismo u stanju da zadovoljimo. Prije svega u pogledu obezbijedenja stanova i komunalnog standarda. Za posljednjih deset godina broj stanovnika u gradu se povećao za oko 34.000. Mislim da to dovoljno govori. Naravno, na visok broj nezaposlenih bitno utiče to što se Banjaluka nalazi usred

# Svako ima svoj zadatak

● **Opasnost od formalističkog pristupa pripremama i provođenju izbora je realna jer se u kratkom vremenu vodil čitav niz značajnih društveno-političkih aktivnosti**

● **Društveni plan razvoja u narednom srednjoročju i Program dodatnog zapošljavanja dva su osnovna programska dokumenta sa kojima idemo u izbore**

širem nerazvijenog područja, što pored ostalog, utiče na kretanje stanovništva prema ovom gradu. Banjaluka uz to ima i veoma razvijen školski sistem, a jedan broj onih koji završavaju škole ne vraćaju se u svoje sredine nego žele da ostanu u Banjaluci. Broj zaposlenih radnika je u posljednje četiri godine rastao za 10 odsto ukupno, a prosječno za 2,4 % godišnje. Tako danas imamo zaposlenih oko 65.000 radnika, a tu je važan i ovaj podatak: zaposlenost u banjalučkoj opštini dostiže 33 % ukupnog stanovništva, što je iznad prosjeka i Republike i Jugoslavije.

### ZAPOSLENOST

*Broj zaposlenih radnika je u posljednjih četiri godine rastao za 10 posto ukupno, a prosječno za 2,4 posto godišnje. Tako danas imamo oko 65.000 radnika, a tu je važan i ovaj podatak: zaposlenost u banjalučkoj opštini dostiže 33 posto ukupnog stanovništva, što je iznad prosjeka Republike, i iznad prosjeka Jugoslavije.*

### KA POZITIVNIM PROMJENAMA

Tu smo, otprilike, pri kraju ostvarivanja zadataka iz prethodnog srednjoročja — u vrijeme kada se diskutuje o novom srednjoročnom planu, i izborima. Ali, recimo i to da je Nacrta plana za naredno srednjoročje, koji je dostavljen za raspravu, predvidio izuzetno dinamičan društveno-ekonomski razvoj, pa će svakako zahtijevati opštu mobilizaciju radnih ljudi i građana na njegovom dosljednom ostvarivanju. Društveni plan razvoja u narednom srednjoročju i Program dodatnog zapošljavanja koji smo donijeli i dostavili svim subjektima, jesu dva osnovna programska dokumenta sa kojima idemo u izbore.

— U vezi sa tim — nema sumnje da porast zaposlenosti i visoki procenti rasta predstavljaju više objektivnu potrebu, nego spisak lijepih želja — ukoliko bar Banjaluka želi da sprječii svoje dalje zaostajanje. No, mislite li da su ti programski dokumenti dovoljni da se ide u izbore? Utoliko prije što ostvarivanje planova ima u našem društvu sve veću važnost, a vidjeli smo iz prethodnih cifara daje i do sada bio planiran rast a ponegdje smo ostvarivali i negativne rezultate?

— Očigledno je da imamo i negativnih rezultata, kao što je i očigledno da zato postoje uzroci, čitav niz: od uslova privređivanja u kriznom vremenu, pa do dva zemljotresa, čije spominjanje možda više i nije popularno, ali čiji su tragovi — činjenice: milijarde koje je Banjaluka, uz svu društvenu pomoć, uložila u sanaciju, nisu mogle biti uložene u razvoj — one tu nedostaju, i to se vidi. Time nikako ne bih želio da skrenem pažnju sa subjektivnih slabosti kojih itekako ima, i nema sumnje da će u predizbornim razgovorima biti pokretana ta pitanja, i to je dobro. Analiza ostvarenih rezultata kao i funkcionisanja delegatskog sistema u svakoj sredini posebno, izniče mnogo slabosti koje su postojale u praksi u tim sredinama, i to nezadovoljstvo onima što u praksi nije dobro valja usmjeriti u pozitivne promjene takve prakse.

### SAMO DA NE UPROSTIMO STVARI

● **Izbori su krupan politički događaj, pa je sasvim sigurno da puno posla stoji i pred svim subjektivnim snagama našeg političkog sistema?**

— Zaista, veliki je broj delegata koji se biraju u opštini u narednom periodu — radi se o, oko 1200 delegacija, sa preko 10.000 delegata! A u ostvarivanju programa društveno-političke aktivnosti na sprovođenju izbora za delegate i delegatske skupštine, sve društveno-političke organizacije imaju svoje tačno utvrđene i određene zadatke. Savez komunista mora biti u prvim redovima ove društveno-političke aktivnosti. On mora biti organizator i mobilizator širokog broja ljudi da se obezbijedi sve ono što smo u programu zapisali. U tom pogledu je i Predsjedništvo CK SK Jugoslavije donijelo posebne zaključke o zadacima Saveza komunista u delegatskim izborima. Savez sindikata, takođe, mora biti nosilac cjelokupne društveno-političke aktivnosti oko izbora u organizacijama udruženog rada — ali ne samo tamo: članovi Saveza sindikata se moraju naći i u mjesnim zajednicama, u mjestu stanovanja, i bitno uticati na čitavu aktivnost u pripremama i provođenju izbora u mjesnoj zajednici. Savez socijalističke omladine, u organizacijama udruženog rada i mjesnim zajednicama u školama i na fakultetima itd. morao bi mnogo aktivnije da se angažuje u cjelokupnom izbornom procesu i da bude jedan od glavnih nosilaca cjelokupne izborne aktivnosti i tako obezbijedi značajnije prisustvo mladih u delegacijama, delegatskim skupštinama i drugim društvenim funkcijama.

Razumije se, međutim, da Socijalistički savez radnog naroda u kojem su udružene sve društveno-političke organizacije, ima, svoju posebnu, i vrlo odgovornu ulogu koordinatora i drugih društvenih aktivnosti oko izbora.

### FORMALIZAM

*Sasvim je opravdana bojazan da negdje ne podlegnemo formalizmu, da ne uprostimo stvari kako bismo ih lakše izveli. Međutim, naša je velika potreba da sve te poslove obavimo kvalitetno, te je otuda i naša odgovornost da tako radimo velika. Jer, od toga kakve ćemo ljude izabrati, umnogome zavisi i to hoćemo li, i u kojoj mjeri izvršiti postavljene zadatke u narednom periodu.*

● **U javnosti se često govori o opasnosti od formalističkog shvatanja i provođenja izbora. U kojoj mjeri su, po vašem mišljenju, ovakva mišljenja opravdana, i šta bi valjalo učiniti da se takvo stanje prevlada?**

— Ja takođe vjerujem da je opasnost od formalizma realna opasnost obzirom na to da se u vrlo kratkom vremenu vrše izbori i u društveno-političkim organizacijama, i u delegacijama i delegatskim skupštinama, da se u isto vrijeme vodi aktivnost na donošenju srednjoročnog plana i rezolucije za iduću godinu, da se u isto vrijeme vodi aktivnost na upisu narodnog zajma i da se vrše pripreme za uvođenje mjesnog samodoprinosu za potrebe zapošljavanja i daljeg razvoja, sasvim je opravdana bojazan da negdje ne podlegnemo formalizmu, da ne uprostimo stvari kako bismo ih lakše izveli. Međutim, naša je velika potreba da sve te poslove obavimo kvalitetno, te je otuda i naša odgovornost da tako radimo, velika. Jer, od toga kakve ćemo ljude izabrati, umnogome zavisi i to, hoćemo li, u kojoj mjeri izvršiti postavljene zadatke u narednom periodu.

Dejan SOČANSKI



## BIROKRACIJA I BIROKRATIZAM U SAMOUPRAVNOM DRUŠTVU

I najnovije iskustvo razvoja jugoslovenskog samoupravnog društva pokazuje, nažalost, krajnje realnim upozorenje klasika marksizma, da socijalizmu, pored moguće restauracije građanskog društva, najviše prijete „vlastita“ birokratija, koja u krajnjoj liniji može voditi u birokratsku kontrarevoluciju. Čini se, ma koliko to apsurdno zvučalo, da se ta opasnost unas uvećala u posljednjoj deceniji, i pored idejno-teorijskog i političko-normativnog radikalnog antibirokratskog opredjeljenja. Postavlja se, otuda, nezaobilazno pitanje, kako je moguće da ove tendencije budu naglašenije nego u nekim ranijim periodima našeg razvoja, kada smo, pored takvog revolucionarnog opredjeljenja materijalno, i politički, i kulturno znatno razvijeniji, što je inače osnovni uslov prevladavanja birokratizma. **Kako je, dakle, moguć revolucionarni kontinuitet u domenu ideologije, teorije, politike, prava i istovremeno, evidentan diskontinuitet u razvoju realnih društvenih odnosa?**

Od kada se o birokratiji uopšte govori (ovu riječ je prvi upotrijebio Gurne 1745. godine) ona je u suštini ostala ista, bez obzira na promjene oblika njenog ispoljavanja. U pogledu realne društvene moći birokratija, njene fiktivne društvene reprezentativnosti, odnosno predstavljanja imaginarnog opšteg interesa, i posebno u pogledu njene težnje da obuhvati i kontroliše sve, malo se šta promijenilo do današnjih dana. Ona se predstavlja kao duh države, kao nužan i najsavršeniji tip organizacije. Ona preferira kult vlasti, veliča tzv. opšti interes (svodeći ga najčešće na sopstveni), u suštini nikome ne vjeruje i teži da sve posreduje.

## TEŽNJA DA SE SVE STAVI POD KONTROLU

I u socijalizmu, pa i u našem samoupravnom, birokratija uvijek nastoji da od radničke države stvori „svoju“ državu, da njene institucije i mjere iskoristi za jačanje sopstvenog položaja. Ona sve podstiče što jača moć države, posebno u društveno-ekonomskom pogledu, jer time bitno jača sopstveni uticaj u sferi usmjeravanja ključnih društvenih procesa, pa i u represivnom smislu. Ako je tu glavni izvor moći i uticaja birokratije, a država sa nekim svojim funkcijama i dalje nužna, onda iz toga neminovno proističe teško svladiva protivriječnost ili pitanje - kako zadržati i razvijati neophodne funkcije države, i, istovremeno, podsijecati korijene birokratije. Drugačije kazano: **da li je moguća država bez birokratije?** Problem je toliko složen da se sada čini nesavladivim.

# Snaga koja nagrizava sistem

● **I u socijalizmu, pa i našem samoupravnom, birokratija uvijek nastoji da od radničke države stvori „svoju“ državu, da njene institucije i mjere iskoristi za jačanje sopstvenog položaja**

## VLAST NAD ČOVJEKOM — I DOHOTKOM

Iako je načelno jasno definisana uloga države u funkciji zaštite i razvoja samoupravnog društvenog odnosa, u praksi ne nalazimo efikasan lijek protiv izrodavanja njenih funkcija. Birokratska vlast nad čovjekom, nad proizvođačem je, nasuprot revolucionarnim intencijama u protekloj deceniji, u realnim društvenim odnosima ojačala. I uslove privredivanja i dobar dio dohotka (gotovo 50%) i niz drugih vitalnih prava radnih ljudi u osnovi određuje država ovdje shvaćena u različitim njenim vidovima i na različitim nivoima. Naravno da na prisvajanju zamašnog dijela viška rada birokratija gradi svoju moć, da nameće birokratski način rješavanja aktuelnih problema i protivriječnosti, da na svim nivoima gradi birokratsku „piramidu“, tj. hijerarhizam u svijesti i praksi, a time i anonimnost samoupravne baze i formalizam u načinu odlučivanja. **To neminovno utiče na slabljenje proizvodnih snaga društva, što opet može samo pogodovati širenju birokratske prakse.**

Manifestacije moći birokratije i birokratizovanja društvenih odnosa su nažalost, brojne, bilo da je riječ o političkim, privrednim ili opštedruštvenim odnosima. Pored već pomenutog otuđivanja velikog dijela viška rada od proizvođača (moći birokratije i birokratizma) jeste bitno umanjena moć i uloga osnovnih privrednih subjekata, osnovnih teritorijalnih zajednica, kao, i osnovnih političkih subjekata, organizovanih po funkcio-

Piše:

Dr KRSTAN MALEŠEVIĆ

nalnom ili teritorijalnom principu. Sužene mogućnosti za djelovanje u skladu sa ekonomskim zakonima, okreću privredne subjekte opet državi, a osnovne političke subjekte političkim organima, koji onda isami često od države očekuju konkretno rješenje. I tako se ponekad krug zatvara.

Mnoga istraživanja, nažalost, pokazuju da je opala motivacija za aktivnije učešće radnika i građana u kreiranju poslovne i opštedruštvene politike, da ljudi imaju osjećaj smanjenih mogućnosti uticajavanija odluke. **To ukazuje i na hijerinstitucionaliziranost sistema, na težnju institucija da sve regulišu, na preljerni normativizam i birokratski fetišizam normi.** U tim okolnostima rukesu prilično vezane za autonomnu samoupravnu aktivnost, jer kako je sve regulisano onda ostaje malo mjesta za istinsko samoupravljanje. S druge strane, nepreciznost mogućih normi, njihova „rastegljivost“ takođe pruža prostor za birokratske manipulacije od strane socijalnih grupa koje imaju veću realnu društvenu moć.

## FETIŠIZAM NORMI

Ovdje je od naročite opasnosti etatičko regulisanje društveno-ekonomskih procesa. I pored svih inaugurisanih promjena, država je u praksi ispoljila tendenciju da „privredni liši njenog unutrašnjeg pokretača kako bi samu sebe postavila i predstavila kao društvenu neophodnost“ (Program SKJ). Tu tendenciju su pothranjivali i atomiziranost privrede i društvenog rada uopšte, što s druge strane **prosto „trebuje“ birokratsko posredovanje između tih dijelova, i često birokratsku artikulaciju interesa dijelova udruženog rada.** Naravno da to slabi društvenu moć radničke klase, s jedne strane, a uvećava moć države i birokratije s druge strane. Pored ovdje spomenutih na jačanje birokratije utiče i čitav niz drugih društveno-ekonomskih, političkih, istorijskih i kulturnih uzroka, a o čemu ovdje šire možemo govoriti.

## OSUJETITI CENTRE MOĆI

Kako dakle, umanjivati i neutralisati moć birokratije i podsijecati društveno-ekonomske osnove birokratizacije društvenih odnosa?

**Nema sumnje da je temeljna pretpostavka za to da se stvaraju realne mogućnosti daradnici u udruženom radu stvarno ovladaju sredstvima društvene reprodukcije,** to je nezaobilazan uslov da radnici, njihove organizacije i radnička klasa u cjelini budu presudan faktor društveno-ekonomskih i političkih procesa u našem društvu. Bez te kapitalne pretpostavke koja se u osnovi tiče redistribucije društvene moći, nije moguće ostvarivati ni mnogo veću produktivnost rada i znatniji rast društvenog proizvoda, na čemu se s razlogom insistira, kao uslovu izlaza iz ekonomске krize. Teško je, naime, vjerovati da ćemo ostvariti snažniji materijalni razvoj, uz očuvanje postojećeg odnosa snaga i društvene moći.

Nužno je, dakle, snažnije udariti na sve otpore takvoj vrsti promjena, na jake neformalne centre moći, na toliku i takvu nadgradnju, koja je katkad tipičan izraz birokratskih interesa, odnosno na pojedince, grupe i slojeve koji žive uglavnom na račun tuđeg rada, koji su u poziciji da sami sebi doziraju posao, da sami sebi polažu račun, da lakše, brže i kvalitetnije zadovoljavaju svoje (i članova svojih porodica) materijalne, stambene, obrazovne, kulturne potrebe i sl. Ovim socijalnim grupama je, sa stanovišta njihovog društvenog bića, u interesu održavanje atomiziranog udruženog rada i radnika, kao i jačanje etatičkih funkcija države na svim nivoima, bez obzira na to šta verbalno izjavljivali.

Dakle, protiv etatizma, odnosno birokratije i birokratizma nemožemo se izboriti, kako je to i u programu SKJ zapisano, velikom galamom već konkretnim mjerama koje će omogućiti da „ekonomski odnosi budu stvar samih proizvođača i njihovih samoupravnih društvenih organa“. (Program SKJ) Jedino u tim uslovima će slabiti uloga države u ovoj temeljnoj sferi društvenog odnosa, a onda i u cjelini političkim i društvenim odnosima i jačati uloga i moć proizvodnog dijela društva.

## O JEDNOJ NOVOJ METODI OPERACIJE OKA

# Bitka za svjetlost

● **Nedavno su ljekari Klinike za očne bolesti u Banjaluci uspješno obavili prvu ugradnju intraokularnog sočiva u zadnju „očnu sobicu“**

● **Nakon operativnog zahvata i ugradnje pomenutog sočiva Anđi Bojanić vraćen vid**

Oko je mali, ali zato najzapaženiji i najljepši organ čovječjeg tijela. Saznanje da preko njega primamo glavninu svih utisaka dovoljno govori o njegovoj ulozi. Ljepota očiju, kao i spoznaja o svijetu koju dobijamo njihovim posredovanjem, bila je i ostala vječita inspiracija umjetnika. Bitka za što bolje, sigurnije i uspješnije suprotstavljanje svemu što ugrožava vidzadatak je ljekara i stručnjaka, oftalmologa.

Jedna takva bitka nedavno je dobijena na Klinici za očne bolesti Kliničko-medicinskog centra u Banjaluci. Tim ljekara uspio je da izvrši ugradnju intraokularne leće metodom koja se u Bosni i Hercegovini do sada nije primjenjivala, a u Jugoslaviji je još uvijek rijetkost. O čemu se zapravo radi.

Još 1949. godine Ridley u Londonu ugrađuje prvu vještačku leću u oko. San oftalmologa da vrate funkcionalni vid bolesnicima koji su imali kataraktu, tada je počeo da se ostvaruje. Prvi zahvat ovakve vrste u na-

šoj zemlji urađen je na Vojnomedicinskoj akademiji u Beogradu prije deset godina.

U banjalučkom medicinskom centru ovakve operacije se nisu obavljale. Ono što predstavlja svojevrsan kuriozitet je činjenica da je tim ljekara sa Očne klinike nedavno obavio svoju prvu ugradnju intraokularne leće u oko na način koji je za izvođenje komplikovaniji od uobičajenog, ali i kvalitetniji.

Do sada su oftamolozi u Jugoslaviji uglavnom primjenjivali metodu ugradnje sočiva u prednju očnu sobicu i predio zjenice. Mi smo radili implantaciju u zadnju očnu sobicu - kaže prof. dr Mustafa Selić koji je sa dr Vladom Smoljanovićem i dr Miloradom Vojčićem uspješno radio na ovoj operaciji.

Zamućeni dio mreze se odstrani, a čahura leće ostavi. Na isto mjesto se unutar postojeće kapsule stavi umjetna leća.

Ova nova metoda predstavlja značajno poboljšanje u liječenju bolesnika sa mrenom i nije čudo što sve brže osvaja svijet.

— Velike su prednosti u optičkom i anatomskom pogledu ove metode u odnosu na klasičnu ugradnju intraokularnog sočiva - ističe dr Selić. Njenom primjenom izbjegnuta je pojava različite veličine silka u oku fenomen zasljepljivanja; zjenica se može štrkti, smanjena su podrtavanja dužice i promjene u očnoj pozadini.

Danas se u Sjedinjenim Američkim Državama oko šezdeset odsto bolesnika sa mrenom operiše na ovaj način. Većina reno-



Dr Sergejko sa osobljem banjalučke Klinike za očne bolesti snimljen ljetos, u vrijeme demonstracije ugradnje intraokularnog sočiva

miranih oftalmologa u Sovjetskom Savezu i razvijenim zemljama Evrope daje prednost ugradnji intraokularne leće u zadnju očnu sobicu.

Naši ljekari daju veliku zahvalnost prof. dr Sergejkovu iz Kijeva koji je ljetos boravio na Klinici za očne bolesti u Banjaluci demonstrirajući im ovakav način ugradnje sočiva. Čim su nabavili potrebne leće, koje se proizvode u Americi, a nabavljaju kao potrošni materijal, pristupili su izvođenju ove operacije. Uspješan ishod operacije rezultat je predanog rada kompletnog osoblja Klinike.

Anđi Bojanić pacijentkinja kojoj je ugrađena intraokularna leća, ne skriva radost što ponovo vidi.

Una, zad dvije godine nastupila mi je slijepoća. Poslije izvršene operacije ponovo vidim. Nisam više u tami.

Onima koji su svjedoci trenutka kad se vraća izgubljena nada, svi naporu se činim. Jer, smisao borbe za vid je - sačuvati čovjekovu svjetlost.

Zeljka Grabež - Bluković



## MAJSTORI FOTOGRAFIJE



Tošo Dabac: „Nosaićica vina“

## Mag kamere

● Već tridesetih godina ovog vijeka vinuo se u sam vrh jugoslovenske a potom i svjetske fotografije, pobrao sva moguća priznanja, dobio zvanje ekšelencije EFIAP-a, postao počasni član belgijskog Kraljevskog fotografskog društva i holandskog Salona „FOKUS“

● Na njegovim ciklusima fotografija, kao što su „Ljudi s ulice“, „Lica i strukture“ i „Folklor i predjeli“, mnogi su se učili, postali majstori svog posla, već zaboravili na velikog maga kamere

Skoro dvije decenije prošle su od dodjeljivanja prve nagrade za fotografiju od Foto-saveza Jugoslavije za koju bi se, sasvim slobodno, moglo reći da predstavlja priznanje za životno djelo, za doprinos unapređenju i razvoju fotografije, za njenu afirmaciju kao likovne discipline. Bilo je to 1967. godine, kada je sačinjena i prigodna povelja, uz koju laureatu pripada i mogućnost izdavanja foto-monografije, radi njegovog predstavljanja široj javnosti, u zemlji i svijetu, ali i zbog sažimanja i zaokruživanja jednog opusa zbog koga se dobiva ovo visoko društveno priznanje.

Prvi dobitnik ove nagrade bio je (sada već pokojni) Tošo Dabac, majstor umjetničke fotografije iz Zagreba, stvaralac za koga bi se moglo reći da je jugoslovensku fotografiju, zadužio na jedan svoj osebujan način. I zato nije čudo što je u povelji, koja će se kasnije dodjeljivati svake godine, zapisano:

„Savezni odbor Foto-saveza Jugoslavije dodijelio je prvu godišnju nagradu za fotografiju Toši Dabcu, majstoru fotografije, HOHEFIAP (ekšelencija fotografije), dobitniku mnogobrojnih nagrada, kao izraz priznanja za stvaralačka ostvarenja na polju fotografije. Uz povelju Savezni odbor Foto-saveza Jugoslavije izdaje foto-monografiju koja je sastavni dio nagrade. Predsjednik: Samuilo Amodaj“.

Ko je Tošo Dabac? Rođen je početkom ovog vijeka u Novoj Rači kod Bjelovara. Apsolvirao je pravo i bio prevodilac kod „Metro Goldvin Majera“. Fotografijom se počeo baviti u VII razredu gimnazije, a ozbiljnije 1932. godine, kada nastaje njegov ciklus „Ljudi s ulice“, do sada neprevaziđen, na temu prosjaka, dokolčara, besprizornih...

U inostranstvu debituje 1933. godine, kada je kritika veoma povoljno ocijenila njegove radove. Bilo je to u Pragu, a poslije toga učestvuje na mnoštvu međunarodnih, saveznih i republičkih izložbi fotografija. Na njima, kupi nagrade i priznanja, što ne ostaje bez odjeka u zemlji i inostranstvu.

Godine 1957. Međunarodna federacija fotografske umjetnosti (FIAP) dodjeljuje Toši Dabcu titulu Hoh. EFIAP, a u Jugoslaviji posjeduje zvanje majstor fotografije. Počasni je član belgijskog Kraljevskog fotografskog društva i holandskog Salona „FOKUS“. Saradivao je na mnogim monografijama: „Zagreb“, „Meštrović“, „Bakić“, „Augustinčić“, „Radovani“, „Hegedušić“, „Stečić“, zatim, na monografijama Splita, Trogira, Dubrovnika, Korčule, Ohrida. Poznati su mu radovi „Zemlja i ljudi“, „Folklor naroda Jugoslavije“, „Umjetnost naivaca“ i „Srpski nadgrobnici spomenici“.

Dobio je nagradu grada Zagreba i Nagradu „Vladimir Nator“, čime se svrstava u sam vrh jugoslovenskih fotografskih umjetnika, o kome poznati esteta Oto Bihalji Merin piše:

„Nije potrebno postavljati pitanje koje mjesto zauzima Tošo Dabac u hijerarhiji svjetske fotografije. On je majstor svoje struke, koji je uticao na razvitak ove likovne discipline u Jugoslaviji i djelovao preko granica svoje domovine. Optičko iskustvo, pronicljivost za suštinsko, duh sadašnjice i brzina djelovanja i uočavanja, prije svega ljudskog senzibiliteta i osjećanja, daju njegovim slikama duboku snagu doživljenog. Tako je Tošo Dabac vidio svijet i ljude. Ono što nas plijeni, to je njegovo stvaralačko saosjećanje i sudjelovanje...“

Teško je reći šta čovjeka više oduševljava, pristup snimanju ljudi a ulice, arhitekture, ciklusa kao što su „Lica i strukture“, „Folklor i predjeli“, nezaboravne monografije gradova. To je bilo mnogo više od pasivnog zaustavljanja jednog trenutka, od stotog dijela sekunde na zatvaraču foto-aparata. Trebalo je odabrati, uskladiti, upotpuniti, odbaciti ili prihvatiti ono najbolje. A to je Tošo Dabac zaista znao... Više i boljenego iko u jugoslovenskoj fotografiji.

Duško MOMČILOVIĆ

NESVAKI-  
DAŠNJI  
POZIV  
ZA  
AKCIJU  
ALII  
ODZIV

A/C - SISTEM  
ZA NAPREDAK

● Na koji način kladaški „Agrokomec“ priprema svoj novi razvojni skok? Ima li AC—program kraj? Kako su zemlju pritisli čadori napredka?

Za „Agrokomec“ razvojni uzlet, koji je prije 15 godina počeo na ubogoj, zabitoj i vjekovno zaostaloj pisti zapadnokrajškog područja, od zadruge sa 26 zaposlenih i stigao do današnjeg velikog sistema i 10.000 radnika, ne postoji pravi izrazi niti u jednom našem rječniku, ni jezičkom ni ekonomskom.

Stoga je svaki temeljniji tekst o SOUR-u „Agrokomec“ pred dilemom imenovanja posljednje riječi napredka i razvoja. Tako je i sada kad treba ispričati storiju o vlastitom razvoju ekonomske podgradnje, takozvane infrastrukture, koji su u „Agrokomec“ poduzeli upravo iz razvojnih potreba, a ne iz nekog hira dase od ovdajšnjih sela načine pravi gradići ili „englesko ruralno područje“.

No, kako sve u napretku, počinje vijeću, ispričajmo je: početkom decembra 40 zborova radnika „Agrokomeca“, za samo šest dana, jednoglasno je odlučilo o izdvajanju ličnih sredstava za ugradnju dobrih puteva, dovođenju higijenski čiste vode, izgradnju kanalizacije, ugradnju prečistača voda, uređenje ulica, izgradnju objekata za okupljanje radnika i omladine.

STUDIJA  
BUDUĆNOSTI

Tom jednoglasju prethodio je svojevrsan poziv na akciju koji je uputio Radnički savjet SOUR-a. U toj pravoj hronici filozofije razvoja „Agrokomeca“, ali i studiji budućnosti, jasno je rečeno da je sadašnji veliki sistem iz Velike Kladaše, narastajući do gigantskih razmjera, zapao u nesklad sa vlastitim okolišem i područjem iz kojeg je nikao i kojeg je digao iz nemaštine do razvijenosti.

I doista, više od 90 „Agrokomec“ proizvodnih objekata, nalaze se u područjima, donedavno, napretkom netaknutim. Sviti zamajci razvoja pojavili su se ovdje preko noći, čovjek jednostavno nije imao kad da prirodu prilagodi ljudskoj potrebi za napretkom (dabome, na prirodan način).

Neposredan i dugoročan budućni razvoj, koji će odrediti najavljeni integralni program razvika poljoprivrede i sela subregije (opštine Velika Kladaša i Cazin) zahtijeva novi pomak i u infrastrukturnoj posteljici ekonomskih koraka.

Obilježeni su i neposredni ciljevi koji sežu visoko. Ali, to u ovom slučaju ne bi trebalo čuditi. Već je prošao i prvi, i drugi i treći val nevjernih koji su „Agrokomec“ predskazivali brz slom. Posljednji takav argument bi im je „veliki zalogaj“ sada već čuvenog „programa purana“. Samo programi koji idu daleko, koji sobom nose čvrstinu sigurnosti ali i rizik, redovito su uspijevali u „Agrokomec“.

Na spisku najnovijih nalazi se okrupnjavanje posjeda, brisanjem međa i živica, što će donijeti primjenu savremene mehanizacije i obrade zemljišta. To će neminovno povući i obrozavanje poljodjelaca, što će teći kao neprekinut proces, a vodiće ga nova poljoprivredna služba u svim većim centrima ovog kraja. Predstoji i navodnjavanje i odvodnjavanje zemljišta, ali i otimanje od neobradivosti još 5.000 hektara u dolinama rijeka Korane, Toplice, Mutnice, Stijene, Bojne, Sijakovače. Izvršiće se i vještačko natapanje 500 hektara u privatnom posjedu, u dolinama manjih vodotoka.

Istražiće se, potom, mogućnosti termalnih voda, izraditi dugoročni prostorni plan cijelog područja dviju opština, standardizovati strojevi u poljoprivredi, otvoriti mreža servisa za njihovu popravku, razviće se lovstvo i uzgoj plemenite divljači, potaći zanatstvo i kućna radnost, tipizirati ekonomika dvorišta i spasiti zemljište erozije.

Čak i ovaj površni pregled onoga što je najčvršće planirano dovoljno je za temeljit sud.

## PRVI REZULTATI

I ovaj koncept predložio je Fikret Abdić, predsjednik Poslovnog odbora „Agrokomeca“, koji je, zajedno sa radničkim savjetom, prihvatio ponuđeni program. Isto je bilo i prije petnaest godina kada je ovaj ugledni

privrednik izašao sa vrlo ozbiljnim programom dugoročnog razvoja agrokompleska na ovom području i kada je sa tadašnjim skromnim stručnim mogućnostima malog kolektiva pogledao nekoliko desetljeća naprijed.

Taj veliki podvig zalog je današnjeg jedinstvenog izjašnjavanja radnika u „Agrokomec“ za ponudeni razvoj infrastrukture. Istine radi, treba reći da, među žiteljima a ne među radnicima „Agrokomeca“, ima sumnjičavosti (i više nego na samom početku „Agrokomec“ skoka). Za sociologa je činjenica da su ljudi spremni uvijek da izdvajaju kad se radi o širim društvenim potrebama, ali kada treba razviti svoj prag, uz lična odricanja i zalaganja, postavlja se mnogo prepreka. Na toj liniji provedeno je i spontano razilaženje sa onima koji nisu za napredak na ovaj način.

No, to su sporadične kočnice, a prvi rezultati pokazuju koliko je uspješan odziv ovoj akciji. Već u ovoj godini članovi kolektiva su izdvojili 200 miliona dinara, a u sljedećoj plan je da se na jednom mjestu skupi 460 miliona. Putem prema Velikoj Kladaši već se stvaraju na desetine kamiona vodovodnih cijevi koje će se ugraditi u regionalni vodovod.

POZITIVNE  
KURSNE  
RAZLIKE

Od predsjednika Poslovnog odbora „Agrokomeca“ Fikreta Abdića, prvi put smo u privredi čuli izraz „pozitivne kursne razlike“ čime je posvjedočio kako se u ovom SOUR-u realno i sa svih strana gleda na stvari. Čak i jedna „Agrokomecova“ sintagma oduvara od opšte kuknjave jugoslovenske privrede o samo jugoslovenskom fenomenu — negativnim kursnim razlikama.



Klonaica peradi u „Agrokomec“

Sva ta lična izdvajanja idu mimo zajma za produktivno zapošljavanje koji su odmah upisali svi zaposleni.

Zauspjuh „Agrokomecove“ akcije u izgradnji ekonomske podgradnje nekoliko je jamstvenika. Prije svega to je dosadašnji razvitak, ali shvaćen kao osnova daljega napredka, a ne kao krajnji rezultat. Potom, tu su jasni pravci budućeg razvoja primarne poljoprivredne proizvodnje gdje će se proizvoditi povrće na navodnjavanjem površinama i podstaklenicima zagrijanim termalnom vodom, žitarice — posebno kukuruz, ječam i zob, krmno bilje, voće, od kestena i oraha do jagoda i kupine. Plan zahvata i rasadničko-sjemenarsko-cvjećarsku proizvodnju, ljekovito i mirisno bilje, gljive, kokoši noalije, brojlera, purane, goveda, kunića, ovca, riba, pužve i pčele.

LANAC  
RESTORANA

Kad se sve prevede na jezik konkretnosti, u neposrednoj budućnosti otvoriće se dvije uzgojne farme pilenki, tri roditeljske farme lakih plasmına, dvije matične farme brojlera, deset farmi kunića, skladište na 30.000 kvadrata, usvojiti desetak novih proizvođa u peradi, stvoriti naučnoistraživački institut, kandidovati druga faza programa purana, početi proizvodnja i prerada šampinjona u Bosanskoj Krupi, diljem Jugoslavije otvoriti lanac 1.200 fast-foot restorana, kafe-slastičarnica i delicatenskih prodavnica i izgraditi najsavremeniji robni centar na sarajevskoj Baščaršiji.

PROGRAM  
PURANA

Najveća „Agrokomecova“ radna organizacija „Peradarstvo“ matična je organizacija iz koje je potekao cijeli razvoj i koja je najviše vukla naprijed. I sada će se najviše ulagati u „Peradarstvo“. Sve pobrojane farme smještene su u ovu radnu organizaciju i obuhvataju na desetine hala. Samo dvije matične farme brojlera imaće deset objekata. Umjesto nekadašnjih kućeraka i šljepuša nemaštine ovo područje pritisnuće još više čadori proizvodnje i razvoja.

A „Peradarstvo“ je, sa 1.560 zaposlenih, u prvih devet mjeseci ove godine, imalo 145 miliona dinara ostataka do... a izvoz od 7,5 miliona dolara. Iz ove radne organizacije svakodnevno u Alzir i u druge zemlje avionom se prevози živina.

„Agrokomec“ je došao dotle da za svakog Jugoslovena može da proizvede kilogram mesa, stoqa može toliko da izvozi. U ovoj godini vrijednost proizvodnje i usluga iznosiće 120 milijardi dinara, a ukupan izv-

oz koji svake godine udvostruče, dostići će 40 miliona dolara, što je više od izvoza cjelokupnog agrara Bosne i Hercegovine. Kada se početkom sljedeće godine potpuno zahukta program purana, izvoz će odskočiti dalje. Kako i ne bi kad seradi ulaganju od 8 milijardi dinara i proizvodnom kompleksu koji leži na 38 fudbalskih igrališta. Takvu proizvodnju još ni Evropa nije vidjela, a već se misli i računata na drugu fazu.

U „Puran“ SOUR „Agrokomec“ ulaže 4.710.000.000 dinara. Istina, bilo je i prekoračenja, ali zbog odnosa dinar-dolar, no najbitnije je da se radi o kvalitetnim ulaganjima i zaduživanjima. Uostalom, „Agrokomec“ je SOUR koji nema nikakvih obaveza prema bankama u Bosni i Hercegovini.

Rajko VASIĆ



S FRANJOM KALOĐEROM PRVIM DIREKTOROM „ČAJAVECA“, O POČECIMA OVOG KOLEKTIVA



Franjo Kalodera: vrijeme nije izbrisalo uspomene

- U prvim godinama rada „Čajaveca“ teško je bilo nabavljati potreban repromaterijal i druge artikle neophodne proizvodnji, zbog čega je Kalodera, uz nagovor saradnika, u uniformi i s odlikovanjima odlazio poslovnim partnerima na „dogovor“ o isporuci potrebnih materijala neophodnih proizvodnji

Životni tokovi često ne prate želje, od kojih se privremeno, a ponekad i zauvijek, razdvajaju. U to se mnogo puta uvjerio i Franjo Kalodera - prvi najomiljeniji direktor „Rudija Čajaveca“. Morao je (po zadatku) da radi i poslove koje nije želio, mada mu to nije smetalo da ih veoma uspješno obavlja. Posebno kao rukovodilac, s izuzetnom pažnjom i s puno takta odnosio se prema radnicima. Nikada nije zanemario ni njihove najsitnije probleme. Zauzvrat - uživao je veliki ugled i povjerenje cijelog kolektiva.

Iz „Čajaveca“ Kalodera je otišao na novu dužnost u Beograd prije sedamnaest godi-

na. Vremenska distanca od blizu dvije decenije nije sa sobom donijela zaborav. Primjetno je to bilo ovih dana, u vrijeme proslave 35-godišnjice osnivanja „Čajaveca“. Mnogi sadašnji i bivši radnici (penzioneri) prilazili su svom prvom direktoru da se pozdrave, podsjetu na prošle dane, da porazgovaraju prisno i otvoreno - kako su to znali da čine svakodnevno - početkom pedesetih godina. Ponovo su bila oživjela sjećanja na početak rada u „Čajavecu“, veliki entuzijazam - na vrijeme koje već danas pripada istoriji ovog složenog poslovnog sistema

### ENTUZIJAZAM

Kraj rata u koji je otišao kao student druge godine Tehničkog fakulteta Kalodera je dočekao u činu majora. Nakon nekoliko godina provedenih u Beogradu iz Generalne direkcije vazduhoplovstva, po zaduženju 1951. dolazi u Banjaluku, kao potpukovnik, na mjesto direktora - tek osnovanog „Čajaveca“. Zadatak nije mogao da odbije, mada je želio da nastavi studije. Obećano mu je bilo da će ta želja biti ispunjena kada se u novoosnovanom kolektivu stabilizuje proizvodnja i plasman.

Po dolasku u Banjaluku, kada je počeo da obavlja direktorske poslove, ispostavilo se da novu fabriku čine samo jedna mala proizvodna hala i dvije kancelarije. S porodicom je Kalodera stanovao u fabričkom krugu, a u neposrednoj blizini, u barakama, živjela je i većina radnika. Za obzbuđenog novog proizvodnog kapaciteta brinuo se vod vojnika, koji je u svemu pomagao članovima kolektiva. Zaposleni - kao da su bili jedna velika porodica. Poslije redovnih radnih obaveza često se radilo i prekovremeno, naravno, besplatno. A kada bi dolazili vagoni s novim mašinama, da bi ih što prije prebacili u hale, noću se išlo na željezničku stanicu, gdje su svi sa direktorom radili na istovaru.

Neimaština iz tih godina, kada nije bilo dovoljno ni hrane, još više je zblížila ljude u njihovoj zajedničkoj želji - da se „Čajavec“ što prije afirmiše s novom proizvodnjom.

### SAMOUPRAVLJANJE

Iako je bio oficir s visokim činom, prvog direktora „Čajaveca“, krasila je blagostolerantnost, veoma prisnan odnos s radnicima. Svakog jutra, po dolasku na posao, Franjo bi prvo obišao proizvodnju, upoznao se s dnevnim problematikom, pa tek onda odlazio u kancelariju. Zbog toga je često bio kritikovan, jer su mnogi smatrali da on treba samo da komanduje.

Osnivanjem radničkog savjeta i upravnog odbora u „Čajavecu“ je 1952. godine počelo da živi samoupravljanje. Do tada, direktor je svakodnevno, kao u vojsci, izdavao brojna

### CVIJEĆE

Učestvujući kao direktor u raspravi na partijskom sastanku, početkom pedesetih godina, Franjo Kalodera je oštro napao jednog radnika što je istukao ženu. Međutim, izostala je željena podrška ostalih komunista. Na sastanku - žene se nisu izjašnjavale. Sutradan ujutro, po dolasku na posao, direktora je u kancelariji čekalo iznenađenje. Na stolu se nalazio veliki buket cvijeca. Bila je to najveća podrška žena - njegovoj diskusiji, o kojoj se još dugo pričalo.

naredjenja, pa je postojala mogućnost da griješi. Zahvaljujući instinktu dobrog privrednika, mnoge zamke Franjo je uspješno zaobišao, tako da je većina njegovih odluka bila valjana.

- Osnivanje radničkog savjeta i upravnog odbora predstavljalo je veliko olakšanje u radu, jer od tada je bilo i manje mogućnosti da se pogriješi. O svakoj odluci mogao sam se dogovoriti, konsultovati - što je bilo veliko olakšanje u radu.

S razvojem „Čajaveca“ rasla je Franjina želja za stručnim usavršavanjem. Poslije četiri godine uspješnog rukovođenja i radu - kada se ustajala proizvodnja, a onda osvojeni novi artikli i obezbijeden plasman - Kalodera je nastavio da studira. S diplomom inženjera elektrotehnike ponovo se vraća u Banjaluku. Nudeno mu je da zauzme staro mjesto, da i dalje bude direktor.

Elektronika je međutim, bila privlačnija od fotelje. Kalodera se opredijelio za proizvodnju. Prvo je šest mjeseci bio raspoređen kao pripravnik, da bi potom bio unaprijeđen u mladeg konstruktora. Nešto kasnije postaje rukovodilac konstruktorske grupe i zamjenik direktora Instituta za razvoj. Tu daje veliki doprinos kod osvajanja novih proizvodnja iz elektronike, što je danas glavna razvojna komponenta SOUR-a.

I poslije odlaska u SSNO u Beograd - vezu sa „Čajavecom“ Kalodera nikada nije prekidao. Iako redovno prati sva zbivanja u SOUR-u, najviše posredstvom lista ovog kolektiva, nedavni boravak u „Profesionali“, „Elektromehaničari“... prijatno ga je iznenađio. Impresionirale su ga vrhunske tehnologije, savremeni uslovi proizvodnje, snažan kadrovski potencijal, odlični radni uslovi. Napredak je ogroman. Primjera radi, podaci, računarske operacije i mjerenja, koja su nekada oduzimali desetine sati, pa i dane - sada se dobijaju pomoću računara za samo desetak sekundi.

S proslavom u „Čajavecu“ Kalodera se vratio u Dubrovnik, (gdje živi nakon odlaska u penziju), obogaćen novim saznanjima o velikim mogućnostima SOUR-a - duboko zadovoljan i sretan što je ovako uspješnom kolektivu, neposredno nakon njegovog osnivanja bio na kormilu, trasirajući i sam put uspona i napretka.

Mirko KISJAN

DORĐE ČERMAK, NAŠ ZEMLJAK DANAS JE UGLEDNI SLIKAR U AMERICI

# Paleta puna života

Dorđe Čermak izgledom i utiskom koji ostavlja potpuno odgovara predodžbi o smirenom, odmjerenom i uglađenom univerzitetskom profesoru. Dosta visok, bez suvišnih kilograma, njegovane prosijede brade, već na prvi pogled odaje Amerikanca, kojem je sasvim normalno da mu je cijeli svijet samo jedno „veliko dvorište“. Danas je u Banjaluci, sutra u Amsterdamu, ili Čikagu, ili Tokiju... Kada progovori odaje još jednu stranu svoje zanimjivosti - slavensku toplinu i neposrednost.

### NAŠI U AMERICI

- Bolno je gledati naše ljude kako se muče s jezikom. Najteže je onima koji nisu dobro naučili ni maternji a i strani znaju površno. Oni su u stalnom lutanju. Poznavanje jezika je presudno. Matice iseljenika i tu bi mogle da učine više. U publikacijama koje dobivaju iseljenici trebalo bi više pisati o životu, o običajima, o kuhinji starog kraja, o dječijim igrama. Oni traže da im se stalno osvježava san o domovini, i to se može učiniti s daleko više svježine, a sa što manje politizacije.

Mada već četvrt stoljeća živi i radi u Sjedinjenim Državama, gdje je stekao punu afirmaciju kao slikar i ugledan univerzitetski profesor, veze sa starim krajem nijednog trenutka nisu oslabile ni izbljedjele. Često dolazi u Jugoslaviju i jedan je od zaslužnih ljudi za jačanje kulturnih veza između dvije zemlje - njegove dvije domovine. Sam kaže da u jesen života covjek osjeća snažniju potrebu za zavičajem i svojim korijenima, koji su uvijek prisutni, ma gdje bio i ma čime se bavio. To se vidi i na njegovim slikama, izloženim u salonima banjalučkog Doma kulture. Njegova je paleta puna života i živih, razigranih boja, što odaje da nosi vlastito tlo, ali ne kao neko opterećenje nego izvor inspiracije.

.... Dorđe Čermak je kolorista. Njegove su boje žive, sretne, vitalne dok hvataju sunčevu svjetlost duž mediteranskih obala i odslikavaju je do posmatrača - napisala je Lyn Silis iz Čikaga, gledajući jednu od njegovih izložbi u SAD. Mike Alisandrelli je napisao da, Čermak svoje bogate mješavine koristi da bi duboko uronio u svoju tematiku. Njegove slike žive i praktično dišu vibrantnim prelivima.

Ovo su citati iz prikaza samo nekih od izložbi koje je Dorđe Čermak imao u Americi. Izlagao je od istočne do zapadne obale, u Čikagu, Luisvilu, Njujorku, Bostonu, San Francisku, Los Angelesu, zatim u Amsterdamu, Parizu. Kruna njegovog umjetničkog rada bila je prošlogodišnja vrlo za-

pažena izložba u čuvenoj galeriji „Amparo“ u Denveru koja je otkupila njegove slike. Po američkim kriterijima slikar koji doživi takav uspjeh u „Amparo“ galeriji zauvijek je sebi osigurao ugledno mjesto među američkim slikarima.

U razgovoru s poznatim slikarom, koji u Jugoslaviji boravi već neko vrijeme kao gost Matice iseljenika BiH, otkrivamo i neke tajne njegove umjetničke radionice i slikarske filozofije.

### SVAKA SLIKA — DOŽIVLJAJ

- Uvijek slima po sjećanju, nikada ne pravim skice na terenu, ponajmanje se služim fotografskim aparatom. Slika mora biti nešto duboko doživljeno i proizvoljeno. Tek kada u glavi imam potpunu viziju i koncepciju slike prihvatam se palete. Tada postupam kao i svaki umjetnik, mazohističkim nagonom izvlačim iz sebe svoj unutrašnji doživljaj. Ja dajem svoju ličnu, egoističku predstavu stvarnosti, ali pomoću tih unutrašnjih slika uspijevam uspostaviti kontakt sa publikom. Držim se one stare kineske izreke da slika mora da zamijeni hiljadu riječi i ne želim se prikloniti pravcima koji daju slike za koje je potrebno izgovoriti deset hiljada riječi da bi se objasnilo šta je slikar htio.

Ova filozofija i odnos prema umjetnosti kod Čermaka su se formirali davno. Njeni prvi tragovi mogu se pratiti sve do dječaćkih dana u Banjaluci, do dana koji ga vežu uspomena ma za Halilovac, Adu, Santrač i Medreski brod, proljetni behar, dačke romanse i sevdah, kako reče Milan Vukmanović otvarajući Čermakovu izložbu.

Dorđe Čermak je rođen u Banjaluci 1916. godine. S petnaest godina prelazi da živi u Beograd, gdje mu se otvaraju nove mogućnosti likovnog obrazovanja. Učio je od velikih umjetnika i pedagoga u to vrijeme. Bete Vukanović, Ljube Ivanovića i Ivana Radovića.

### VJEČITI OPTIMISTA

Rat ga zatiče kao vojnika u Loznici. Pada u Njemačko zarobljeništvo i sve do 1943. godine sele ga iz logora u logor, tako da je promijenio čak osamnaest konc-logora u Evropi. U jednom od njih stupa u vezu sa pripadnicima francuskog pokreta otpora i s njima zajedno uspijeva pobjeći iz zarobljeništva.

Poslije oslobođenja vraća se u zemlju. Dugo je radio u ambasadi SAD u Beogradu kao organizator kulturne razmjene. 1960. godine odlučuje da se u toj zemlji nastani. Poslije do-



Dorđe Čermak snimljen ovih dana u Banjaluci: „Na slike prenosim svoje unutrašnje doživljaje“

punskih studija zapošljava se kao profesor istorije umjetnosti na uglednom Nord-Western, Evanstone University u Čikagu. Uporno slika vjeran tradiciji rodnoeg kraja i slikarskom uvjerenju.

### ČVRSTE SPONE

Dorđe Čermak nije samo ugledan slikar i cijenjen profesor istorije umjetnosti. On je mnogo zaslužan i za kulturnu razmjenu i održavanje veza sa starim krajem. U Americi je član dobrovoljnog prevodilačkog društva i u svakoj prilici pomaže zemljacima koji se nađu u neprilici zbog slabog poznavanja jezika.

- Trebalo je proći sedam godina da galeristi primijete moje slike. Imao sam nesreću da sam u Americu došao baš u vrijeme kada je na likovnom polju dominirao apstraktni ekspresionizam. Za moje stvaralaštvo i način slikanja u tom okruženju nije bilo razumijevanja. Moja živa paleta iznedrivala je ljude, prosto su se trzali gledajući žive boje. Ali, malo po malo, galerije su se zainteresovale. Došla je tako i izložba u Denveru koja otvara mnoga vrata. Danas se moje slike dobro prodaju po cijenama od hiljadu do deset hiljada dolara.

Željko JURIC



JUGOSLAVENSKA HUMANA AKCIJA:  
„NEDJELJNI GLAS“ I „ARENA“ TRAŽE VAŠE NAJMILIJE

# Teška ratna zagonetka

Šta je to **Nadu Šinik** toliko uzbudilo na Jokinom brdu, da je počela prodorno vrištati? **Nada Šinik** je čitala ratnu dokumentaciju o teškim sudbinama djece s područja Bosanske Gradiške. Upravo je pričitala spisak djece iz dokumenta „Transport iz Bosanske Gradiške“ i na stranici broj 255, pod rednim brojem 98, pročitala je:

„Žensko dijete (crno), 2 godine. Transport iz Bosanske Gradiške 21. avgusta 1944. Predata

(sve do sada na Jokinom brdu) imala u rukama taj dragocijen podatak, koji potvrđuje — da je u Zagreb dospjela transportom iz Bosanske Gradiške. Taj podatak za nju je predstavljao vrhunac njene sreće i ujedno krunu uspjeha jugoslavenske humane akcije „Glas i Arena traže vaše najmilije“.

Pošla je odmah da svoju radost nad tim otkrićem podijeli sa svojim bratom **Milovanom**. Bio je to još jedan razlog da se proslavi njihovo nepogrešivo srodstvo.

sanske Gradiške“ u kojem je otkrila podatak o svome životu u ratnom nevremenu.

No, sutradan **Nada Šinik** ponovo dolazi na Jokino brdo i ponovo se usamljuje nad ratnom dokumentacijom. Ispričao sam joj prethodno šta pripremam za „Nedjeljni Glas“; izvjestio sam je potanko o sadašnjem slučaju njene imenjakinje, **Nade Marković**, te sam joj pokazao sve fotografije, počevši od one iz 1946. kada se nalazila u kući **Agate Sertić** u Galdovu kraj Siska.



Nada Marković — NN Gradišić 1953. godine

na prehranu **Čargonja Marku**, Zagreb, Šulekova 23 A 21. avgusta 1942. (203 i 204)“.

Nada Šinik je vrisnula: — Našla sam sebe!  
Činjenica jeste da je **Nada Šinik** dugi niz godina proslavljala datum 21. avgusta 1942. kao svoj svojevrsni rođendan, datum kada se ponovo rodila. Naime, na taj dan ona je dospjela u kuću porodice **Čargonja Martina** (u dokumentu je nastala greška s imenom, pa je navedeno **Marko**) u Zagrebu, u Šulekovoju ulici, broj 24 A. To je ona kuća pred kojom će djevojčica pod imenom **Bosa**, kada će je tog 21. avgusta 1942. voditi u nju **Paula Čargonja**, ustuknuti i očajnički povikati: „To nije moja kuća!“ i kada će za bračni par **Čargonja** započeti kratkotrajna drama, nakon čega će se dijete s vremenom smiriti, udomiti se i posve prilagoditi, uživajući njihovu bezgraničnu zaštitu i neizmjernu ljubav. **Bosa** će kasnije doznati da je ratno siroče, doznati da je dijete odnekud sa Kozare, ili iz Bosne, ali nikad, u svojoj upornoj istrazi da još jednom potvrdi koliko je **Milovan Šinik Mačak** njen rođeni brat, nije



Nada Marković — NN Gradišić 1985. godine

**Nada Šinik** je nasumce otvorila ratnu dokumentaciju na stranici 240. Na toj stranici započinje spisak djece u dokumentu pod naslovom „Neidentifikovana sela“. To je spisak od 83 djece koje nisa mogla pružiti podatke o sebi, pa se tako nije ni moglo pouzdano odrediti iz kojega su sela s područja Bosanske Gradiške. Nakon što je pročitala taj spisak, nastavila je čitati spisak od 186 djece u dokumentu „Transport iz Bo-

● Saznate li, dragi čitaoci, bilo koji podatak koji bi mogao pomoći da **Nada** otkrije svoje porijeklo, javite se, pismom na adresu:

● Štab „Arena“  
Marino Zurl, Jokino Brdo, 78405 Gornji Podgradci

● Štab „Nedjeljnog Glasa“  
Jagoda Prnja, redakcija „Nedjeljni Glas“, 78000 Banjaluka, Ulica AVNOJ-a broj 93

PIŠE:  
MARINO ZURL

2



NADA MARKOVIĆ  
— NN GRADIŠIĆ

Kad je avgusta 1942. pod prezimenom **Gradišić** bila spašena iz logora, imala je oko sedam mjeseci. Njena krvna grupa: A, rh-faktor pozitivan. Oči zelenkaste. Kosa svijetlo-kestenjasta. Na gornjem dijelu nosa zadebljanje u obliku kvržice. Visina 160 cm. Na desnoj nozi dva obilježja — tragovi teške opekotine.

Jedno vrijeme **Nada Šinik** ostaje zadubljena u čitanju. Nije prošlo ni desetak minuta, ona ustaje, blijeda lica i vidljivo uzbuđena, poziva me da pročitam njeno drugo veliko otkriće:

Na stranici 246 dokumenta pod naslovom „Gradišić“, pod rednim brojem 22, piše: „Gradišić, žensko, 1942, iz Siska 6. avgusta 1942. kod Sertić Agate, Galdovo k.br. 84“.

Sada smo već svi u kući na Jokinom brdu uzbuđeni. Zlatne ruke **Nade Šinik** pronašle su sudbonosni dokument, koji će biti presudan u traganju za porijeklom **Nade Marković**!

No, uzbuđenju nema izgleda kraja, jer istog tog poslijepodneva kada zajedno s **Nadom Šinik** dalje istražujem po dokumentu, nailazim na još jedan dragocijen podatak. Otkrivamo dokument o još jednom **Gradišiću**, o **Nahodu Gradišiću**!

Sjećate li se slučaja **Nahoda Gradišića**? Onog čvrstog, robusnog stakloduvača iz Gule, za kojeg smo u „Glasu“ i „Areni“ pokrenuli veliku akciju u traganju za njegovim porijeklom.

Tada sam njemu, u „Areni“ broj 1105, od 24. februara 1982, zapisao:



Ranjena ptica

„Kako je živjeti čovjeku s najružnijim, najtužnijim, najtragičnijim, najjadanijim imenom i prezimenom?“

Ime: **Nahod**.  
Prezime: **Gradišić**.  
Protrnem od strave kad glasno izgovaram to ime i prezime.

Sadržaj što se uz to neumoljivo nameće u sadašnjem vremenu, na pragu 21. stoljeća, izaziva dubok nemir. Kako da čovjek ho-da uspravno s takvim osnovnim podacima o sebi?!

A čovjek koji se tako lažno zove nosi se s tim imenom i prezimenom već punih četrdeset godina.

Neko je dijelio to ime i prezime u logoru u Staroj Gradišci 1942. kao da dijeli komade crne tvrde zobenice: u znaku Gradiške — Gradišić! A za **Nahod** znamo: nahoe, kopile, sirotan.

Kozarska djeca imala su oko vrata na konopcu cedulju s osobnim podacima. Kozarska djeca su bila gladna i — pojela su te cedulje. Ne znajući šta da radi s djecom koja su progutala svoje ime i prezime, progutala imena svojih roditelja i rodnog im sela, taj neko lansirao je u tom starogradiškom kaznioničkom paklu svoju jedinu moguću zamisao.

U tom imenu i prezimenu sadržano je svo teško oličenje, fašizma, genocida, najstrašniji osvete kukavičkih vojnika; u povijesti nezapamćeno. U srcu utetovirano, koljačkim nožem izdubljeno, cijankalijem ozračeno za sva vremena.

Jedan čovjek s takvim podacima o sebi, čvrsta je neka momčica, kao od kamena odvaljen, širokih snažnih ramena, napetih mišića.

Taj čovjek želi doznati za svoje porijeklo!

(U idućem broju „Nedjeljnog Glasa“:

OTKRIVEN RATNI  
KARTON NADE MARKOVIĆ

ZAPIS IZ HERCEGOVINE

# Oaze u kamenu

Cijela je Hercegovina naselje kamena i od kamena. Promatrajući Stolac-grad zelene rijeke i Maka Dizdara, poznatog vina i vrijednih ljudi, dojam se čini još upečatljivijim. A kamen, nažalost, pored svoje škrтости za obradu nikada nije nudio i obilje životne tečnosti-vode, bez koje ni biljka, ni životinja, ni čovjek ne opstaju.

Minulo ljeto opet, kao da se bilo urotilo protiv želje i truda da se kamen oplodi: tokom jula i avgusta nebo je „poslalo“ samo dvadesetak litara dragocjene tečnosti na kvadratni metar, što je ispod svakog minimuma. Bila je to u posljednjih četrdeset pet godina jedinstvena suša. A u Hercegovini to znači nenadoknadiv gubitak, jer je ekonomski dokazano da je na ovim prostorima najisplativija investicija voda. **Ponajprije se u to uvjeriše „nevjerne Tome“ koji su s mnogo skepticizma prethodnih godina posmatrali uređenje kraškog Popovog polja, donedavna simbolom bijede i nelmaštine, kada se djevojkama, onim neposlušnijim govornio: „Dabogda se udala u Popovo polje“.**

Danas, na sreću, ova je izreka postala pusta želja mnogobrojnih hercegovačkih udavača. Jer, danas Popovo polje predstavlja pravu riznicu poljoprivrednog bogatstva, blagostanje i mir koji ni najveći optimisti nisu mogli da očekuju. Slično je još na nekim mjestima Hercegovine: u **Hutovu blatu**, **Nevesinju**, **Bišća-polju**, **okolini Avtovca**, **Željuši**. Svuda zavlada savremeni hidrosistemi za zaljevanje i natapanje, ili, kako nam rekoše u Osnovnom zadrudnom savezu u Mostaru — na ovom kraškom području djeluje više od deset hiljada motora za navodnjavanje. **Otiđite do Stoca** — rekoše nam u Zadrudnom savezu — **pa ćete se na licu mjesta uvjeriti na tamnošnim plantažama.**

I zaista, ima se šta vidjeti. Na plantažama grožđa za nadateko čuveni „samotok“, takozvana pokretna krila „siju“

vodu po želji, ali, kako nam rekoše ovdašnji radnici, i zahtijevaju mnogo ljudskog rada. Jer, potrebno je fizički pomjeriti natapni sistem, ali suši se mora stati ukraj. Trud na sreću ne bi uzaludan, što govore dobri prinosi grožđa. Ali, ni tu nije kraj bitke sa sušom i kamenom, sa prirodom i njenim nepredvidivim čudima.

**U Bišća-polju natapanje se obavlja sistemom „kap po kap“, a u Čapljini, opet, zatvaranjem, podzemnih vodenih kanala — stručno rečeno subrigacijom.**

Snalazi se, dakle, kako ko može i umije, jer je važno ukrotiti sušu i biljkama pružiti najdragocijeniju hranu — vodu, pa se tada i ovaj škrti kamenjar oplodi kao vojvodanska ravnicu.

**Stočani s ponosom ističu da će njihov kameni okoliš tek radati u godinama koje dolaze, jer su se uvjerili u moć nuke i čovjeka, u njihovu pobjedu nad prirodnim fenomenima kao što je duga ovogodišnja suša.** Ali, neće vam zaboraviti ni reći: „Krenite u raj, prema Trebinju“. A to znači — krenite u Popovo polje, gdje je nekad i gavran od žedi lipšavao. Ali, vremena se izmijenilo. Ljudi i mašine učinile čuda i od nekadašnjeg pakla stvorile pravi mali raj za ovdašnje žitelje. Zato nije čudno ako vam na autobuskoj stanici u Stocu, kada vadite kartu za Trebinje, kažu: „A to, je karta za raj“. Jer, tim ćete putem doživjeti dio „raja“, usadenog u kameni i bezvodni hercegovački „pakao“. Na sreću, više ni kamen ne odolijeva, pa svi putevi kroz ovaj dio naše zemlje, sve više postaju putevi u blagostnje, koje ni ovogodišnji beskišni period nije uspio da „minira“.

**Nije li sve ovo i poučno? Jer, koliko vode u drugim krajevima naše zemlje teče svojim prirodnim tokom, umjesto da je čovjek zahvati i bar malo nakvasi suvu i plodnu zemlju, koja uz ostalu agrotehniku, i pored najvećih suša, garan-**

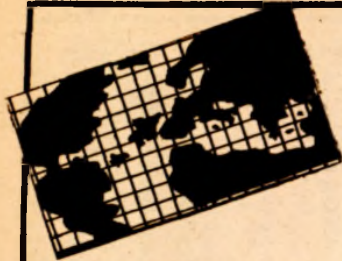


Stari grad Počitelj

tuje visok i stabilan prinos poljoprivrednih kultura. Zar nas visoke cijene još nisu osvijestile i ne osvještaju, da svaka kap vode, znači i kap našeg života i blivstovanja!

Dragan KISIN





ŠEST  
STOTINA  
GODINA  
UNIVERZITETA  
U HAJDELBERGU

# Imena za istoriju

● **Samo u novije vrijeme Univerzitet u Hajdelbergu dao je sedam nobelovaca. Njegovoj međunarodnoj reputaciji mnogo su doprinijeli Georg Hegel, Martin Luter, Maks Veber, Karl Jaspers i mnogi drugi**

HAJDELBERG, decembra - Jedan od najstarijih njemačkih univerziteta, Univerzitet „Ruprecht-Karl“ u Hajdelbergu, SR Njemačka, proslavlja 600-godišnjicu osnivanja nizom manifestacija protkanih pompom i tradicijom. Ugledni

univerzitet osnovao je izborni knez Ruprecht Prvi a papskom Bulom ga je potvrdio Urban Četvrti 23. oktobra 1385. godine, dok je prvo predavanje na Univerzitetu održano 19. oktobra slijedeće godine. Jednogodišnji program proslave 600-godišnjice obuhvata koncerte, predavanja, naučne skupove i razne druge manifestacije, a kulminaciju će predstavljati festival čiji se početak poklapa sa zvaničnim datumom osnivanja univerziteta 19. oktobrom 1386. godine. Jedno od predavanja biće posvećeno Robertu Vilhelmu fon Bunsenu, hajdelberškom profesoru hemije iz 19. vijeka, druga govore o radu svestranog naučnika Hermana Helmholtza i fizičara Gustava Roberta Kirchofa koji je zajedno sa Runsenom otkrio spektralnu analizu krajem tog vijeka.

U novije vrijeme, Univerzitet je dao sedam nobelovaca: fizičare Valtera Bolea, Johanesa Danijela Hensena i Filipa Lenarda, hemičar Georga Vitinga i Riharda Kuna i ljekare Albrehta Kosela i Ota Frica Mejerhafa. Sociolog Maks Veber

i filozof Karl Jaspers donijeli su Univerzitetu međunarodnu reputaciju u oblasti društvenih nauka. Georg Hegel, tvorac filozofije dijalektičkog materijalizma, takođe je predavao u Hajdelbergu, a Martin Luter došao je u taj grad 1518. godine da iznese svojih 28 teza koje su pokrenule reformaciju.

Hajdelberg je postao evropski bastion kalvinizma do 1580. godine. Širenje kalvinizma naglo je prekinuto 1622. godine, kada je papa poslao bavorsku armiju da iskorijeni jerezu. Tada je hajdelberška univerzitetska biblioteka od 8.000 knjiga prebačena u Rim, a kalvinistička literatura uništena. Jezgro te biblioteke, koja sada, raspolaže sa 2,2 miliona knjiga nekada je pripadalo moćnom srednjovjekovnom trgovcu Ulrichu Fugeru. Od starog zdanja Univerziteta malo se šta sačuvalo do danas.

Francuska vojska spalila je cio Hajdelberg 1693. godine, ali je Univerzitet doživio renesansu vijek kasnije, da bi pao pod udar nacizma 1933. godine.

STAZAMA PRVIH KOLONIZATORA

## Jedrenjacima preko „sedam mora“

SIDNEJ, decembra - Hiljadu trista pedeset engleskih osuđenika i doseljenika koji su poslani u Australiju 1788. godine - da bi izdržali zatvorske kazne ikako bi pomogli u naseljavanju nove britanske kolonije, putovali su „u novi svijet“ - besplatno. Ako neko danas želi da krene na isti put, moraće da plati 31.500 dolara.

Upravo toliko iznosi cijena karte od Londona, preko Kanarskih ostrva, Brazila do Australije - turističkog putovanja koje se uveliko reklamira u Londonu.

Organizatori ove avanture krenuli su u potragu za starim jedrenjacima, nalik onima od prije gotovo 200 godina, kako bi putovanje bilo što autentičnije. Inicijator podhvata, profesor istorije sa Univerziteta u Melburnu Džonatan King, nesvakidašnjom plovidbom „preko sedam mora“ želi da podsjeti svoje zemljake Australijance, na dio sopstvenog istorijskog naslijeđa. A simbolika putovanja u pravoj mjeri odgovara i samom povodu 200-godišnjici osnivanja australijske Federacije.

Džonatan King, je ravno tri puta morao da obide zemaljsku kuglu tragajući za jedrenjacima koji bi ličili onima s kraja 18. vijeka. Trud nije bio uzaludan. King je pronašao 11 brodova, upravo onakve kakve je tražio, a na jednom, nalik na ove je njegov pra-pra-pra

● **Na put od 12.000 milja (19.200 km) 11 jedrenjaka krenuće 13. maja 1987. godine iz Luke Portsmaut u Engleskoj, a krajnji cilj im je poznati sidnejski zaliv Botani Bej gdje je predviđeno da stignu na sam dan 200-godišnjice Australije, 26. jun 1988. godine**

pradjeda bio brodski oficir. Brodovi su iznajmljeni u Sjedinjenim Američkim Državama, Kanadi, Velikoj Britaniji, Indiji i na ostrvu Fidži. Među 11 jedrenjaka, koliko će učestvovati u poduhvatu biće i brod poznatog režisera Dina de Laurentisa koji je poslužio za snimanje istorijske priče „Pobuna na brodu Baunti“. U čudnoj flotili biće zastupljena i - Australija sa tri jedrenjaka, od kojih je najstariji iz 1850. godine.

Na put od 12.000 milja (19.200 km) 11 jedrenjaka krenuće 13. maja 1987. godine iz luke Portsmaut u Engleskoj, a krajnji cilj im je poznati sidnejski zaliv Botani Bej gdje je predviđeno da stignu na sam dan 200-godišnjice Australije - 26. jun 1988. godine.

„Biće to magična turneja puna misterija i uzbuđenja“, reklamira Džonatan King svoj poduhvat, ističući da je riječ o avanturi koja se ne može ponoviti u životu, i koja je, istovremeno, šansa da se vratimo 200 godina unazad.

T. G

DIJETE TIRANIN — PROBLEM JAPANSKIH ŠKOLA

## Igre sa tragičnim epilogom

● **Dječaci jedne srednje škole u Osaki prinudili su prošle godine dvojicu svojih drugova da krađu, tjerali ih da puše i piju dok ne povrate, da vrijedaju ljude na ulici ● Ta igra „trajala“ je dva mjeseca, sve dok dječaci nisu ubili jednog od svojih mučitelja, a leš bacili u rijeku“**

TOKIO, decembra - Trinaestogodišnji Eriko Muraguči su drugari često sakrivali pernicu, a po njenim sveskama i knjigama ispisivali pogrdne riječi. Jednoga dana djevojčica se objesila na telefonski stub ispred roditeljske kuće. Svojim mučiteljima Eriko je ostavila tužnu poruku: **Molim, nemojte više da me tiranišete“**.

Ovakvi slučajevi u Japanu nisu usamljeni. Zbog tiranisanja od školskih drugara, ove godine devetoro djece je izvršilo samoubistvo. Prema saopštenju policije, samo u prvom polugodištu podnijeto je 274 krivičnih prijava zbog tiranisanja, a 926 djece smješteno je u popravne domove. Prošle godine zbog maltretiranja od drugova sedmoro djece je izvršilo samoubistvo, a za bilježena su i četiri slučaja ubistva ili pokušaja ubistva drugara-tiranina.

Prema mišljenju funkcionera ministarstva prosvjete Masumija Zenija tiranisanje djece od druge djece nije ništa novo, ali je nov, način na koji se to dešava.

Grube dječje šale na račun drugih uvijek su postojale. Dok je ranije povremeno svako bio na meti, sada je to isključivo jedna osoba, po pravilu onaj iz razreda ko je najnespretniji.

Dječaci jedne srednje škole u Osaki prinudili su prošle godine dvojicu svojih drugara da krađu, tjerali ih da puše i piju dok ne povrate, da vrijedaju ljude na ulici. Ta „igra“ trajala je dva mjeseca, sve dok dječaci nisu ubili jednog od svojih mučitelja, a leš bacili u rijeku.

Istraga je pokazala da je cio razred znao šta se dešava.

Zenija smatra da je taj oblik tiranisanja jedan veoma tipičan poslijeratni fenomen. Značajne promjene do kojih je došlo u organizaciji porodice dovele su do toga da se gubi kontakt koji je ranije postojao između djece i starijih članova porodice. Djeca su često usamljena, prepuštena sebi, pa je evidentna i njihova nespremnost u komunikaciji. Tome se pridružuje i kompetitivni školski sistem usmjeren na postizanje što boljih rezultata.

Šef odjeljenja tokijske policije za dječiju delikvenciju Ruelko Sakuraj tvrdi da postoji klasičan tip tiranina. Po pravilu riječ je o djeci neoseljivoj za probleme drugih, punoj kompleksa, nesposobnoj da savladaju stres kojem su već od rane mladosti izloženi. Iako su ekstremni slučajevi tiranisanja dosta rijetki, postoji gotovo u svakom razredu grupa tirana. Ruelko tvrdi da je usamljenost i nedostatak osobe od povjerenje glavni razlog za takvo ponašanje djece i da bi mnogi mali tirani promijenili svoje ponašanje, ako bi imali nekoga ko bi htio da ih saslušati i shvati njihove probleme.

MALO POZNATI KRAJEVI SVIJETA ● MALEZIJA



### Plantaže čaja

Daleku Maleziju je malo ko imao sreće da upozna i uživa u njenim ljepotama - lijepim pejzažima, klimi, gostoljubivom narodu. Ono što je poznato, to je da je ova zemlja veliki proizvođač čaja i gume. Čaj najbolje kvalitete gaji se na plantažama regiona Kamerom Hajlenda (na slici).



Pored prvoklasnog čaja, koji se gaji na plantažama Malezije, ova daleka zemlja je poznata i po proizvodnji gume, u kojoj se nalazi na trećem mjestu u svijetu. Na slici: Drveće iz koga se preradom dobija guma.

### Veliki proizvođač gume



### Izdvajanje kaučuka

Malezija je bogata drvećem iz koga se, jednostavnim postupkom (slično kao smola iz borovih stabala) izdvaja kaučuk. A on je opet sirovina iz koje se preradom dobije veoma kvalitetna guma. Na slici: Izdvajanje kaučuka iz drveta.



# Slični ljudi

ADAM NINKOVIĆ

Bila je druga polovina maja pa su letnje bašte restorana bile već uveliko otvorene. Najradije sam svraćao u „Šumatovac“, pogotovo nedjeljom pre podne, nije velika gužva i dolaze prijatelji i poznanici sa kojima rado popričam. Nedavno sam tu sedeo sa starim drugarom Nikolom Ilićem. Prebirali smo, nevezano, po zajedničkim uspomena i setili se jednog divnog letovanja pre nekoliko godina u malom primorskom gradu na severu Jadrana.

— Kada ćemo opet tamo? spontano upitah.

— Ja, verovatno, nikad! — brzo odgovori Nikola i iznenadi me.

— Što-o? izvalih nekako okruglo.

— Nećeš mi verovati ako kažem pravi razlog.

— Ma hajde, stari, nemoj se izmotavati. Kad ja tebi nisam verovao? Reci zašto nećeš. Pa sečaš li se kako nam je lepo bilo?

— Pa ispričaću ti, mada ćeš — ako uopšte poveruješ — reći da sam čudak ili nešto još gore.

— Hajde ispričaj! Baš me interesuje šta je to tebe, tako staloženog i racionalnog, moglo da uznemiri, da odvrati od onako lepog gradića.

— Pa evo ispričaću ti. Ali pod uslovom da me nećeš na kraju zavrkavati.

— Naravno da neću! Ma koji ti je bog danas?! Hajde ispričaj!

On se prvo zagleda u jednu mrlju na obližnjem stablu, valjda da se priseti i koncentriše, pa reče:

— Verovatno se sečaš da je mene firma prošle godine nagradila sa deset dana odmora na moru. Razmislio sam gde ću i odlučio se upravo za taj „naš“ grad. Otišao sam početkom septembra. Znaš da ne volim gužvu. Računao sam da ću se dobro odmoriti, načitati, možda i neko žensko uloviti. A ako ništa drugo, živeću od uspomena. Posjećivao mesta na kojima smo bili sretni. Ti ih dobro znaš.

— Naravno, žive u meni, kao draga bajka.

— I tako. Stigao sam i smestio se u onaj isti „naš“ hotel. Dobio sam lepu sobu i počeo da živim to nagradno letovanje. Nisam se trudio da upoznam bilo koga. Bio sam se zateleo čitanja. Odlazio sam na plažu i pre i posle podne, kupao se i čitao. Uredno sam dolazio na doručak, ručak, večeru, naveče šetao rivom... Tako su prošla možda tri ili četiri dana, a onda sam zapazio da me jedan mladić radozno i neobično posmatra. Mislio sam da je to slučajno. Ali, iz dana u dan to mi je postajalo sve očiglednije. Učinilo mi se da ga odnekud znam. Nastojao sam da se prisetim odakle, od kada... Ali, uzalud! Lik kao da je poznat i ništa više nisam uspevao da zaključim...

— Baš čudno! rekoh.

— Biće još čudnije — nastavi Nik-

ola. Mi smo se narednih dana, tako reći redovno, viđali po nekoliko puta: u restoranu, na plaži, u šetnji. Radozno bismo se pogledali, ali ni reč jedan drugom nismo progovorili. Ponekad sam očekivao da mi se on javi, da me pozdravi, na primer sa „dobar dan“, samim tim što je mladi i što je, rekao bih, više ispoljavao radoznalost za me nego ja za njega. Ali, ništa od toga! nekoliko puta sam mislio da mu pridem, da ga upitam da li se odnekle znamo. Međutim, on kao da je shvatao moju nameru, okretao bi glavu na neku drugu stranu i ubrzo nestajao.

— Time je i pojačavao tvoju radoznalost, zaključio sam.

— Naravno, složio se Nikola. Ta igra naših susreta i pogleda je svaki dan postajala sve čudnija, nekako mučnija. Prosto nisam znao šta da učinim. Ne mogu ti predstaviti to čudno osećanje. Uglavnom, ti susreti su mi sve više smetali i postajao sam sve nestrpljiviji, tako reći nervozniji. Ali, kad god bi se javila prilika da porazgovaramo, on je vešto iznalazio način da to izbegne... „Ama, ko si, sunce ti žarko, i zašto me tako gledaš?“ pitao sam se i uzalud prebiraio po svesti koga sve sličnog njemu poznajem. Naravno, to bi potrajalo po nekoliko minuta nakon našeg susreta i sve čudnijih pogleda, a zatim sam se predavao drugim mislima, drugim sadržajima. Obično sam čitao. Spašavale su me dobre knjige.

— Čudno da nisi gubio koncentraciju za čitanje.

— I toga je bilo. I to sve češće. Ine znam kako bi se sve završilo da je duže potrajalo. Jer sve sam više razmišljao o mladiću. I najčešće bih došao do zaključka da sam ja njemu, kao i on meni, nekome sličan. Ali: zašto mi se ne javi? Pa normalno je što ima sličnih ljudi i raznih nesporazuma zbog toga, zar ne?

— Naravno! rekoh. Pa kako to završi?

— Završi gadno! Nisam ti tek onako rekao da neću u taj grad! Evo, čuj finale, da te ne gnjavim više.

— Da čujem, baš si me zainteresovao!

— Još samo da ti kažem i to da sam sve upornije, ali i sa sve manje uspeha, nastojao da „počitam“ nešto iz njegovih očiju kad bi nam se pogledi susreli. Što sam se više trudio, saznanje je postajalo nesrednije. „Ama šta izražava taj njegov pogled: simpatiju, antipati-



Olga JEVRIĆ: Komplementarne forme

ju, radost, zadovoljstvo, Strah, nezadovoljstvo?...” uzalud sam se pitao. I da završim. Nakon sedam dana dogodilo se ono što me odvrača od tog grada. A evo šta je bilo.

— Hajde, konačno! — ispoljih nestrpljenje.

— Bilo je popodne, oko pet sati. Bio sam na plaži. Čitao i plivao. Naizmenično. Pio pivo iz velike krige, pušio „lord“. Bilo mi je stvarno lepo: uživao sam. Njega nisam video. Niti sam ga se sečao. Ali, kad sam jednom otplivao nešto dalje od ostalih kupaca, nešto me je snažno povuklo za noge prema dubini. Onda sam osetio nečije noge na mojim leđima i shvatio da tonem. Uhvatio me strah, ali sam ostao priseban, pribran. Svom snagom sam razmahnuo i rukama i nogama da bih izronio. Međutim, neko me je priti-

skao naniže. Osetio sam i stezanje oko vrata. „Pa to me neko davi!“ užasnuo sam se. I dobio ovo što se zove: natčovečanska snaga. Energično sam se odgrnuo o to telo i isplivao na površinu. Malo zatim, nedaleko od mene, još neko je izronio. Pogledali smo se i — prepoznali! Bio je to onaj mladić. I opet ne mogu, ni sebi, a kamoli drugome, tebi na primer, da objasnim šta je izazvao taj njegov pogled. U svakom slučaju, u izrazu njegovog lica dominirala je radoznalost, neka začuđenost, šta li? Ali, šta se još krije iza toga: zadovoljstvo, nezadovoljstvo, to nikako nisam mogao da shvatim. I onda, mladić je počeo da se davi. Možda je i glumio davljenika. Tek, ja sam mu prišao, zgrabio za kosu i izvukao na obalu. On je odmah legao i rukama po-

kazivao da mu nedostaje vazduha, da ne može da se nadiše. Da ne može da progovori. Tako sam ga bar ja razumeo. Onda je on legao potruške. I upravo kad sam hteo da ga bar nešto upitam, on je brzo skočio i pobegao u obližnji borik. Sve se to zbio za kratko vreme i kao da nije privuklo pažnju kupaca. Bar ja to nisam primetio. Možda zato što sam bio uzbuđen. „Pa ja sam o koncu živ ostao!“ čini mi se da sam prošaputao. Zatim sam još malo posedio. E tada sam video da me poneko od kupaca gleda radozno, i to mi je, naravno, smetalo. Digao sam se i otišao u hotel...

— A dalje?! Šta bi s mladićem?!

— Nikad ga više nisam video. I voleo bih da ga ne vidim nikad. To veće nisam mogao ni da večeram ni da zaspi. Dugo sam lutao gradom. Proveo sam nekako tu košmarnu noć, a ujutro prvim brodom otišao u Rijeku, zatim prvim vozom kući, u Beograd.

— Baš mi svašta napriča! Pa jesu li se do danas setio na koga liči mladić?

— Ne! Malo, vrlo malo me, ponekad, podseti na jednog mlado trgovačkog putnika iz naše firme koji je bio kandidat za službeni put u Kinu. Ja sam otišao na taj put. Ali, to je bilo davno, ima više od pet godina... Ne znam ni gde on sada radi. Čini mi se da je iz firme otišao. Ali možda i nije. Ti znaš kako smo mi razgrnati. Ima nas, tako reći, po čitavom svetu... Ali, ne verujem da bi on...

— Pobogu, Nikola, pa to je onda bila neka kobna sličnost.

— Šta ja znam?! Ne volim toga da se sećam. Ali, eto, ti me podstaknu...

— Pa to je za priču. To: kako sličnost ljudi može biti kobna.

— Ja sam ti svoju ispričao...

— A slažeš li se da ja pokušam da o tome stvarno napišem priču?

— Šta da ti kažem?... Kako ću ti to zabraniti? Samo, nemoj da neko mene u njoj prepozna.

— Neće, budi siguran! Ima mnogo sličnih ljudi, možda i sličnih događaja. Zato to i može biti zanimljiva priča. U njoj kao da je nešto tipično i baš sudbonosno za ljude i njihove sličnosti.

— Da, da! potvrdio je Nikola.

— Ali, čoveče, nije mi jasno da baš ni reč niste progovorili. Ugovoru je bilo mogućnosti da se razjasnite.

— Da, a u ćutanju je mogućnost da traje neizvesnost, šta li? A upravo tu mogućnost je on dobro koristio... reče i začuta Nikola.

Očito je bilo da ga je i prepričavanje ove neugodnosti teško pogodilo.

— Nikola, ovo je stvarno mračna priča. Hajdemo na svetlost, u šetnju.

Dugo smo šetali i, uglavnom, ćutali. Osećao sam se nekako nelagodno, mračno.

ROMAN

## Gorka mudrost

Dušan Govedarica: Pometenik, Univerzitetska riječ, Titograd, 1985.

Roman Pometenik mladog crnogorskog pjesnika Dušana Govedarice (1950) nije samo iskušenje za pisca nego je isto tako iskušenje za čitaoca Govedaričinog djela (do sada je objavio četiri knjige poezije i jednu dramu). Govedaričin prvi roman nije značajan samo po tome što, uspješno koristeći Lalićeva i Kovačeva iskustva, ispisuje događaje iz istorije Crne Gore i Hercegovine, nego je izuzetan po tome što to čini izuzetno modernim literarnim postupkom. Roman Pometenik sastoji se iz tri dijela: Korota, rođenje, Kumovi i Pometenik i predstavlja životopis Gara Pržine s kojim se život poigrava kao s trskom na vjetru. Roman je, kao široka epska forma, pružio mogućnost za mozaičnu kompoziciju, za brojne digresije, za napredne planove pripovijedanja. Međutim, tu mogućnost D. Govedarica je koristio veoma malo. On je ekonomisao riječima. Zbog toga je i potrebno reći da je Pometenik otporom ispisani roman.

Dušan Govedarica se poslužio mitskim elementima, jer je mit pogodan kao sredstvo „pretvaranja priče u istoriju ili pretvaranja istorije u priču.“ U njegovom romanu napredno i jednako realistički egzistiraju mitske pojave i istorijske ličnosti, jer i jedni i drugi potiču iz živog narodnog predanja, koji je autentična ilustracija trajanja tog stvaralačkog duha, s obzirom na to da se mit podjednako stvara i u naše vrijeme. Govedarica aktualizira prošlost na način koji ne vodi ka idealizaciji mitova, budući da je paralelno sa pesimističkom vizijom života koja dominira ovim romanom, istovremeno izrazio poetiku stoicizma, istrajavanja...

Jedna od osnovnih ideja romana je istrajati, ne podležti teškoćama, nadjačati vrijeme i zlo u njemu...

Čitanje ovog romana je veoma složen posao ne samo zbog autorove oporosti nego i zbog strukture samog djela. Ali ono što je posebno značajno u ovom djelu jeste pobjeda cjeline nad dijelovima. U romanu Pometenik sve je podređeno cjelini...

Govedaričina oštroumnost i hitra naracija omogućila je simultanost pripovjedačkih i dokumentarističkih elemenata što knjizi daje u podjednakoj mjeri i uvjerljivost objektivne i suptilnost u tumačenju tananih tokova unutrašnjeg života glavnog junaka. Govedaričina gorka ironija isprepletana je nekom blagošću, saučešćem, ali što se više roman približava svome kraju ta emocija blagosti kao da sve jače nadire.

Zoran ČUKIĆ

U SVIJETU KNJIGE

POEZIJA

## Opis jedne populacije

Nenad Grujičić: Vrvež, Matica srpska, Novi Sad, 1985.

Trča stihobirka Nenada Grujičića, Vrvež, nastavak je pjeva iz njegove druge stihobirke Linije na dlanu. Naslov Vrvež primjeren je ovoj zbirci — a što se može vidjeti tek kad ju pročitamo, i proanaliziramo. Naslov, s jedne strane, prilično tačno fiksira koordinate tematskog; a, s druge, izvedbeno-formalnog. Ovu knjigu, u širem smislu, možemo nazvati tematskom. Istraživački, njen poetski vidokrug obuhvaća jedan određen sloj ljudi, i ljudskog u njima; jednu, može se slobodno reći, klasu ljudi u njenom egzistencijalu. Ta klasa je onaj surogat socijalističkog društva koji živi u provinciji, ili na periferiji; narodni gradski ni seljački, amalgam obadvoga, „nitamo ni ovamo“. Impresivne su slike koje nam Grujičić nudi o tom svijetu, garnirane primjerenom etnopsihologijom. Tu obitavaju slike: stračara, mansardi, skrpljenih sobičaka, dječjeg proliva, iskuhanog veša, pijačnih teži, žena — pregačulja, abortusa, svatovskih veselja... Mišljenje inherentno tim slikama gentilno je, po izvorištu, izvorištem određeno. Monokromatski okoliš jedino probija sjećanje na zavičaj kao posljednja svijetla vizija u glavi. Mada nade gotovo i nema. Grujičić o nadi kaže:

(...) Uzdamo se u tkane rite, sirotinske mrve, maske i trikove. Uzdamo se u poreklo majke, njene krvave oči... Uzdamo se u razvrat sna. (...)

(pjesma Nada, str. 41.)

Ni san, znači, nije taj koji nivelira, i on je izrečen sa riječju (razvrat) koja i na danjem svijetu nuda najviše tomu čovjeku. Ciklus Bestidnice najuspjeliji je u tomu domenu provincijsko, i periferijsko, tematskog. Ciklus pjeva o ljubavi, spolnoj ljubavi jer je ona ovdje jedini vid ne samo nežnosti, već i načina živovanja kao bijega od okoliša. A ciklus Opomena je najneuspjeliji, izuzimajući pjesme Intima i Slepi Borhes. Pjesnik, naime, u tomu ciklusu i skače iz svoje skoro definisane poetike ružnog, prilično čvrste i utemeljene, i upada u sentimentalno autobiografsku sumnju u moć svoje poezije, poezije uopće, pisane u tomu okolišu. Jer, pjesnik će i sebe staviti u tu provincijalnu bulumentu, pa tek onda direktno početi žaliti, i biti ogorčen, na taj svijet!

Zilhad KLUJČANIN

KNJIŽEVNOST ZA DJECU

## Pjesme tuge i radosti

Đuro Maričić: Balada o sedam prijatelja, samostalno izdanje, Sisak, 1985.

Piscu ovih redova je veoma prijatno predstaviti jednog istrajnog i upornog poetskog poslenika, pjesnika Đuru Maričića koji više od decenije ispisuje svoju poeziju. Roden u Hašanima, Maričić je veoma rano krenuo u svijet, poput mnogih njegovih Hašanaca gonjenih nagonima lutalačke krvi. Skrasio se u Sisku gdje radi u INA—Rafineriji nafte kao tehnolog pripreme Odjela za instrumentaciju.

Đuro Maričić je objavio dvije knjige pjesama: TETA BEZ AUTORITETA I ZBOGOM ESMA, a ova treća, BALADA O SEDAM PRIJATELJA, najnovija je njegova poetska zbirka. Zastupljen je svojom poezijom u izborima i antologijama, pregledima i zbornicima.

Sudeći po ovoj knjizi, Đuro Maričić se lagano i istrajno formira u pjesnika na koga naša savremena književnost može računati. On je pjesnik egzistencijalnih kontroverzi i u njegovoj poeziji se uvijek sukobljavaju tuga i radost, šala i zbilja, igra i pouka. Ponekad je posmatrač, a nekad aktivan učesnik u svakodnevnoj životnoj igri koja je puna kontrasta i paradoksa. On se čas igra sa svojim malim čitaocima, čas priča ozbiljne životne priče o sudbini čovjeka u vihoru života od rata naovamo. U knjizi ima i lirске misaonosti i slikovitih metafora, i ljudske intime i životne radosti.

Zbirka Đure Maričića BALADA O SEDAM PRIJATELJA je komponovana od pet poetskih ciklusa: BALADA O SEDAM PRIJATELJA, BIJELO PLATNO, NESTAŠNA BUVA, KIŠOBRAZ ZA DAMU I GENERACIJA COCA—COLA. U njima pjesnik piše o različitim životnim trenucima i situacijama, o raznim vremenskim periodima i generacijama. On sučeljava tugu i radost, djecu i odrasle, krećući se od pukog imenovanja do simboličkog značenja svojih stihova. Njegovi ciklusi govore o ratu i revoluciji, smrti i umiranju, o životu i sreći, o svemu čega se mladi čovjek dotiče i čime se susreće. Ipak, ti ciklusi nisu čvrsto omeđeni motivskim barijerama, već se svojim poetskim smislom i značenjem presipaju jedan u drugi, dotiču i dopunjavaju.

Jezik u ovoj novoj Maričićevoj zbirci je jasan, izbrušen, čist i dotjeran, stil jednostavan i lak, ritam i rima uzburkani, puni osjećanja i poleta. On je u konkretnom dijalogu sa mladim čovjekom. Ponekad je ta poezija lirski misaona, nekad epski narativna, pa zadovoljava različite ukuse i kriterije. U njoj se osjeća prevaga slikovitog nad pojmovnim, sklad forme i unutrašnje poetske konstrukcije.

Istina, ima u Maričiću ugledanja i podražavanja naših velikih pjesnika. Ima mjestimično poznatih tema i motiva, stihova i stilova, ali kad znamo da je u savremenoj dječjoj poeziji veoma malo pravih, prepoznatljivih i velikih umjetnina, onda onim što nam daju savremeni pjesnici poput Maričića možemo biti zadovoljni.

Rizo DŽAFIĆ



IZBOR DESET NAJBOLJIH  
SPORTISTA BOSANSKE KRAJINE

# Praznik krajiškog sporta

BANJALUKA, 27. decembra - U Sportskoj dvorani „Borik“ sinoć je održana završna svečanost ovogodišnjeg izbora deset najboljih sportista Bosanske krajine. Na ovoj priredbi, kojoj je prisustvovalo 3000 gledalaca, goste je zabavljala Đurđica Barlović, sa svojim orkestrom, a u okviru modne revije prikazani su modeli „Knežopoljke“ iz Bosanske Dubice i „Trikoa“ iz Bosanske Gradiške. Voditelj programa bio je Nikola

Bilić, sportski komentator Radio-Sarajeva. Svečanosti su prisustvovali dosadašnji pobjednici izbora za sportistu godine, aktivni sportisti i sportski radnici, kao i brojna publika.

Uzbudjenje je dostiglo vrhunac kada je Vlado Doležal predsjednik žirija, pročitao listu deset najboljih sportista, na kojoj je prvo mjesto zauzeo rukometaš Borca Zlatan Arnautović.

I. PERIJA  
Snimio: Rastko OSTOJIĆ



Voditelj programa Nikola Bilić, komentator Radio-Sarajeva



Predsjednik Organizacionog odbora Ismet Horlo



Predsjednik žirija Vlado Doležal



Deset najboljih: Z. Arnautović, Blagojević, Haznadar, Saračević, Golić, K. Arnautović, Babić, Bihorac, Kuzmanović, Milanović.



Prvoplasirani Zlatan Arnautović prima poklon od predstavnika „Knežopoljke“, Dragoša Poljaka.



Pogled na gledalište za vrijeme čitanja liste najboljih



Nebojša Radmanović, odgovorni urednik „Glasa“ i dobitnici posebnih priznanja: Miro Sojtar i Mira Dmitrović-Tomaš i Amra Mehdić



Đurđica Barlović sa svojim orkestrom oduševila publiku



Oblače velike sportske kolektive-manekeni u modelima „Trikoa“ iz Bosanske Gradiške



Prikazani su i modeli bosanskodubličke „Knežopoljke“



Kandidati za izbor najboljeg sportiste u posjeti „Jelšingradovoj“ Ilivici

OKOM KAMERE

## ŠTRUMFO — KARNEVAL

BANJALUKA, 27. decembra - Sportska dvorana „Borik“ bila je u srijedu „najštruftastičnija“. Hiljade štrumfica okupilo se na ŠTRUMFO—KARNEVALU, koji su za njih posebno pripremili „Sedmorica mladih“ - Gurko, Luftika, Veliki Štrumf, Mrgud,

Svirko, Kefalo, strašni Gargamel. Tu su bili i odličan mađioničar, pripovjedač i nešto manje dobar pjevač Dobri Dobrivoje, zatim lijepa Štrumfeta i baletani-štrumfici. Mališane je posebno razveselilo i Djed Mraz koji se poslije

dugog puta u dvorani pojavio samo nakratko. Ipak, stigao je taman na vrijeme da sa svim učesnicima otpjeva pjesmu o drugarstvu „Zajedno smo veći...“ Svi štrumfici su u dvorani lijepo pokazali da znaju broja-

ti do deset, a isto tako i unazad. Tako brojeći zakašnili su kući na crtiče, a i na spavanje su ovog puta otišli nešto kasnije, ali ŠTRUMFO—KARNEVAL je ipak samo jednom godišnje.

D. RELJIĆ



Štrumfice su u dvorani ipak dovele mame i tate.



Dobri Dobrivoje svašta zna-umije dobro da priča, još bolje izvodi nekoliko miliona mađioničarskih vještina, ali pjevati baš nikako da nauči



Veselja na sceni-štrumtovi i štrumfici razveselili su i svoje male gledaoce



Nova godina, naravno, nije Nova godina bez Djeda Mraza.



Baš je bilo štrumfno i veselo



Valjalo je požuriti i zaviriti u paketice



BANJALUČKI GIMNAZIJALCI HITAJU KA NAJLUĐOJ NOĆI

# Poljupci u ponoć

- Kad zakuca Nova, gužva se koristi maksimalno

Približili smo se kraju i ove godine. Svi decembarški problemi oko sumiranja ocjena potisnuti su činjenicom da su pred nama novogodišnji praznici. Treba ispratiti staru i dočekati novu 1986. godinu. Šta učiniti da ta noć zaista bude i najluđa noć? Oni koji imaju mogućnosti skoknuće negdje preko „crte“ ili u krajnjem slučaju na naš Jadran. Neki će tu noć provesti u porodičnoj atmosferi, uz televizor. Ipak, najteže će biti mladima kojima ni ove godine nije ponuđen velik izbor. Za one koji nemaju srca da po ovoj hladnoći izbace roditelje iz kuće, preostaje Gimnazija, jedina srednja škola koja svojim učenicima omogućuje kakav - takav doček.

Ta tradicija je počela još 1975. godine. Ideja je potekla od gimnazijalaca koji su uz pomoć profesora Save Novakovića formirali odbor zadužen za pripreme novogodišnje proslave. Onda, na svakom dočeku postoje dežurni profesori zaduženi za održavanje reda. U 12 sati se obično pojavi i direktor da svojim učenicima zaželi sretnu Novu godinu.

## DOBRA STARA VREMENA

Kažu nam da su prve proslave imale visok zabavni nivo i svakako bile sadržajnije od onih novijeg datuma. Postojao je običaj da svaki razred spremi svoju tačku, tako da je program bio i raznovrstan i interesantan. Hrane, sokova, vina bilo je i više nego što je bilo potrebno. Muzikom su svi bili zadovoljni. Bile su to zaista luđe noći kada se u gimnazijskom holu ostajalo i do 4 sata.

A mi ćemo i ovu godinu ispratiti uz svirku jedne poluafirmisane lokalne grupe, nešto pića i sendviča. Ništa od bogatog kulturnog sadržaja u kojem su učestvovali gotovo svi gimnazijalci. Izgleda da takav vid zabave sada pripada nam tako dalekim sedamdesetim.

Ali, od tuge za dobrim starim vremenima nema mnogo koristi. Potrebno je smisliti nešto novo, a to mogu samo mladi. Međutim, kao da je ponesetalo entuzijazma ili u ovom kompjuterizovanom dobu ta besmrtna „luda noć“ znači samo „dobru priliku da se najedem napijem“, još jednu neprospavanu noć, a onda mamurluk“, „jedinu mogućnost da dođem kući poslije 2 sata.

## ŠTA PREDLAŽU UČENICI

Većina učenika IV3 i III3 već je dočekivala Novu godinu u Gimnaziji i svi su sretni što im je omogućeno da se u tako velikom broju skupe na jednom mjestu. Međutim, to ne znači da su u potpunosti zadovoljni. Smetaju im „tipovi koji upadaju sa strane i glupim ponašanjem žele skrenuti pažnju na sebe“, „monotona muzika uz slabo ozvučenje i prevelika gužva.“ „Bilo je dosta osmišljenog, pogotovo (o)smišljenog napijanja i razbijanja. Najosmišljeniji su bili poljupci u 12 sati. Gužva se koristila maksimalno.“

Sudeći po ovim komentarima, sve je bilo dobro zamišljeno, ali ne i realizovano. Po mišljenju učenika, organizator ove proslave treba da bude

omladinska organizacija u saradnji sa animatorima kulture i predstavnicima trećih i četvrtih razreda. Za one koji se prihvata tog posla učenici predlažu da se ograniči broj ulaznica, da se napravi program u kojem bi svi učestvovali. Novi prijedlozi su i ples pod maskama, biranje najboljeg plesnog para i naravno, da se proslava produži jer je najveći problem kuda poslije 1 sat.

Kao i uvijek na riječima smo jaki, a pitanje je dali će ijedan od ovih prijedloga biti realizovan. „Današnja mladež nema nimalo mašte“. Ostaje da se zapitamo da li oni uopšte znaju šta je to dobra zabava. „Znamo da se zabavljamo, naravno, svako na svoj način. Osobito kad nema osoba sa visokom svijesću koji derelaksirajuće djeluju na našu amerikaniziranu socijalističku omladinu.“ Da li to znači da je prazan stan bez nadzora roditelja osnovni preduslov za dobru zabavu? Mišljenja su podijeljena. „Prošlo je vrijeme dobre zabave. Danas većina mladih samo čeka da starci odmagle, pa da ispuše nekoliko kutija cigareta, da se napiju i porazbijaju flaše. Mi hoćemo da se zabavljamo, a ne da ginemo!“

Kako god da bilo, većina učenika je izjavila da će u krajnjem slučaju dočekati Novu godinu u Gimnaziji. Pored već obezbijedenog prostora i privlačne cijene koju nudi proslava u školi, bilo bi dovoljno samo malo više rada, pa da ispraćaj stare godine u Gimnaziji ne bude posljednja i najlošija mogućnost. I omladina i ljudi koji treba da rade sa njom zapali su u apatiju iz koje je krajnje vrijeme da se izvuku. Ali dosta je pričanja, treba raditi!

Vesna JOLDŽIĆ, IV 1  
Arjana BADNJEVIĆ IV 1

## Top-lista '85

### DOMAĆA

1. ZAŽMURI - BAJAGA I INSTRUKTORI
2. BOLJE BITI PIJAN NEGO STAR - PLAVI ORKESTAR
3. ZA ESMU - BIJELO DUGME
4. PITAJU ME, PITAJU OLIVER MANDIĆ
5. LAŽLJIVICA - DENIS I DENIS
6. POGLEDAJ DOM SVOJ, ANDELE - RIBLJA ČORBA
7. SIGNALI U NOĆI - FILM
8. ZA MILION GODINA - YU ROCK MISIJA
9. BEZ TEBE - VALENTINO
10. FRATELO - AERODROM

### STRANA:

1. BROTHERS IN ARMS - DIRE STRAITS
2. BORN IN THE USA - BRUCE SPRINGSTEEN
3. DANCING IN THE STREET - MICK JAGGER - DAVID BOWIE
4. A VIEW TO KILL - DURAN DURAN
5. WE DONT NEED ANOTHER HERO - TINA TURNER
6. ANGEL - MADONA
7. PART TIME LOVER - STIVIE WONDER
8. SUSSUIDIO - PHIL COLLINS
9. HANG ON TO YOUR LOVE - SADE
10. ONE NIGHT IN BANGKOK - MURRAY HEAD

### NARODNA:

1. ZNAŠ DA TE VOLIM - DUŠKO KULIŠ
12. ŽIVJELA LJUBAV - MITAR MIRIĆ
3. JA NEČU LJEPŠU - MILE KITIĆ
4. ČAŠU MI TUGOM NALITJE - MILENA PLAGVIĆ
5. HEJ LJUBAVI U DALEKOM GRADU - HALID MUSLIMOVIĆ
6. PRIČALI SU PRIČALI - BRENA I MIROSLAV
7. GORDANA - ŠABAN ŠAULIĆ
8. IZADI, MALA - FERID AVDIĆ
9. HVALA TI ŠTO POSTOJIŠ - DOBIRVOJE TOPALOVIĆ
10. ŽAO MIJE - SEJOPITIĆ

### PRIPREMIO:

Miralem PERVIZOVIĆ

- Dva najveća svjetska proizvođača bezalkoholnih pića KOKA-KOLA i PEPSI vode bespoštedni rat i na području rok-muzike. PEPSI je uložila tri miliona dolara u putujući video-šou VOLK CRU ROK, koji u stvari predstavlja 18 samostalnih video-predstava, od kojih je svaka posvećena jednom muzičkom izrazu ili legendi u području roka od pedesetih godina do danas.

- Najnoviji muzički „sport“ u SAD je miksanje video-spotova, koji su samo logičan nastavak istog postupka sa pločama.

- Iako se dosta u Engleskoj pisalo o neuspjehu tumeje dua UEM po SAD, sve ipak nije tako crno. UEMOVCI su svoj boravak u Nju Jorku iskoristili i zajedno sa STIVOM VONDEROM snimili svoju novu malu ploču sa pjesmom THE EDGE OF HEAVEN.

- Američka distributivna mreža KENON, koja je otkupila film EMIRA KUSTURICE - OTAC NA SLUŽBENOM PUTU za američko-kanadsko tržište pobjednika ovogodišnjeg Kanadskog festivala počela je prodavati i u video izvedbi. Zbog ZLATNE PALME cijena je razmjerno visoka i iznosi 59,99 dolara, ali KENON tvrdi da komercijalni uspjeh neće izostati.

## ZVIJEZDE: ĐURĐICA BARLOVIĆ

# Zbog tebe ću...

Svojom prvom solističkom pločom nekadašnja članica „Novih fosila“, Đurđica Barlović skrenula je pažnju slušalačke publike i nagovijestila da na nju treba ubuduće ozbiljnije računati. Mnogi su sa nepovjerenjem gledali na samostalni put Đurđice, ali znatni tiraž prvog albuma demantovao je sve zlobnike koji su predviđali njen krah i osporavali egzistenciju izvan „Novih fosila“.

Drugi album, koji je nedavno izašao na diskografsko tržište, predstavlja kvalitetniji i kreativniji pomak u odnosu na prvu ploču i na njoj Đurđica zvuči mnogo zrelije i potvrđuje svoj istančani interpretatorski senzibilitet. Album ZBOG TEBE ĆU... nastao je u saradnji sa provjerenim hitmejerima poput Đorđa

Novkovića, Mate Došena i Vladimira Delača. Na ovim kompozitorskim osnovama nastala je ploča koja se umnogome razlikuje od uobičajene pop-produkcije. U pjesmi ZABORAVI ME, GORANE otkrivamo jednu novu Đurđicu koja odiše drugačijom atmosferom od one što je do tada radila. Lepršavu hit temu LJUBIŠ ME U VRAT Đurđica pjeva u duetu sa popularnim Oliverom Dragojevićem, tako da će se ova saradnja zasigurno isplatiti. Sve ovo tonski je dobro uobličio Jean od članova legendarnih TAJMOVACA Vedran Božić koji se sve više potvrđuje kao vrstan ton majstor. Ovo će sigurno biti album koji će se nemilice vrtjeti na mnogim gramofonima.

M. P.

„NEGOSTOLJUBIVI“ MEJDAN I...

## Baksuzni „Merlin“

U ova kokuzna vremena banjalučani su bili baksuzni za Sarajevsku grupu „Merlin“. Pomezno najvlijvani i reklamirani koncert u Mejdanu prošle srijede nije održan. Ni 17 prodanih ulaznica nije bio dovoljan razlog za nastup, ali ovo bitrebalo da bude dobra pouka za sve one koji bi željeli sa jednom pjesmicom ili pločom da dođu do većeg uspjeha i zarade. Ne mogu svi biti kao „Plavci“.

Za razliku od MERLIN, trenutno najuspješnija banjalučka grupa

BASDANS napunila je svoj koncertni prostor koji je bio rezervisan u diskoteci MEJDANA i isto veće održali uspješni koncert. Mnogobrojna prisutna publika oduševljeno je prihvatila nastup svojih miljenika tako da su aktivno učestvovali u interpretacijama sve šireg repertoara BASDANSA koji su se ovu večer predstavili sa petnaest pjesama. Osim momaka iz grupe svi prisutni su ovu večer igrali tako daneće biti iznenađenje ako se njihov novi hit bude zvao: „Svimomcii djevojke igraju“.

- STINGU je sinula nova glupost u glavu. Priprema se na alpinistički pohod i domaći se samog vrha MONT EVERESTA, u šta želi uložiti 200.000 funti.

- VINSKI KLARK je svog novog partnera za malu ploču POLA KVINA „ulovio“ pomoću malog oglasu u britanskom muzičkom časopisu MELODI MEJKERU.

- SIDA VIKIJUSA, pokojnog člana grupe SEKS PISTOLS će u biografskom filmu igrati GERI OLDMAN.

- Jugoton spremno dočekuje najavljeni izdavanje CD ploča tako da je već počeo sa digitalnim snimanjima koje vrši pomoću aparata PCM japanske firme SONY. Tako su do sada snimili šest programa klasične muzike, a čast da prvi to urade u zabavnoj muzici pripala je zagrebačkoj grupi PARNIVALJAK INJIHOVOM ALBUMU POKRENI ME.

- Emisija DEMO-TOP KLUB, koja se nalazi na programu radijskih kuća u Beogradu, Ljubljani, Skoplju, Zagrebu i Srajevu od nove godine ići će zajednička emisija, čiji će naslov biti JUGO-DEMO KLUB. - Ovih dana grupa LAČNI FRANZ u Zagrebu snima svoj novi album NA SVOJOM STRANI, koji će se pojaviti u izdanju RTV Ljubljana. M. P.

„ZAMAK“ MRKONJIĆ—GRAD:

RIJEČ—DVIJE SA RADOVANOM JOTIĆEM

## Muzika dolazi iz srca



Trojica mladuna iz mrkonjičkog „Zamka“ su prva muzička „pijanstva“ osjetili u disko-klubu Omladinskog doma. Nekoliko je godina trajalo kolektivno muzičko kaljenje. Zatim je muzika „uzela ono svoje“ od trojice mladića: frenetičnu ljubav. I priča se odmotava po svojoj klasičnoj inerciji: nabavljaju se instrumenti, počinje se krišom muzicirati po podrumima i tavanima. Muzički treninzi se 1982. krunišu formiranjem grupe „Zamak“. Slijede mnogobrojni nastupi na disko-večerama... Snimci njihovih pjesama čuli su se na talasima Radio-Sarajeva, a imali su i jedan televizijski nastup.

U grupi su: Radovan Jotić - Mentol (pjevač i bas-gitara), Đorđe Safner (solo i ritam-gitara) i Zlatko Memić (bubnjevi). Razgovaramo sa Radovanom, vodom grupe, o odličijem njihovom muziciranju.

- Mi nismo naklonjeni novim trendovima u muzici... Više smo ljubitelji „starog“, čvrstog zvuka iz 70-tih godina, što se vidi i iz broja članova grupe (dvije gitare i bubnjevi) - kaže Radovan, tekstopisac i kompozitor većine pjesama, nastavljujući: Ne slažem se sa „poliziranjem“ muzike, sa banalnim tekstovima i scenskim banalnostima i krajnostima koje ne shvatam i neću da shvatim... Sve što „konkuriše“ muzici oduzima joj draž. Mi se trudimo da muzika ostane muzika... Ljudi treba da sviraju i žive muziku a ne obrnuto... Muziku

stvara čovjek a ne mašina. Naša se muzika odlikuje harmonijom, „čistim“ i „zdravim“ zvukom, te dobrim pjesničkim tekstovima, koji su „ljudski“... Ne dozvoljavamo nijedan „strani“ elektronski zvuk u svojoj muzici...

Pitam o aktivnostima grupe, o planovima.

- Demo-snimke smo radili u banjalučkom studiju „Plazma“, kod vrlo stručnih muzičara. Te demo-snimke smo poslali u „Diskoton“ i s nestrpljenjem očekujemo vijesti...

U kakvim uslovima mladi muzičari rade?

- U našim, mrkonjičkim uslovima, nemoguće je raditi - kaže bubnjar Zlatko Memić. - Nema adekvatnih prostorija za vježbanje, pa smo prinuđeni da idemo u Jajce na probe, iako kod nas ima dosta praznih prostorija. Sputavaju nas u radu...

- Pitamo se - nastavlja razgovor Radovan - gdjeji kako mladi Mrkonjiću provode slobodno vrijeme? Zar sav život treba da se svede u dva kafica!?

Razgovor vodio: Milenko Stojičić

NOVOGODIŠNJA NAGRADNA IGRA ZA MLADE

## Ko je pobjednik MESAMA

Kao i prošle godine opet smo u prilici da povodom Nove godine obogatimo našu rodnu nagradnu igru, u kojoj zajedno sa agencijom „Putnik“ tačne odgovore nagradujemo gramofonskim pločama. Pitanje ni ovog puta nije teško. Treba da odgovorite: kako se zove pobjednička kompozicija na ovogodišnjem Mesamu, koju je izveo Oliver Mandić. Za slanje odgovora ostavljamo vam više vremena zbog novogodišnjih gužvi. Dopisnice i pisma sa tačnim odgovorom na kuponu očekujemo do 9. januara. Adresa već znate: Redakcija „Glas“, UL AVNOJ-a 63, „Za svijet mladih“, Banjaluka.

Odgovor:

Ime i prezime: \_\_\_\_\_

Tačna adresa: \_\_\_\_\_

# PUTNIK

poslovnica Banjaluka  
Budite putnik agencije Putnik



## HUMANI ODNOSI MEĐU POLOVIMA I ODGOVORNO RODITELJSTVO

MR MILAN TURJAČANIN

## RELIGIJA I KONTROLA RAĐANJA

● **Može se realno očekivati da će stvarnost prisiliti i religijske doktrine da se približe svjetovnim gledanjima na kontrolu rađanja**

U prirodi većine religija postoji težnja ostvarivanja uticaja na sve oblasti individualnog i društvenog života. To prisustvo može biti posebno značajno kada su u pitanju odnosi među polovima i svim s tim u vezi. Religije i njihove institucije pridaju, s razlogom, izuzetnu važnost području ljudske prokreacije, polnih odnosa, dakle, i kontrole rađanja.

U sklopu osjetljivog i složenog odnosa kontrole rađanja za sada ćemo izdvojiti osnovne poglede religije i to s obzirom na načine kontrole rađanja (kontracepcija, abortus i sterilizacija). Uz to će biti potcrtani moralni, doktrinarni i zdravstveni argumenti na koje se religija poziva.

Što se hrišćanske religije tiče, postoji zabrana i čak najstrožija osuda svakog izbjegavanja, ometanja ili sprečavanja začeta i rađanja djece. Tako, na primjer, Rimokatolička crkva zabranjuje upotrebu svih kontraceptivnih sredstava (osim „ritničkog metoda“ — udruživanje u doba plodnosti), oslanjajući takav stav na moralnim razlozima (kontrola rađanja se protivi „samom životu kao takvu“), tena razloge fizičkog i duševnog zdravlja ličnosti. Pravoslavlje i protestantizam pokazuju se nešto liberalnijim u odnosu na upotrebu kontraceptivnih sredstava, počev od diferenciranja metoda (prirodni — dopušteni, vještački — nedopušteni), do uvažavanja motiva (porodični — dopušteni, lični — sebični i nedopušteni). No, ni pravoslavlje ne odstupa od suštine hrišćanske dogmatike, argumentišući nenormalnost kontracepcije moralnim i porodičnim razlozima (porodice s brojnim djecom ispunjenije ljubavlju i socijalnošću). U islamu i tekstovima Kurana, inače velikim dijelom posvećenim problemima braka i porodice, nema izričitog stava o kontroli rađanja. Islamska religijska doktrina ne zabranjuje

namjerno ograničenje rađanja, ali strogo osuđuje abortus i sterilizaciju. Ako bi se napravila gradacija u metodama kontrole rađanja, veća osuda pada na abortus i sterilizaciju. U skladu sa biblijskom zapoviješću: „Ne ubij“, abortus (prekid trudnoće) se u hrišćanstvu jasno zabranjuje. Didahe ili učenje dvanaest apostola proisuje: „da ne truješ, moriš dijete i u materici niti rođeno dijete ubiješ“. Dakle, legalizacija prekida trudnoće, prema crkvi, dovela bi u pitanje kako neke osnovne ljudske vrijednosti (pravo na život), tako i zdravlje majke. Tako se u pravoslavlju, na primjer, pobačaj uzima u suprotnosti s božjom zapovijestju i smatra se ravnim ubistvu.

Sterilizaciji se religija od uvijek suprostavljala kao velikom zlu i grijehu po sebi. U enciklici „Humanae vitae“ papa Pavle VI (iz 1978) je jasno osudio sterilizaciju i sve druge načine direktnog sprečavanja ljudske plodnosti.

Uz sve prethodno rečeno valja naglasiti još sljedeće. Prvo, kako ni sve religije, konfesije niti unutrašnje strukture pojedinih konfesija (hijerarhija, sveštenici, vjernici) nisu jednodušni u pitanjima kontrole rađanja. Drugo, da se u pogledu religije na kontrolu rađanja nesumnjivo radi o jednom anahronizmu. Da je tako, svjedoci pojava uvođenja državnog zakonodavstva u pojedinim zemljama danas, kojim se dopušta legalizacija abortusa. Ili, šta reći o dramatičnom sukobu i pojavi demografske eksplozije na crnom kontinentu, praćenom bijedom i umiranjem od gladi, a proizlazi iz prethodnih stavova. Na kraju, vjerujemo da je realno pretpostaviti, bar iz gledanja i ponašanja mladih (religioznih), kako će stvarnost religiju približiti u ovoj oblasti životu svjetovnim gledanjima i našim društvenim programima i praksi.

RAZGOVOR ZA OKRUGLIM STOLOM O KONTRACEPCIJI

## Pitanja bez odgovora

● **Sve što je vezano za seks i odnose među polovima još je tabu ne samo u porodici već, na žalost, i u školi**

Iako se godinama ponavlja već pomalo dosadni refren o prijeko potrebnoj humanizaciji odnosa među polovima, zabrinjava i onespokojava, kažu stručnjaci, elementarna neobavještenost mladih ljudi, čak i studenata. Ovo je potvrđeno i u razgovoru za okruglim stolom o kontracepciji kao humanom načinu planiranja porodice i sprečavanja neželjenih trudnoća.

Projektom o ulozi masovnih medija na mijenjanje stavova i humanizaciju odnosa posebno se insistira na tome da se žene oslobode neprijatnih abortusa, ali se u isto vrijeme i tvrdi i zna da je broj savjetovaništa za kontracepciju nedovoljan. Kome i gdje da se obracaju žene svih dobi ukoliko žele da koriste neko od savremenih kontraceptivnih sredstava. U Bo-

sanskoj krajini, koju je takođe zahvatila epidemija pobačaja, godinama se govori o potrebi osnivanja centra za planiranje porodice, ali ništa konkretno nije učinjeno.

Kontracepcija u našoj zemlji nema značaj i ulogu da ograničava demografsku eksploziju stanovništva, što je slučaj u nerazvijenim zemljama u kojima vlade vode demografsku politiku kako bi uskladile rast stanovništva sa ekonomskim mogućnostima i razvojem tih zemalja. Kod nas taj problem uglavnom ne postoji (ukoliko se izuzme Kosovo i neki najnerazvijeniji dijelovi zemlje) i kontracepcija je nužna kao preventiva da se smanji zabrinjavajuće velik broj abortusa.

Učesnici za okruglim stolom naglasili su važnost zdravstvenog ob-

razovanja, koje je sada na vrlo niskoj razini. U srednjim školama učenici ne saznaju gotovo ništa o polim odnosima. Ova je tema, na žalost, još tabu i u porodici i u školi.

Najviše informacija o tome omladina stiče na ulici, među vršnjacima. Seksualne slobode tako su tekle jednim smjerom, a društvena briga za to nije se pomakla mnogo dalje s mrtve tačke. Na taj način može objasniti zašto je u ukupnom broju abortusa zabrinjavajuće mnogo pobačaja među maloljetnicima. Što je još teže, ta se dobna skupina kasno obraća lekarima pa je među njima i najviše tzv. odmaklih trudnoća koje se prekidaju vještačkim putem.

Z J

STERILIZACIJA KAO KONTRACEPCIJA

## Muškarci hrabriji

Uprkos zakonskim propisima opažamo da je interes za sterilizaciju malen. Tako smo na komisiji za prekid trudnoće prvog stepena u Ljubljani zabilježili u razdoblju od pet godina (od 1978. do 1982) samo 463 (231 muških i 232 žena) zahtjeva za sterilizaciju. Žene se boje ovog zahvata jer je kod današnjeg stanja naime, još uvijek nepovratan. Čak i one koje su čvrsto odlučile da više neće imati djece, ne prihvataju ga, jer se boje da će zahvat ostaviti na njima neprijatne posljedice, smetnje u menstrualnom ciklusu, smanjenje libida i slično. I mi, zdravstveni radnici, često se ne možemo osloboditi osjećanja da je sterilizacija ipak štetna za zdravlje, a istovremeno dopuštamo da ove žene ponovo, ili više puta, prekidaju trudnoću, premda znamo da upravo u ovoj starosnoj skupini ima mnogo komplikacija nakon pobačaja.

Zanimljivo je da se ovaj zahvat u Sloveniji odlučio jednaki broj žena i muškaraca, a da je broj stvarno izvršenih zahvata znatno veći u muškaraca (94%) nego u žena (52%). Gotovo sto posto muškaraca dođe na ovaj zahvat, dok gotovo polovica žena promijeni mišljenje. Za žene je sigurno predugačko šestomesečno čekanje i u tom se razdoblju osjetno smanji motiviranost za ovaj zahvat, neke žene ponovo zatrudne, a iznad svega boje se predugačke hospitalizacije.

Kao što vidimo, postoje kako među ženama tako i među zdravstvenim radnicima još uvijek dvoumljenja o sterilizaciji, koja je prema današnjim shvaćanjima najprikladnija kontraceptivna metoda za razdoblje nakon 35 godina starosti.

Prof dr Lidija ANDOLŠEK

ZAPISANO U KNJIGAMA

## SENTIMENTALNI RAZGOVOR

*Kroz stari vrt gde je sve pusto i ledno.*

*Maločas dve seni prošle su zajedno.*

*Oči su im mrtve, usne su im meke*  
*I jedva se čuju reči im poneke.*

*Kroz stari vrt, iduć preko trave svele.*  
*Dve seni su svoju prošlost oživele.*

*— Sećaš li se starog zanosa našega?*  
*— A zašto bi hteo da se sećam njega?*

*— Kuca li ti srce jošte za me ko pre.*  
*Vidiš li mi uvek dušu u snu? — Ne.*

*— Da lepih li dana kada smo ja i ti*  
*Ljubili se silno, strasno! — Može biti.*

*— Kako nam je onda nada bila sjajna!*  
*— Pobedenu nadu sakri noc beskrajna.*

*Tako senke idu kroz vrt pun divljine*  
*I noć tu jedino sluša reči njine.*

POL VERLEN

(preveo Vladeta KOŠUČIĆ)

rekli su ● napisali su

## Sposobnost za ljubav

Ljudi vjeruju da je jednostavno voljeti, ali da je veoma teško biti voljen. U našoj tržišnoj orijentaciji ljudi misle da nisu voljeni zato što nisu dovoljno „atraktivni“, s time da u pojam atraktivnost ulazi sve: od izgleda, odjeće, pronicavosti, novca, pa do društvenog položaja i prostiža. Oni ne znaju da stvarni problem nije u tome da se bude voljen nego da se voli; da smo voljeni samo ako možemo voljeti, ako sposobnost ljubavi poliče ljubav u drugom čovjeku; ne znaju da je sposobnost za ljubav — ne za njezine lažnosti — najteže postignuće.

Erih From

NEHUMANOST U BRAKU

## Tradicija mrsi konce

Sa formalno—pravne, zakonske tačke gledišta, brak se tretira kao ona institucija u kojoj postoje ravnopravni odnosi među partnerima. Međutim, ustvarnost se često dešava da su odnosi u braku veoma otuđeni, netolerantni i nehumani. Doista, danas su oni, ako setako može reći, znatno bolji, povoljniji i humaniji nego što su to bili recimo u robovlasničkom, feudalnom ili tradicionalno kapitalističkom društvu. Ali, ipak tradicija dominacije muškarca (patrijarhalna) u braku učinila je svoje: brak je još uvijek ona institucija u kojoj lični odnosi nisu ravnopravni.

Žena je u njemu još uvijek dobrih dijelom u podređenom položaju, a ta njena podređenost samo je produžetak one u društvu. Bez obzira na društvena hitjenja, činjenica je da u društvu muškarac i žena nemaju isti status: na muškarca se gleda kao na nešto što sve može, kao na onog kome je sve dostupno i jednostavno, dok na ženu kao na biće koje nije dovoljno jako, koje je krhko, slabašno i nemoćno. Upravo, zato joj je i neophodan „oslonac“, „stub“. Činjenica da se žena i u društvu i u braku „oslanja“ na muškarca, govori o podređenosti njenog položaja i njenoj „nemoci“. Razlike u biološko—fiziološkoj strukturi individua postaju nekakvim prin-

cipom na kome se utemeljuju odnosi u braku, pa premda tome i u društvu.

Nehumani odnosi u braku ispoljavaju se na više načina. Prije svega, oni izražavaju, kao što smo rekli, dominaciju i to, pretežno, dominaciju muškarca. Nije isključeno da u pojedinim brakovima postoji i dominacija žene, ali to su još uvijek rijetki slučajevi. A, kao i prethodni, nepoželjni jer isto ispoljavaju nehumani odnos (samo u drugoj varijanti).

Pored tog oblika dominacije, nehumanost u braku ispoljava se i u iskorištavanju. Najčešće, opet, muškarac iskorištava ženu i to tako što mu žena služi za obavljanje

poslova koji se smatraju „ženskim“, a koje muškarci (sami za sebe) smatraju „nedostojnim“. Prema tome, ovaj oblik eksploatorskog odnosa u braku temelji se također na tradicionalnom shvaćanju „muških“ i „ženskih“ uloga.

Sve ovo zapravo govori da se nehumani odnosi u braku temelje i na težnji za raspolaganjem, za privatiziranjem, prisvajanjem osobe. To znači da se u braku ponašanje i ispoljavanje individua nadzire, kontroliše, ograničava, onemogućava. Sputavanje je ona bitna karakteristika bračnih (a i društvenih, civilizacijskih) odnosa koja se manifestuje kako u po-



našanju tako i u osjećanjima i ljubavi: ličnost ne može da zadovolji svoje biće onako kako to ona želi, već onako kako se to od nje očekuje, kako to nalažu tradicionalni, ili drugi obrasci ponašanja i ljubavi.

Ovakvi bračni odnosi su stoga nehumani jer manipulišu osobama, jer ne dozvoljavaju ispoljavanje sposobnosti na slobodan i ljudski način. Ukoliko društvo želi da ide u pravcu socijalnog oslobođenja, ono mora, dakle, ići i u pravcu oslobađanja bračnih odnosa. Ij oslobađanju ličnosti. Braco KOVAČEVIĆ

BIBERČE

Tekst i crtež: Miro MLADENOVIĆ





UZ IZBOR NAJBOLJEG SPORTISTE BOSANSKE KRAJINE

# ARNAUTOVIĆ ČEKAO I DOČEKAO

(Poslije tri druga mjesta golman državne reprezentacije i Borca konačno predvodi krajiške sportiste)

U četvrtak naveče smo konačno saznali kako su prema odluci žirija plasirani najbolji sportisti Bosanske krajine u 1985. godini. Poslije tri druga mjesta prethodnih godina, Zlatan Arnautović ovjenčan je pobjedničkim vijencem.

Svako, ko je prisustvovao priredbi proglašenja složiće se sa rekorderom u osvajanju ovog priznanja Jerolimom Karadžom, koji prije nekoliko dana reče da mu je žao što i sada ne može konkurirati za laskavo priznanje, kad se ono dodjeljuje na priredbi koja je dostigla nivo šou programa jugoslavenskog karaktera. I zaista, učesnici programa su dobro „podgrijali“ atmosferu prije objavljivanja liste najboljih.

Sportski komentator Nikola Bilić je u stilu prenosa najzabudljivijih utakmica najavio učesnike, načinišći tu i tamo poneki previd, što je, takođe, u njegovom poslu neizbježno, ali ostavivši na publiku utisak voditeljske mašine koja određenim tempom ide naprijed. Šta reći o Đurđici Barlović i njenom orkestru? Bespriječna svirka i pjesma, toplina kojom se osvaja publika svih uzrasta. No, kandidate za sportistu 85. ne može potpuno umiriti ni Đurđica. Napetost raste. A onda, kada su očekivali proglašenje, na binu izlaze manekeni sa modelima „Knežopoljke“ iz Bosanske Dubice i „Trikoa“ iz Bosanske Gradiške, koji oblači i takvu fudbalsku velesilu, kao što je aktuelni svjetski prvak Italije.

I konačno fanfare. Predsjednik organizacionog odbora Ismet Hrle pozdravlja prisutne, Vlado Doležal u ime žirija čita listu od desetog do prvog mjesta. Uzbudjenje dostiže vrhunac

u momentu proglašenja najboljeg među najboljima - Zlatana Arnautovića.

-Ako ima sportske pravde, onda se ovdje pokazala. Zlaja je tri puta bio drugi, izasluzio je da konačno ponese epitet najboljeg - kaže prošlogodišnji pobjednik Anton Josipović, bokser Slavije.

Međutim, slavlje još nije okončano. Dodjeljuju se posebna priznanja Iztoku Pucu, rukometašu Borca, iz Banjaluke, Hranimiru Sojtariću, fudbaleru BSK-a iz Banjaluke, Amri Mehdić, atletičarki Borca iz Banjaluke i Miri Dmitrović-Tomaš, rukometašici Knežopoljke iz Bosanske Dubice.

Citaju se kratke sportske biografije. Aplauzi punog gledališta, osmjesi na licima dobitnika plaketa. Ina kraju zajednički snimak. Da ovjekovječi trenutak koji se ne doživljava svaki dan. Foto-reporteri, kamermani i novinari imaju pune ruke posla. Treba čuti mišljenje najboljih iz prve ruke. Za sve to vrijeme nema predaha za one koji su iznijeli najveći teret oko organizacije izbora i priredbe. Scenarista Slobodan Pešević, novinar Večernjih novosti nema mira ni spokoja, „tjera“ učesnike programa da u pravom momentu izidu na binu.

I dok je trajala gužva iza zavjese, a u publici se lagano stišavalo uzbudjenje, ponovo je zapjevala Đurđica Barlović začinivši veliko slavlje.

-Zadovoljan sam, kako ne bih bio. Četiri puta na listi, od toga tri puta drugi i evo sada prvi. Izbor je realan, ova priredba sjajna - u jednom dahu dobačuje Arnautović.

-Zlaja je zaslužio ovo priznanje, nema šta. Moj plasman najavljuje još veće uspjehe.



Rukometaš Zlatan Arnautović u razgovoru sa Nikomom Bilićem, reporerom Radio-Sarajeva

Prošle godine sedmi, ove četvrti, a dogodine vidjećemo - u prolazu govori Saračević, rukometaš Borca.

Simpatična plivačica INCELA iz Banjaluke Svjetlana Milanović ne krije radost. Teško je, kaže, pored boksera i

rukometaša doći na listu, pa joj je ovaj plasman među deset najboljih, do kojeg je došla poslije 13 godina plivanja, još draži. Fudbaler Rudara iz Ljubije Fahrudin Bihorac ističe da je njegov izbor veliko priznanje i njegovom klubu koji će dogodine jurišati na prvu B ligu.

Fudbaler BSK-a Sojtarić takođe kaže da je njegovo priznanje ujedno i priznanje klubu i banjalučkom fudbalu, kojem baš ne cvjetaju ruže. Stiglo je

## DESET NAJBOLJIH

Ove godine je po 31. put izabrano deset najboljih sportista Bosanske krajine: 1. Zlatan Arnautović, rukometaš Borca iz Banjaluke, 2. Savo Blagojević, dizač tegova Partizana iz Banjaluke, 3. Dževad Haznadar, strijelac SD Kozara iz Banjaluke, 4. Zlatko Saračević, rukometaš Borca iz Banjaluke, 5. Sladana Golić, košarkašica Mladog Krajišnika iz Banjaluke, 6. Kemal Arnautović, kajakaš Ade iz Bosanskog Novog, 7. Branislav Babić, bokser Slavije iz Banjaluke, 8. Fahrudin Bihorac, fudbaler Rudara iz Ljubije, 9. Aleksandar Kuzmanović, strijelac Kozare iz Banjaluke, 10. Svjetlana Milanović, plivačica INCELA iz Banjaluke.

eto, poslije petnaest godina aktivnog igranja, od kojeg se još ne misli oprostiti.

Dok je publika napuštala dvoranu, u predvorju su se nešto duže zadržali dosadašnji pobjednici, aktivni sportisti i sportski radnici. Njima se, nekako, još nije izlazilo iz dvorane, koja je te večeri simbolično predstavljala hram bosanskokrajiškog sporta. A on njima život znači.

Ivica PERIJA



Najbolji sportisti za vrijeme svečanosti u SD „Borik“, gdje se okupilo više od 3000 prijatelja sporta



U NEDJELJU U „BORIKU“: BORAC — CRVENA ZVEZDA (17 sati)

# Pobjeda liječi sve rane

## RUKOMET

BANJALUKA — U 13. kolu rukometnog prvenstva Jugoslavije Borac se u nedjelju, 29. decembra sastaje sa drugoplasiranom ekipom Crvene zvezde. Biće to prilika da se zaliječe rane koje odnedavno peku rukometaše, rukovodstvo kluba i sve poklonike rukometa u Banjaluci i Bosanskoj krajini. Naime, bodovni saldo je više nego „tanak“, jer se u prethodnih 12 kola pobijedilo samo dva puta, igralo neriješeno četiri puta, a doživjelo čak šest poraza. Još uvijek se žali za propuštenim šansama u Leskovcu i Bitolju, gdje se prema rječima očevidaca nije moglo protiv pristrasnih sudija. Svi igrači su

● **Prilika da se popravi bodovni saldo i časno oprost od domaće publike** ● **Reprezentativac Arnautović ne sumnja u mogućnost svojih drugova da ostvare pobjedu**

spremni za nedjeljni susret, raspoloženi se popravljaju iz dana u dan, raste optimizam pred posljednju utakmicu u jesenjem dijelu prvenstva.

— Očekivali smo više od prethodna tri susreta, ali je to iza nas, pa zato kažem: bilo, ne ponovilo se. Koliko god nam je bitan rezultat protiv Zvezde u bodovnom smislu, toliko nam je stalo i do toga da popravimo utisak pred sopstvenom publikom, koja je zaslužila častan oproštaj do proljetnog dijela

prvenstva. Protiv odlične ekipe Crvene zvezde i neriješen rezultat ne bi bio neuspjeh, ali ćemo mi, naravno, igrati na pobjedu — kaže trener Boro Golić.

U posljednjim susretima evidentan je nedostatak kondicije kod Borčevih rukometaša, no Golić kaže da će na tome više raditi u pauzi a da će u nedjelju biti dovoljno snage za pobjedu.

Reprezentativni čuvar mreže Arnautović ističe važnost

pobjede nad renomiranim protivnikom, objašnjavajući to jednostavno činjenicom „da se ne smije ostati na osam bodova“. Nijednog trenutka ne sumnja u mogućnosti svojih drugova da je ostvare.

I na kraju, treba ohrabrenje mladim igračima navesti mišljenje legende banjalučkog i jugo-rukometa Jerolima Karadžić, koji je na svečanosti primanja spomen-diplome „Glasa“ rekao:

— Borac je u trenutnoj krizi, ali sam duboko ubijedeno da u klubu kao i uvijek ima dovoljno snaga da se ona prebrodi.

Utakmica se igra u dvorani „Borik“ u 17 sati uz direktan TV-prenos a sude Stakić i Popović Novog Sada.

I. PERIJA

## PRNJAVORSKE ZIMSKE AKTUELNOSTI

# Sudije ničija briga

- Osposobljavanju djelatnika pravde na području prnjavorske komune posvećuje se izuzetno mala pažnja, što, naravno, sprečava brži napredak sporta
- Može li SOFK-a na tom planu da djeluje efikasnije nego do sada

Period kada se na borilištima ne osjeća nikakva živost, a sportisti koriste zimski odmor, u mnogim sredinama, pa čak i u onim manjim gradovima, kakav je i Prnjavor, koristi se, između ostalog, i za osposobljavanje sudijskog kadra. Organizuju se razna predavanja i seminari, kako bi se proljeće dočekalo sa novim snagama, odnosno osvježenjem, kakvo je potrebno i kada su u pitanju djelatnici pravde na sportskim terenima.

Ovom problemu, nažalost, na području prnjavorske komune posvećuje se zabrinjavajuće mala, gotovo nikakva pažnja. Sportski pregaoci ovog grada nikako da shvate da bez kvalitetnih sudija nema ni željenog napretka određenog sporta. Takva politika najviše štete donosi samim klubovima, ali nikako da se krene sa mrtve tačke.

Prije nekoliko godina FK Ljubić i Opštinska fudbalska liga su u saradnji sa SFS Banjaluka organizovali višednevna predavanja i ispite za potencijalne fudbalske sudije. Tada je petnaestak polaznika uspješno položilo teorijski dio ispita. Trebalo je obaviti i drugi dio posla, ali se baš tu stalo. Nekoliko njih je doduše

preskočilo i stepenicu praktičnog dijela ispita i to je bilo sve. Sudije, prepuštene sami sebi, nisu mogli da organizuju Savez, odnosno da formiraju instituciju preko koje bi napredovali i usavršavali se.

Poznato je sa kakvim se sve problemima jesenas sretalo Predsjedništvo OFL, baš zbog nedovoljnog broja sudija. Prijetilo je to čak da poremeti regularnost takmičenja, jer je mali broj arbitara često se i neodgovorno ponašao. I mogli su tako kada su znali da ih je malo, pa ih ne može stići kazna nedelegiranja. Kada Ljubić igra u Prnjavoru prijateljsku utakmicu nastaje prava potjera za sudijama. Često se kraj aut linije nađe i neko iz gledališta, u ulogu pomoćnog arbitra. Nije mnogo bolje ni kada se igraju prvenstvene utakmice juniorskih ekipa.

Slično je kadasu u pitanju i rukometne, košarkaške, odbojkaške i druge priredbe. Prnjavor trenutno ima samo po jedno kvalifikovano odbojkaškog i šahovskog sudiju, republičkog ranga. Nedavno je u Laktašima održan trodnevni seminar za nove republičke šahovske sudije, ali iz ovog grada niko nije pri-

sustvovao korisnim predavanjima. Propuštena je tako još jedna dobra prilika da se koliko-toliko omasovi sudijski kadar, ali ovdje kao da to nije ničija briga.

Na dnevnom redu sjednica samoupravnih organa SOFK to pitanje nikako da izađe na svjetlost dana. Savez organizacija fizičke kulture preokupiran je prisutnim finansijskim teškoćama, a u toku je i donošenje razvojnih planova za naredno petogodište. Tako će, sve su prilike, proteći još jedna takozvana mrtva sportska sezona a da se na tom planu ništa neće poduzeti.

Mladi sportisti, ali i oni koji su odradili aktivni igrački staž, željeli bi sa se okušaju u ovom poslu, ali im niko ne pruža priliku za tako nešto. Takva nemarnost je zaista neshvatljiva. Kada bi se bar u planskim dokumentima razvoja sporta i fizičke kulture programirala aktivnost na omasovljenju sudijskog kadra, da se situacija popravi, pa makar to bilo do kraja ovog desetljeća. Zbog klubova i sportista, koji takvu nebrigu najviše osjećaju, prije svega.

Brane RADULOVIĆ

POTPISAN SAMOUPRAVNI SPORAZUM IZMEĐU MLADOG KRAJIŠNIKA I OOUR-a KRAJINA AUTO

## UBUDUĆE „KRAJINA AUTO MK“

● **Košarkašice Mladog Krajišnika prihvatile pokroviteljstvo OOUR-a Krajina auto i novo ime — „KRAJINA AUTO MK“**

BANJALUKA — Na prigodnoj svečanosti Faruk Dervović, direktor OOUR-a Krajina auto i predsjednik Mladog Krajišnika Ratko Banović potpisali su samoupravni sporazum o saradnji i ozvaničili želju oba kolektiva, jednog iz privrede, drugoga iz sporta, da budu što bliži i povezani u zajedničkom interesu.

Privreda, u ovome slučaju Krajina auto, omogućuje Mladom Krajišniku stabilniji izvor finansiranja, a „malene“ će u svojim mogućnostima saradivati sa poznatom banjalučkom auto-kućom i nositi novo ime — „KRAJINA AUTO MK“.

U kratkom roku to je drugi primjer saradnje i povezivanja privrede i sporta u zajedničkom interesu, zabilježen u Banjaluci, i to oba u košarci. Nakon sporazuma Borca i Incela, uslijedilo je novi, između Krajišnika i Mladog Krajišnika.

Interesantno je spomenuti da je inicijativa potekla iz Krajišnika i da je svih 150 zaposlenih bilo jednodušno u odluci da

se prihvate pokroviteljstva nad košarkašicama Mladog Krajišnika.

„Malenim“ uz novo ime — „KRAJINA AUTO MK“ možemo poželjeti mnogo sreće i uspjeha!

E. GALIJAŠ



Svečani trenutak potpisivanja samoupravnog sporazuma

## KOŠARKA

REPUBLIČKA LIGA

### POTREBAN OPREZ

BIHAĆ — U posljednjem kolu prvoga dijela prvenstva Biščani su domaćini ekipi Sarajeva. Prethodni uspjeh Sarajlija, ojačani sastavi za pažene igre natjerao je košarkaše Kombinata Krajina da susret prihvate sa punom ozbiljnošću.

— **Pobjeda Sarajlija u susretu sa Borcem za nas predstavlja opomenu da susret prihvatimo krajnje ozbiljno, a u tom slučaju računamo na pobjedu — kaže Dragan Materić.** Susret se igra u dvorani „Luke“, u subotu, sa početkom u 18 sati.

### SAMO POBJEDA

PRIJEDOR — Košarkaši Mrakovice zahvaljujući pobjedi nad Igmanom ponovo su oni „stari“, optimistički raspoloženi i odlučni da više nema rasprodaje bodova.

— **Sumnjam da ćemo ponoviti ranije greške i dozvoliti da olako gubimo bodove. Uspjeh u Sarajevu nas ne smije uspavati. Pokazalo se da samo velikom borbom možemo bilježiti pobjede i uvjeren sam da ćemo savladati i ekipu Lokomotive — kaže Emir Jusufagić.**

Susret se igra u dvorani „Mladost“, sa početkom u 18 sati.

## BOKS

REVIJA „ČELIČNA PESNICA“ U ZENICI

# Šlager do šlagera

● **Žestoki okršaji se očekuju u svakoj kategoriji** ● **Hoće li Danilo Jovanović ukrstiti rukavice sa Antonom Josipovićem**

ZENICA — Više nego i jedna druga revija u zemlji revija „Čelična pesnica“, koja će se 28. i 29. decembra održati u Zenici, pobudila je veliko interesovanje među bokserima. Organizator revije BK Čelik našao se u teškoj poziciji, jer se čak 150 boksera prijavilo iz 25 prvotligaških i drugotligaških klubova. U pomoć su priskočili entuzijasti iz Pucareva, pa će se jedne polufinalne borbe održati u Pucarevu, a jedne u Zenici. Ipak, spisak prijavljenih će morati biti sveden na brojku od pedesetak boksera.

Od muva do teške kategorije gledaoci će imati priliku da na djelu vide sve same bivše i sadašnje reprezentativce Jugoslavije. Ne zna se gdje će biti „gušće“, da li u muva, bantamu, perolaku, srednjoj ili teškoj kategoriji.

Za muva kategoriju su se prijavili: Lika, Zivadinović, Agotić, bantam: Šaćirović, Rušidi Šalja, perolaka: Ramadani, Hiseni, Laka: Ljevišić, Majanci, poluvelter: Danić, Ajdani, velter: Vukičević, Petronijević, Grandić, Bablek, polusrednja: Popović, Makoli, Parlov, srednja: Josipović, Danilo Jovanović, Dukić, Redžepi, poluteška: Škaro, Halimi, Jakupović, teška: Čolpa, Risimić, Glišić.

BK Slavija je prijavila trojicu: Josipovića, Vukičevića i Jakupovića.

S. RISOVIĆ

## ŠAHOVSKI ZADATAK

BROJ 1041

Priprema: Nikola LAKIĆ, šahovski majstor



Bijeli: Ka1, De4, Tb1, Sd6, pešaci a2, b2, g5, h4 (8)  
Crni: Kh8, Dd5, Tf3, Ld4, pjašaci c4, g6, h5 (7)

Crni vuče i dobija!  
Ova neobično oštra pozicija nastala je u partiji De Karbonel-Berliner (dopisno prvenstvo, 1980) u kojoj je crni odigrao samo jedan problemski potez i bijeli se predao.

Rješenje prošlog zadatka: 1. Th8 Kf7 2. Le8 Se8 3. Kg5 l crni je predao, jer nema odbrane od prijetnje 4. Tf8 mat!



# „Jugoslavija“ i dački sudski proces

● Po samom nazivu jasan je bio koncept Dačkog društva „Jugoslavija“ osnovanog 1914. godine u banjalučkoj realci, a čiji su članovi početkom rata imali i te kakve peripetije, što pokazuje i sudski proces vođen ovdje i u Travniku

Početkom 1941. godine u Banjaluku iz Sarajeva dolazi Lazar Đukić, inače rodom iz Ključa a odranije poznat banjalučkim srednjoškolicima kao napredan čovjek i aktivista. On je ovamo došao po nalogu tajnog dačkog revolucionarnog društva sarajevskih srednjoškolaca i studenata sa zadatkom da nastoji razvijati svijest kod istomišljenika među banjalučkim srednjoškolicima i mladeži uopšte o osnivanju ovdje tajnog revolucionarnog dačkog društva. Koristeći već ostvarenu aktivnost postojećih literarnih društava „Sluge“ i „Slobode“, kao i izuzetno valjano djelovanje sokolskih društava oba sjekla (hrvatskog i srpskog), Đukić razvija kod svojih vršnjaka i istomišljenika interes za stvaranje revolucionarne organizacije, a da bi u nju ušli ravnopravno i sa istim interesom i Muslimani, poziva u pomoć iz Sarajeva „jednog Muslimana koji treba na prvom sastanku da svojom rječitošću čim više pristaša pridobije...“ Stvoreni su tako, uz pomoć banjalučkih aktivista na planu zagovaranja jugoslovenstva, svi uslovi za stvaranje revolucionarnog dačkog društva i ono je osnovano 30. aprila 1914. godine godišnjom skupštinom održanom u dvorani Srpskog sokola (u dvorištu kafane „Baikan“), a kojoj je prisustvovalo stotinu mladih, uglavnom dača banjalučke realke.

Događalo se to na dan pogibije Zrinskog i Frankopana, a pod izgovorom da se obilježava taj datum, te uz znanje dvojice gimnazijalskih profesora (a možda i samog direktora realke) Riječ je o profesorima Iliji Mihiću i Peri Popoviću, a činjenica da su znali za rabotu svojih dača osnivanjem novog društva potvrđena je i njihovim angažovanjem oko odbrane društva u upravi Realke, kao i odbrani od optužbi na poznatom dačkom banjalučkom procesu. Novoosnovano dačko literarno—revolucionarno društvo zvalo se „Jugoslavija“ i po

samom nazivu je već bila određena njegova osnovna smjernica djelovanja u političkom smislu.

## NAPAD I ODBRANA

Uskoro su o osnivanju „Jugoslavije“ bili obaviješteni tadašnji vladini zvaničnici u Sarajevu, a tamošnji list „Hrvatski dnevnik“ je u svome broju od 5. juna 1914. godine piše: „Skupština se je održala za znanje dvojice profesora, Srba, i za znanje direktije škole“ (misli se na realku — opaska autora). Odmah je iz uprave banjalučke Realke stiglo reagovanje na ove insinucije u pomenutom listu. Demanti glasi: „Potpisana direktija umoljava slavno uredništvo, da na dopis iz Banjaluke, koji je štampan u 125 broju „Hrvatskog dnevnika, od 5. lipnja, donese u prvom ili drugom narednom broju slijedeću ispravku:

1. nije istina, na osnovu istrage — da su na dačkom sastanku, koji je bio 30. travnja, povodom obljetnice smrti Zrinskog i Frankopana, bila prisutna dvojica nastavnika;
2. nije istina, da se taj sastanak održao sa znanjem direktije;
3. nije istina, da se je na tom sastanku govorilo protiv svega onog što je Hrvatima najmilije, nego kako je istraga pokazala govorilo se je samo o tome kako su Srbi i Hrvati jedan narods dva imena i kako treba međusobno da se slažu i štiju...“

U demantiju se kaže i to da direktija Realke nije „prešla preko pogreške dača — učesnika pomenute skupštine“, nego „da ih je javno, kroz oglasnu knjigu, opomenula na štetnost takvog rada“. Školske vlasti Zemaljske vlade zatražile su od direktije Realke da ih podrobnije informiše o tome, a u povodu toga direktija škole je provela istragu, te održala više nastavnčkih sastanaka na kome su profesori Mihić, Popović i još neki branili dače od mogućih optužbi i insinucija. O tome je profesor Mihić ostavio svjedočenje: „Pred Krsmanovićem sam se držao (direktorom Realke tada — opaska autora) kao da ja ništa ne znam o svemu tome, samo da bi on lakše stekao uvjerenje da je sve to skupa zlonamjerna podvala „Hrvatskog dnevnika“. Jedini je za to znao još Pero Popović, a jasam to još saopštio Franji Viočiću, kao svom dobrom prijatelju. Nikom više od profesora nije bilo poznato pravo stanje stvari. Zahvaljujući profesorima: Pavičiću, Skoku i Viočiću, kao nastavnicima Hrvatima jugoslovenski orijentisanim, čitava rasprava na profesorskoj sjednici uzela je onaj pravac, koji smo ja, Viočić i Pero Popović željeli, tj. stvar se zataškala, bar privremeno...“

Zataškala se tako što je direktija gimnazije poslala školskim organima Zemaljske vlade odgovor poput demantija kakav je objavljen u „Krvatskom dnevniku“. Na to je direktija od Zemaljske vlade dobila dopis u kome se, između ostalog, kaže: „Uzima se na znanje izvještaj direktije o gornjoj stvari no Zem. (aljska—op.aut.) vlada ne bi u buduću mogla nikako odobriti tako blage postupke učiteljskog zbora prema dačima, koji u prostorijama tuđega društva i bez znanja direktije održavaju javne sastanke... Još je začudnije, i ne može se razumjeti nikako, kako su dva tamošnja nastavnika, Popović i Mihić, makar su vidjeli da su dači na sastanku u tuđim prostorijama, hladno to shvatili, a bila im je prijeka dužnost, ako im se nije činilo uputnim, da odmah na svoju ruku poduzmu potrebne korake, da barem o tome smjesta obavijeste direktiju...“

Uskoro je otpočeo rat (poslije sarajevskog atentata) i ondašnje su vlasti pohapsile i zatvorile veliki broj učesnika osnivačke skupštine „Jugoslavije“, dake ali i jedan broj nastavnika (čak i direktor realke, dr Kosta Krsmanović biva uhapšen, na njegovo mjesto do 12. decembra 1914. godine dolazi Mocnaj, kojeg tada smjenjuje na mjestu direktora realke Mijo Poljak). U zatvoru se našao, tako, veliki broj dača i nastavnika Velike realke, a svi zbog osnivanja i učešća u radu „Jugoslavije“, društva koje je već na početku svog postojanja onemogućeno u radu.

## SUĐENJE U BANJALUCI I TRAVNIKU

U Okružnom sudu u Banjaluci pod kraj februara 1915. godine počelo je suđenje 35-torici optuženih učenika, profesora i drugih učenika (ovaj je podatak po Jankoviću a iz sudskih dosija, dok Mato Džaja u knjizi „Banjalučka realka“ tvrdi da ih je tada bilo na sudu 32 optužena) Od 29 optuženih učenika bilo je 18 srpsko-pravoslavne vjere, 6 Muslimana, četiri rimokatolika i jedan grkokatolik. Od profesora tu su bili, između ostalih, direktor Krsmanović, profesori Skarić, Mihić. Na banjalučkom preteresu, koji je trajao sedmicu dana i za svu vrijeme trajanja pretresa sudnica je bila dupke puna, a svjedoci su dobrim držanjem pomogli ublaženju kazni, utvrđeno je da samo dvojica optuženih (Jarakule i Đukić) snose odgovornost za sve, koji su blaže kažnjeni, dok su svi ostali oslobođeni optužbe. Ali vlastima je to bilo čudnovato, odredile su istragu i protiv sudskog vijeća i branilaca, a zakazan je novi pretres u Travniku.

Pretres u Travniku učesnicima ba-

**Dačka literarna društva u Banjaluci do drugog svjetskog rata**

Piše: Ranko PRERADOVIĆ

2

njalučkog „učeničkog sudskog procesa“, članovima i pristalicama „Jugoslavije“, održan je u avgustu 1915. godine (Džaja u pomenutoj knjizi tvrdi da je to bilo 1916. godine, što nije tačno). Iz različitih razloga (izostavljanjem od strane sudskih vlasti, mobilizacijom u vojsku, premještanjem ili penzionisanjem profesora) nisu se na „travničkom procesu“ pojavili svi sa banjalučkog suđenja. Osuđeni su, poslije dužeg i strogo vođenog sudskog pretresa, na po godinu dana, „teške tamnice“ Bogdan Jarakula i Ahmet Kulenović, učenički, a direktor dr Kosta Krsmanović na četiri mjeseca zatvora. Od ostalih su osmorica osuđeni na po šest, a dvojica po četiri mjeseca „teške tamnice s određenjem pošta“.

Na suđenju u Travniku, između ostalih, osuđen je na šest mjeseci zatvora tada dak, kasnije ljekar dr Ljubomir Milić iz Prnjavora (1893—1973). godine, a koji je u toku NOB-a bio učesnik formiranja narodnooslobodilačke vlasti i partizanski liječnik. U svojim sjećanjima na travnički proces Milić je zabilježio: „Tužilac Vajmert iz Banjaluke nas je grdnio teretio, uz svaku novo tužbenu postavku pripisujući i riječ—pojam — politika — na što smo imali snage da se, s vremena na vrijeme, slatko nasmijemo jer je on tom riječju baratao i tamo gdje ona ne pristaje. Na optužbe je, najčešće, odgovarao i naš direktor, Krsmanović, govoreći „da djeca, njegovi dači, nisu ništa kriva; a ako su oni krivi, kriv sam i ja“. Dr Subašić, travnički advokat, odlično nas je branio. Ali, eto, sve je ispalo mnogo gore, po nas teže nego li na banjalučkom suđenju, budući da je travničko „sudsko vijeće“ bilo podložnije zahtjevima Zemaljske vlade...“

Milić je, inače, odmah po izricanju presude uspio pobjeći iz zemlje, stići do Švajcarske, a kasnije dospjeti i u srpsku dobrovoljačku vojsku. Neki od travničkih osuđenika su ekskvirali „tešku tamnicu“, dok su drugi ipak „odležali svoje“. Uglavnom, ovim je suđenjem stavljen pečat na radi postojanje Dačkog literarnog društva „Jugoslavija“, a tek poslije drugog svjetskog rata je, ponovo, otpočela aktivnost dačkih literarnih društava, udruženja i sekcija u Banjaluci.

(Sutra: BUĐENJE „MLADOSTI“)

Kada je, nekoliko minuta kasnije, izašao na ulicu, osjetio je da ga cijelo tijelo boli. Toni ga je dobro izudarao, ali ni dalje mu nije bilo žao što mu se nije suprotstavio. Jer, mogao je da računa da su izravnali račune i da smije da zamoli Tonia za pomoć, ako mu zatreba.

x x x

Ema Bekon je naglo otvorila vrata, prišla Semiovoj postelji i, spustivši ruke na struk, mrzovoljno ga odmjerila. U kući je već nekoliko dana vladala zategnuta atmosfera, jer Semi nije izlazio iz svoje sobe i nije želio ni s kim da razgovaram.

— Hoćeš li da jedeš?  
— Neću — procijedio je, oslonivši se na laktove. — Molim te budi tako dobra i odlepršaj.

— Kako to razgovaraš sa mnom?! I hoću konačno da znam šta se događa u ovoj kući. Lana i dalje odlazi redovno na groblje... sada si i ti počeo čudno da se ponašaš.

— Sve je u redu. U Moran sam i to je sve. Obećavam ti da ću iduće nedjelje početi da radim.

— Dobro, postavila sam sto... ako se predomisliš, ručak te čeka.

Kada je Ema izašla, Semi je izvukao ispod postelje bocu viskijem. Otpio je malo bi pripalio cigaretu. Prošlo je skoro mjesec dana otkako je odlučio da preduzme nešto i sada, nakon napornog traganja, beskonačnih razgovora i batina čak, bilo je vrijeme da se povuče. Saznao je puno, ali ipak malo, da bi došao do istine. Prvo je morao Vensa da izb-

## KRIMI ROMAN U NASTAVCIMA (27)

# ZAČARANI KRUG

riše sa svoje liste sumnjivih, a ubrzo poslije toga ispostavilo se da ni Toni, uprkos, sumnjivoj prošlosti, nema nikakve veze sa zločinom. Posljednja nada bio mu je doktor Oskar Alen, koji je tvrdio da ne poznaje Džoanu. Konačno, kada je još jednom navratio do njega i kada mu je otvoreno rekao da je bio kod medicinske sestre koja je nekada radila kod njega, Alen se povukao. Priznao je da je Džoana bila njegova ljubavnica, ali da je ta veza veoma kratko trajala i da se, nakon raskida, nije više vidao sa njom. Ponudio je Semi u zajedno odu upoliciju i da pred njim da izjavu. Poslije toga nije imao više šta da traži. Izvinio mu se i odustao od daljeg traganja. Svi koji su bili nabili koji način umiješani u Džoanin i Rejov život, eksponirali su se do kraja i od njih nije imao više šta da izvuče.

Vrata su se ponovo otvorila i Ema je, neulazeći, ironično doviknula:

— Semi, imaš posjetu. Jedna mlada, uglađena dama, želi da te vidi.

Pojavila se Sara, sasvojim luckastim trakicama u kosi, u tjesnim farmerkama i debelom, ogromnom vunenom džemperu.

— Pomirila sam se s Tonijem! — uzviknula je razdragano. — Sve je u redu... oprostio mi je.

— Drago mi je — prošaputa Semi.  
— Dugo vas nisam vidjela... niste valjda odustali?

— Tako nekako.

— Da li ste pronašli Vanesu.

Sara se spustila na ivicu njegove postelje bez pitanja uzela bocu s viskijem. Otpila je nekoliko gutljaja i zadovoljno jezikom oblizala usne.

— Znam gdje mogu potražiti tu djevojku, ali mislim da nema svrhe — rekao je tiho. — Namaltretirao sam se i dosta mi je svega.

— Gluposti! Tvrdim vam da je Džoana od nje uzimala novac, ili drogu... to nije mala stvar.

— Možda si u pravu.

— Sačekacu vas u drugoj sobi. Obucite se... ići ćemo zajedno!

Semi se nasmijeo. Pristao je. Nije više bio raspoložen da traga za bilo čim, ali je želio da izade iz kuće i dase iščupa iz apatije i pretjerane opuštenosti.

Dok se oblačio, čuo je Emu i Saru kako razgovaraju. Djevojka se ozbiljnim glasom raspitivala za neke kulinarske recepte i Ema joj je spremno dijelila savjete. Malo je falilo da prasne u glas an smijeh, jer je bio siguran da Saru interesuje kuhinja isto koliko i vegetarijanca meso.

Desetak minuta kasnije seli se u kola i uputili se ka sjevernom dijelu grada, gdje se nalazila galerija „Ferston“, odmah do zgrade ispred koje su se fotografisale Džoana i njene tajanstvena prijateljica. Lako i brzo su stigli do cilja, a kada su ušli u zgradu odmah su nabasali na stariju ženu u kućnoj haljini i viklerima u kosi.

— Dobar dan — ljubazno ju je pozdravio Semi. — Tražimo Vanesu Lun.

— Stanovala je kod mene, ali odšla je još početkom januara. Da li ste vi u nekom srodstvu s njom?

Semi je neodređeno slegnuo ramenima, a Sara je brzo objasnila da je Vanesina sestra od tetke.

— Odlično! Pođite sa mnom... daću vam kofer s njenim stvarima. Odselila se preko noći, što bi se reklo. Čudna djevojka... mislila sam da joj je lijepo kod mene.

Žena je krenula uz stepenice i Semi i Sara požuriše za njom.

— Znae, ja nisam od onih koji se miješaju u tuđi život. Godinama držim samice i...

— Da li znate njenu novu adresu? — preknju je Semi, osjetivši da bi bila u stanju do podne da priča o tome kako je dobra gazdarica.

Žena se okrenula na trenutak i vrijedno ga odmjerila.

— Vi kao da sjedite na ušima. Pa malo prije sam vam rekla da je odjednom, bez ikakvog objašnjenja, napustila staru.

(Nastaviće se)





Milenko KOSANOVIĆ

## BLAGE KOSINE

- Referendum je demokratski način odlučivanja o onom što je već odlučeno! xxx
- Ne obraćajte pažnju na krčenje u stomaku. To su neopravdane glasine! xxx
- Od velike ljubavi prema narodu, sve više zaboravljaju čovjeka! xxx
- Nastavlja se seoba Slovena, upravo se sele iz himne! xxx
- Sloboda govora je zagarantovana. Možete reći šta god hoćete o — sebi! xxx
- Nije naučio da piše ali to mu ne smeta da diktira! xxx
- Proleter nekad nije imao ništa. Nema ni danas osim štoš tim ništa-samoupravlja! xxx
- Čudan mi taj kapitalizam. Vjekovima egzistira, a tvrde da je truo! xxx
- Na fakultetu je utoliko glad za znanjem, sad gladije pred zavodom za zapošljavanje! xxx
- Za mlade nema posla, pa oni i ne traže da rade već da su zaposleni!

Savo BORKOVIĆ

## POSTSKRIPTUM

## VOŽNJA

Da bi se stalo ukrasomovlji pojedinih taksista u Bihacu donesena je odluka prema kojoj se u tu uslužnu djelatnost uvodi više reda. Uz ostalo, zaključeno je da ubuduće taksista neće smjeti krenuti s mjesta dok ne uključi taksimetar.

**Bišćanima, dakle, predstoji nova vožnja.**

## RAZLOG

Nikad do sada u Sanskom Mostu nije bilo toliko uličnih prodavača novogodišnjih čestitki kao ove godine. No, s obzirom na sveopštu skupoću, mnogo je više prodavača nego kupaca. **Očito je da predstoje — usmena čestitanja!**

## ZAKAŠNENJE

U nastojanju da se poveća poljoprivredna proizvodnja i nagrade oni koji toj privrednoj grani daju poseban doprinos, u Mrkonjić-Gradu je osnovan odbor za takmičenje poljoprivrednika tog kraja.

**Nakupci i prekupci se inače takmiče već odavno.**

Himzo SKORUPAN

## EPIGRAMI

## Maksimalac

Prvo je dobio dobar honorar za iscrpnu analizu krize a zatim je za dupli čar izanalizirao krizu analize.

## Brod restoran

Umjesto da vodu pluzi parobrod se provodi na vodi i noćnicima večerinku služi da mu poteku što veći prihodi.

## Uzvratni gest

Kompliment je ruknuo asketa ne znajući šta hoće koketa. Kompliment joj uzburkao damar tek toliko da mu pljusne šamar!

## Zimski randes

Autobuske kasne grdosije a polove grije ulična masaža. Kad se tome dodaju fine impresije može da ispadne seksi-reportaža

Milan BOROVIĆA

## Mutljavina

Kako određeni krugovi imaju male tajne šta ćemo danas „žvakati“ iz njihove kuhinje bajne?

## Poltronstvo

Gmizavac ne krije noge naprotiv, mota se i puzi a ako treba može i putanju da suzi.

## Pobjeći negdje...

Da je govoriti o zdravlju u planini kod stada koza, biti zdrav ko dren živ a hladan ko boza.

## Tatin sin

Primjereno tatinoj moći sin odgovara „honda“ da u nekakvoj provinciji izigrava „džems bonda“.

## Putevi

Presaviješ tabak i molbu napišeš stručno, ali je ne pošalješ nego je odneseš „ručno“.

Vojo GRUBOR

## USLOV

Da bi dobili zaposlenje umjesto molbe izgleda nekima je potrebno da pokaže samo fotografije oca majke ili bar djeda.

## REZULTAT

Na radnom mjestu je davala sve od sebe. A da stvarno na poslu sagorijeva, konstatacije su tačne, lični dohodak joj je nedovoljan, ali zato ima dosta djece vanbračne.

Milimir Stamenić

## ISPIRANJE

Iako tri čiste imam — drugarsku kritiku primam.

Po pitanju higijene, opet kritikuju mene.

Usvojiše čudnu mjeru, hoće mozak da mi peru.

U glavi se misli stisla, peplašene i — pokisle.

Biću riban, nema druge, opraće mi i — vijuge.

Čim u sutra nemam vjeru, hoće mozak da mi — peru!

B. MITROVIĆ



Siniša DAVIDOVIĆ

## AFORIZMI

- U Marksovo doba kapital se stvarao radom. Danas se on stvara neradom.
- Na poslu je bio primjeran. Sve što bi mu se reklo slušao je, a radio je po svome.
- Svi se slažu da je rad osnov života. Mnogi međutim, udobno žive i bez rada.
- Nekada je važilo pravilo gdje god nađeš zgodno mjesto tu vočku posadi. Danas na zgodnim mjestima niču fabrike.
- Pošto su doveli preduzeće na rub propasti, ostalo im je samo još da učine, u cilju njegovog spašavanja, korak naprijed.

## ČAROBNA REČENICA

kada je na drugom programu bio film, te čim sam otvorio vrata naše malečke iznajmljene garsonijere veselo sam uzviknuo.

— Zdravo ljepotice, dobili smo stan!

Kao što sam i očekivao, uz prilično glasan tresak se srušila na pod i ostala da leži na njemu bez svijesti. Odvukao sam je do kreveta jer ipak nije imalo smisla da je ostavim da leži na podu, mogla se prehladiti, a i smetala mi je tu. Upalio sam televizor, otvorio bocu piva, izvalio se u fotelju i nakon više godina prvi put na miru odgledao utakmicu. Malo kasnije počela je da se budi, a moram da priznam da sam se pomalo bojao šta će se desiti kada joj kažem da sam slagao i da od stana nema ništa. Ipak sam skupio hrabrost, donio joj čašu vode i počeo je blago drmusati.

— Ženice, ženice moja, probudi se, samo sam se šalio.

— Šta se to desilo sa mnom-promrmljala je još u nekom polusvijesnom stanju.

— Ma ništa, samo si se malo onesvijestila.

— Onesvijestila-naglo je otvorila oči znači sve je bio samo san, a tako je bilo divno. Zamisli, sanjala sam da smo dobili stan, mali, jednosobni ali naš. Tako sam bila sretna.

Izgleda da se ničega nije sjećala. Odlučio sam da to ispitam.

— Zaista divan san-rekao sam-ali kako ti se desilo da se onesvijestiš?

— Ne znam. Sjećam se samo da sam brisala suđe i ništa više. Šta se to dešava sa mnom?

— Ništa, ništa, ne boj se, samo mala vrtoglavica-umirivao sam je.

Ničegase nijesjećala. Pato je idealno, pomislio sam, kakve mi sve samo mogućnosti to pruža. Odlučio sam da odmah iskoristim priliku, još jednom sam joj rekao da smo dobili stan, nakon čega je ona opet pala u nesvijest i izjurio van da se nadem sa starij društvom sa kojim već odavno nisam popio

nijedne čašice. Počeo sam da koristim tu malu laž sve češće i češće i na kraju sam dogurao dotle da sam ženu budio samo da mi skuha ručak, a sve ostalo vrijeme sam je držao u nesvijesti. Ona se i dalje ničega nije sjećala i stalno je sanjala stan, samo sada već četvorosobni. Jednom sam stvarno dobio stan ali sam ga se odrekao u korist kolege koji je imao već troje djece i čekao četvrto. Nakon togasam postao najpoznatiji čovjek u preduzeću i predmet stalnih svada oko toga jesam li svetac ili budala.

Ja se i dalje koristim svojom čarobnom rečenicom a žena sada već sanja vilu sa dvadesetak soba, velikom baštom i bazenom i topise od miline dok mi za vrijeme ručka priča o tome kako se divno provodimo u njoj i kaže da jedva čeka da se ponovo onesvijesti. Tu želju joj vrlo rado ispunjavam i uopšte ne shvaćam one ljude koji stalno pričaju o stambenom problemu. Šta će vam stan mene sada više ni puškom niko ne bi mogao natjerati da ga primim, pa makar bio i od sto kvadrata i u strogom centru grada.

Dragan Kesic

## KRATKA HUMORESKA

## JA PROTIV MENE

Kome god nešto kažeš, ljudi se i kad si u pravu i, naročito, kad nisi. A ne možeš da ne kažeš: naku-pise u tebi, nadmete pa pucaš. As pucanjem, ponovo ljutnja — narušavanje javnog reda (gdje ga ima) i mira (ko ga ima).

Onda ja krenem protiv — menel! Direktno ubrk. Iako nemam brkova, nema veze mogu jasebi svašta — bar se ja razumijem sa sobom. Prvo istresem što mi se nakupilo tokom godine i dok govorim pažljivo slušam — sebe. Za učtivost sebi skidam kapu. Iako je nemam. Mogu ja sebi svašta da cimim.

Zašto privreda slabo posluje? Zašto je produktivnost na niskom nivou? Zašto je neriješeno pitanje obrazovanja? Zašto je podbacio izvoz? Zašto djecu u školama učimo da je naša zemlja bogata pa djeca kad dođu kućama traže od roditelja više nego što ovi imaju i tako dobijaju batine? Zašto nam rijeke stalno idu nizbrdo? Zašto u sistematizacijama nemamo prosjeke kad ih imamo pu ulicama, oko bolnica, na trgovima? Zašto prvo nismo išli u komunizam pa otuda, iz blagostanja polako gradili socijalizam, a ne s kreditima i zajmovima? Zašto nema elektrike kad imamo toliko strujanja? Zašto smo svi pametni dok ne dođemo na odgovarajući položaj? Zašto i lopove na nagradujemo po učinku? Zašto nam neko tamo u inostranstvu laje protiv svoje zemlje kad naša zemlja ima dovoljno pravih lajavaca?

Tako ja sebi. Drugi bi sebi uzeli nešto bolje i o sebi govorili naj-

bolje. Onda odriješim vreću obrazloženja: Nije istina da nam privreda loše posluje — pogledajte samo koliki su trbusi naših privrednika! Nije produktivnost na niskom nivou već je nam nivo nizak! Izvoz je sve veći — ako tu uračunamo i izvoz čovjek a nase najveće bogatstvo!

Ako siromašni profesori djeci i govore da smo bogati, djeca više nisu naivna i to će dashvate samo kao šalu svojih učitelja! Sverijeke ne idu nizbrdo, ima ih koje pojedinci guraju u suprotnom smjeru! Nije istina da nemamo pokojeg prosjaka i u sistematizacijama — pogledajte pravilnike o raspodjeli ličnih dohodaka! Nije istina da pojedinci odmah nisu krenuli u komunizam — izbrojte milijardere! Nisu svi pametni ni prije dolaska na odgovarajući položaj — koliko nas je poslije biranja nekog na neko mjesto reklo sebi: baš sam budala! Lopove nagradujemo, ali ne nagradujemo! Reci ćemo da nemamo strujanja, to su samo promaje, a medicinari kažu da promaje nisu štetne! Možda ti u inostranstvu i ne laju protiv naše zemlje već se plaše svoje sjene!

Eto, vidite kako je meni! Toliko uzvika da sam istresao nekome drugom ili bih bio premlaćen ili predat sudiji. U najmanju ruku bio bih proglašen kao rasipnik uzvika!

Ovaklo, sjeo sam poslije svega sa sobom i popio po jednu ljutu jednu ja, jednu meni.

Slobodan JANKOVIĆ

- Cio njegov život je bio hod po mukama. Ali po tuđim.
- Nekada su se krstili u crkvi. Danas se krste pred izlozima.

Hakija Avdić

- Za niz pitanja nemamo ni odgovora ni odgovornih.
- Šta vrijedi što imam srednja primanja kad ne mogu sastaviti kraj s krajem.
- Da bar imamo toliko hidrocentrala koliko opštinskih brana.
- Nešto smo pobrkali s vremenom. Dugove smo pomjerili u naredni a produktivnost u prošli vijek.
- Potrošačima su i jabuke postale zabranjeno voće.
- Sve je manje kulturnih sve više finansijskih zadužbina.
- Još uvijek više cijenimo solomunska nego vlastita rješenja.

Abdulah Daul

U decembarskom broju humorističke sveske „Ježov humor“ humoreska „ČAROBNA REČENICA“ koju je napisao naš mladi saradnik Dragan KESIĆ proglašena je za humoresku mjeseca uz nagradu od 5000 din.

Čestitamo a za naše čitaoce objavljujemo nagradeni rad.

Ako želite da obradujete ženu, onda joj kupite cvijeće ili je izvedite negdje na večeru; ako želite da okajete neke svoje grijehe, onda morate malo više da ispraznite džep i kupite joj neku bolju haljinu, možda nešto od nakita, na primjer zlatnu ogrlicu, ili, ako su griješi veliki, bundu; a ako želite da vam se žena zaista obraduje, da je zaista šokirate, onda morate dobiti stan.

Ja nisam dobio stan, niti sam imao ikakvog posebnog razloga da obradujem ženu, ali sam želio da na miru na TV — pogledam utakmicu koja je igrala u isto vrijeme



	1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12	13	14	15					
16																					
17								18													
19								20					21								
22		23			24																
	25			26	27																
28																					
29																					
30																					

ZOO-POMICALJKA



OKTOPOD  
FOKA  
LABUD  
LETIPAS  
NETOPIR

Lijevo, desno  
miči, slaži,  
još tri stvora  
tu potraži!

●●●●●●●●  
INDIREKTI

STARLETA

(4-4)

OVA NAPOLJE!

(2-3)

G. MANDIĆ

●●●●●●●●  
POMICALJKA

PLAVAC  
GRAŠEVINA  
MOSLAVAC  
ŠIPON  
DRENAK  
OKATAC

Lijevo - desno  
makni, jasno,  
još dva vina  
popij slasno!

D. Marković

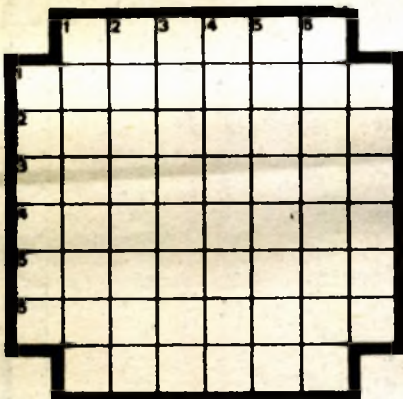
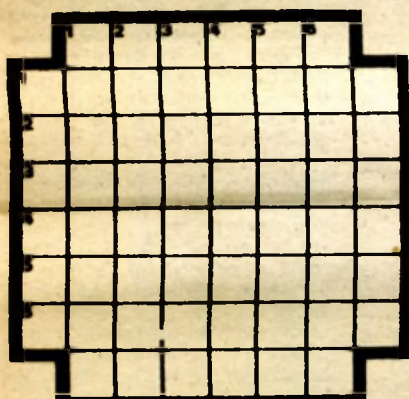
	31. DECEMBAR	SLIKA SAMOGA SEBE	PEĆ ZA SPALJIVANJE MRTVACA /mn/
RIBARSKA VREĆA			
IZUMRLO AZIJSKO GOVEĆE			
GRČKA BOGINJA NESREĆE			
CIGANIN			
ZADAH IZ USTA			
PRIPADNIK GERMANSKOG PLEMENA			
MAKEDONSKO ILI CRNOGORSKO KOLO			
"DOMAĆA TVORNIČA RUBLJA"			
VELIKO JEZERO U SJEV. AMERICI			
POZNATI ESTONSKI ŠAHIST, JIVO			
KONJI U NARODNOJ PJESMI			

NA RADOST DJECI

VODORAVNO: 16. DAN KOJI SVA DJECA S NESTRPLJENJEM OČEKUJU, 17. Homerov spjev, 18. Osoba izrazite nastrojivosti, 19. Električna naprava za prenošenje govora na daljinu, 20. Dio šake, 21. Žensko ime, Inoslava, 22. Inicijali gitarista Kalcine, 23. Naša afirmacija, 24. Evo, eto, 25. Kratica za velemajestora, 27. Inicijali književnika Mažuranića, 28. Spustiti se avionom, 29. Odogoda plaćanja dugova, 30. Glavni grad Brazila.  
USPRAVNO: 1. Lirska pjesma nadahnuta oduševljenjem nad čulnim užicima, 2. Ime filmskog glumca Ginisa, 3. Velika afrička rijeka, 4. STARAC

KOJI DOLAZI SVAKENOVEGODINE I DJECI DONOSI DAROVE, 5. Izraelski lučki grad (narandžal), 6. Ime slikara Murtića, 7. Uzbekistanski muzički instrument, sličan cimbalu, 8. Trajno vladanje neke zarazne bolesti, 9. Stara mjer aza zemlju, 10. Austrijska novinska agencija, 11. Period od 24 sata, 12. Auto-oznaka za Osijek, 13. Snovi, 14. Ime Ujevića, 15. Mjesto kraj Opatije, 20. Hemijski element (znak Li), 23. Ime pjevačice Svobode, 24. Ime američkog film. glumca Flina, 25. Obor za ovce, 26. Kratica Međunarodnog pozorišnog instituta, 27. Mjera za zemlju (mn).

POSLIJE PONOĆNI DIJALOG (dvostruki anagram)	PRAZNIK MALIŠANA (anagram)	ANAGRAM
ON: SVIRA TANGO NADE! ONA: O, DA, TREN SVINGA!	DJED DAR - INAČE STOJ!	U ZLATU si ogledaš lice, lijepi grade ispod Majevice!
(M. Guberović)	(M. Guberović)	(A. Buljan)



MAGIČNI LIK

MAGIČNI LIK

BE, DIS, I, GO, MO, NI, NOST, RI, RI, SA, SNJE, ŠE, ŠTE, TE, TRIKT, VIČ, VIČ, VO, ZGA.  
VODORAVNO I USPRAVNO: 1. VIDI GORNJI CRTEŽ! 2. Nesanica, 3. Mjesto gdje je harao požar, 4. Podučavatelji mladih učenika, odgovornik, nadstojnik (fr.), 5. Naša pjevačica zabavnih melodija, Nena, 6. Okrug, područje oblasti (u nekim zemljama).

A, CA, CI, DE, DJED, EM, LAC, LE, MRAZ, NA, NI, PA, PI, PRA, RI, TE, TI, TI, TI, TI, TIS.  
VODORAVNO I USPRAVNO: 1. VIDI GORNJI CRTEŽ! 2. Osobe koje se bave prenošenjem misli, vidovitošću, 3. Upala žlijezda, 4. Sljedbenici učenja koje zagovara iskustvo kao temelj svega, 5. Sateliti, trabanti, 6. Nabadati na vrh.

M. SPASOJEVIĆ

M. SPASOJEVIĆ

LABIRINT

Gladni miš mora do hrane kroz labirint pun opasnosti. Put mu je otvoren samo do jedne vrste hrane. Čime će se miš osladiti: sirom ili jajima?

	SIROTA DJECA	MJESTO U SRBIJI KRAJ BORA	ENERGIJA	FILMSKI SNIMATELJ PINTER	NARODNI ODBOR OPŠTINE /skr/	MAĐARSKI PIJANIST /GEZ/	PREDGRADJE PRAGA	RAZDOBLJE OD 8 GODINA	ISKRE	DODATAK UGOVORU	NAGA	CENTAR VRTNJE /mn/	POP - PJEVAČ TOPIĆ	IZNOS	NOVINA, NOVOST	SPRAVE, NAPRAVE
NOVOGODIŠNJA ŽELJA																
PISAC GUNDULIĆ			PODSTICAJNOST												OPUS	
CIGANIN			JAMSKI PLIN	BROJ UBIJENE DIVLJACI									GLUMICA GARDNER		STRANO MUŠKO IME	
MJESTO KRAJ ILIDŽE				FRANČUS. KNJIŽEV. NICA ZOR?	PJEVAČICA PINTERIĆ							NACIN PONAŠANJA /fr/ U KOJE DOBA				
OSOBA KOJA ČITA					MUSLIM. MUŠKO IME						OTOK KRIT					
VRSTA TROPSKOG VOĆA					SELEN						BARIJ					
DAN KADA DJED MRAZ DIJELI POKLONE DJECI						PISAC CANKAR				SVEČANI RUČAK ILI VECERA						
						4. SLOVO				RADIJUS						

M. S.





**MINKA  
BALAGIĆ**  
rođena  
DELALIĆ

29.12.1982 — 29.12.1985.

našoj mami:  
njeni INDA I BRACO  
054015

IN MEMORIAM

TUŽNO SJEĆANJE NA PLEMITI LIK NAŠE  
DRAGE KOLEGICE I NASTAVNICE



**MINKE  
BALAGIĆ, rod.  
DELALIĆ**

UČENICI I KOLEKTIV  
OSNOVNE ŠKOLE „KASIM HADŽIĆ“  
BANJALUKA

Dana 29. decembra 1985. godine navršava se  
četrdeset tužnih dana od smrti naše drage i nikad  
neprežaljene



**JOVANKE SLADOJEVIĆ**  
rođene KURIJA

Toga dana u 12 sati posjetićemo njen grob i odati du-  
žnu poštu. Ujedno zahvaljujemo kolektivima UNICEP  
EXPORT-IMPORT-a, Dječijeg vrtića „Naša djeca“,  
Gradske mljekare i „Incei-Bellan“, te svim komšijama i  
prijateljima na izrazima saučešća i učešću na sahrani.  
OŽALOŠČENA PORODICA  
053987

Dana 29. decembra 1985. godine navršavaju  
se tri godine od prerane smrti dragog supruga i  
oca



**ENESA SMAJIĆA**

Hvala svima koji ga se sjećaju.

OŽALOŠČENI:  
supruga i djeca  
053986

S neizmjernim bolom obavještavamo prijatelje  
da je naš dragi

**dr MILAN  
LAZIĆ**

ljekar iz Sanskog Mosta

preminuo dana 26. decembra 1985. godine.  
Sahrana će se obaviti dana 28. decembra 1985.  
godine na Gradskom groblju u Sanskom Mostu u  
13 sati.

OŽALOŠČENI:  
supruga NEVENKA, sin BRANKO, kćerka  
BRANKICA, braća: DRAGOLJUB, LJUBOMIR I  
RADOSLAV, sestra LJILJANA, snaha, zet MA-  
RIO, unuk ZVONIMIR i ostala rodbina  
054027

Dana 28. decembra 1985.  
godine navršava se godina  
dana od smrti našeg dragog  
supruga, oca i djeda

**SRETKA  
(OSTOJE)  
MANDIĆA**

iz Bosanske Dubice

S bolom, sjećanjem i lijepim  
uspomenama vječno ćeš os-  
tati u našim srcima.

PORODICA  
053995



IN MEMORIAM

**OSMAN  
TALOVIĆ**

28.12.1977 — 28.12.1985.  
S neizmjernom ljubavlju i  
poštovanjem

NJEGOVI NAJMILJI

Tim povodom prilažemo  
Udruženju distrofičara Ba-  
njaluka uobičajeni prilog.  
Na prilogu toplo zahva-  
ljujemo Udruženje distro-  
fičara Banjaluka, A.Šere-  
meta „L“, tel. 30-746.



Dana 29. decembra 1985.  
godine navršavaju se četiri  
tužne godine otkako nas  
zauvijek napusti tvoj pleme-  
niti lik

**ĆAMIL  
MUHURDAREVIĆ**

OŽALOŠČENI:  
supruga ISMETA i porodica  
ARNAUTOVIĆ  
054030



Dana 28. decembra  
1985. godine navršava  
se godina dana otkako  
nas je zauvijek napustio  
naš voljeni otac



**MUSTAFA  
GLAVAŠEVIĆ**

S ljubavlju i tugom  
uvijek će ga se sjećati

sin AVDO i kćerka  
DIJANA  
054026



**RADOJICA**

1950 — 1982.



**MILENKO**

1952 — 1983.

**LAKIĆ**

Izgubismo vas prerano, ali ste  
neprestano u mislima svojih naj-  
bližih. Dana 29. decembra 1985. go-  
dine u 11 sati posjetićemo njihovu

vječnu kuću i okititi je cvijećem na  
groblju Borik u Banjaluci.

PORODICA LAKIĆ  
054014

Dana 29. decembra 1985.  
godine navršava se godina  
dana od smrti naše drage  
majke, supruge, svekrve i  
bake

**RUŽE  
DUŠANKE  
MAKSIMOVIĆ**

Toga dana u 11 sati posje-  
tićemo njen grob i zakriti  
cvijećem.  
OŽALOŠČENA  
PORODICA  
054020



SOUR „KRAJINATURIST“ BANJALUKA HOTELSKO—UGOSTITELJSKA  
RADNA ORGANIZACIJA OOUR MJEŠOVITO UGOSTITELJSTVO

Na osnovu člana 23. i 24. Pravilnika o radnim odnosima te odluke Komisije za  
radne odnose OOUR-a Mješovito ugostiteljstvo održano dana 21.11.1985 go-  
dine raspisuje se:

## OGLAS

za prijem radnika na neodređeno vrijeme

1. KUĆNI MAJSTOR—  
RUKOVALAC POSTRO-  
JENJA GRIJANJA I VENTI-  
LACIJE... 1 izv.

2. NASTAVNIK PLIVANJA  
— DOMAĆIN BAZENA... 2  
izv.

Uslovi:

Osim zakonom predviđenih  
uslova kandidati treba da is-  
punjavaju i sljedeće pose-  
bne uslove:

pod 1.) traži se SSS—VKV  
mašinski tehničar ili VKV  
radnik metalnog ili elektro-  
smjera, sa položenim is-

pitom za mašinistu parnih  
kotlova i posuda pod pri-  
tiskom sa 6 mjeseci radnog  
iskustva.

pod 2.) traži se VŠS završe-  
na škola za nastavnika  
fizičkog-zdravstvenog vas-  
pitanja sa 6 mjeseci radnog  
iskustva.

Uz moibu priložiti sljedeće  
dokumente:

— dokaz o školskoj  
odnosno stručnoj spremi  
— original ili ovjerena foto-  
kopija svjedočanstva.

— potvrdu o radnom  
iskustvu

Prije izbora izvršice se  
provjera radnih i stručnih  
sposobnosti.

Prijave slati na adresu:  
HURO „Kontinental“,  
OOUR Mješovito ugos-  
titeljstvo, Kadrovska služba  
Svetozara Markovića bb, u  
roku od 8 dana od dana  
objavljivanja u listu „Glas“.  
Nepotpune i neblagovre-  
meno podnesene prijave  
neće se uzimati u  
razmatranje.

SOUR „RUDI ČAJAVEC“  
RO PROFESIONALNA ELEKTRONIKA  
OOUR — ŠTAMPANE VEZE  
BANJALUKA

Na osnovu odluke Komisije za radne odnose OOUR-a Šta-  
mpane veze, raspisuje

## OGLAS

za popunu poslova i radnih zadataka na neodređeno vrijeme

1. POSLOVI POSLUŽIVANJA GALVANSKIH AUTOMATA  
METALIZACIJA PLOČA — 3 radnika

Uslovi: — kvalifikovani galvanizer ili kvalifikovani hemičar  
— radno iskustvo 2 godine

Poslovi su sa posebnim uslovima rada i za prijem u radni  
odnos dolaze u obzir samo muškarci.

2. PRIPRAVNIK ZA POSLOVE ŠTAMPANJA SLOŽENIH  
POZICIJA 5 radnika

Uslovi: — kvalifikovani hemičar ili kvalifikovani grafičar

Izbor kandidata vršice se prema posebnom kriterijumu.  
Uz prijavu na oglas priložiti foto-kopiju diplome i potvrdu o  
radnom iskustvu.

Nepotpune i neblagovremene prijave neće biti razmatrane.  
Prijave dostaviti putem pošte na adresu: SOUR „RUDI  
ČAJAVEC“ RO PROFESIONALNA ELEKTRONIKA, Kadrov-  
ska služba, 78000 Banjaluka, Braće Pavlića 23 A.  
Rok trajanja oglasa je osam dana od prvog narednog dana od  
dana objavljivanja u listu „Glas“.





## NOVOGODIŠNJI PAKETIĆI:

iz robne  
kuće

# boska

CENTAR ZA OSNOVNO OBRAZOVANJE I VASPITANJE  
„23. APRIL“ LAKTAŠI RASPISUJE

## KONKURS

za izbor i imenovanje sekretara Radne organizacije i rukovodila Radne zajednice

**USLOVI:** pravni fakultet, viša upravna škola, visoka ili viša školska sprema nastavnickog smjera, dvije godine radnog iskustva na upravno-pravnim poslovima i moralno-politička podobnost za obavljanje poslova i zadataka sa posebnim ovlaštenjima.

Prijave sa dokazima o ispunjavanju uslova konkursa podnose se u roku od 15 dana od dana objave konkursa. Nepotpune prijave neće se razmatrati.

### PRODAJA AUTOMOBILI

PRODAJEM automobil reno 9 star tri godine, upitati na telefon broj 54-028 ili telefon broj 41-256, Banjaluka.

054011  
PRODAJEM automobil TAM 2001, kiper, kabinu i šasiju za tam 2001, godina proizvodnje 1976, telefon broj 751-565, Banjaluka.

053929  
PRODAJEM automobil vartburg de lux, godina proizvodnje 1978, registrovan do mjeseca oktobra 1986, godine, javiti se na adresu: Ulica Petra Mečave broj 30 svaki dan od 15.30 do 16.30 sati, Banjaluka.

053899  
PRODAJEM automobil zastavu 101 gtl 55, godina proizvodnje 1984, telefon broj 756-338, Banjaluka.

053970  
PRODAJEM automobil kamion tam 5000 sandučara, s novom ugrađenom kabinom, remontovanom mašinom i remontovan generalno sanovim gumama na pogonu, Bjelajce kod Mrkonjić-Grada, Zivko Čig-oja.

054008

### KUĆE

PRODAJEM kuću sa ugostiteljskom radnjom na povoljnom mjestu, uhodan posao, telefon broj 756-335, Banjaluka.

1-2

054048  
PRODAJEM novu useljivu kuću u Mrkonjić-Gradu, Ulica Omera Maslića broj 7, obratiti se na adresu: Enisa Čamo, Ulica Radojke Lakić broj 1, telefon broj 076/45-377, Bjeljina 1-2

053852  
PRODAJEM povoljno veću nedovršenu duplex kuću jedan ili oba dijela, telefon broj 23-324, Banjaluka

1-7

0533655  
PRODAJEM tri kuće u jednoj, bife uhodan, odmah useljivo, telefon broj 078/47-711, Banjaluka.

1-2

053879  
PRODAJEM vikendicu, nedovršena, u Glamočanima, informacije na telefon broj 33-956 od 10.00 do 15.00 sati, Banjaluka.

054010

PRODAJEM nedovršenu vikendicu u Velikom Blasku, telefon broj 40-614 Banjaluka.

054009

PRODAJEM manju kuću u duplexu radi selidbe, bolesti, dovršena 1979, godine cijena po dogovoru, telefon broj 55-583, Banjaluka.

053930

PRODAJEM kuću s placem i započetom gradnjom, nedovršeno prizemlje, dovršen trosoban stan na spratu, nedovršeno visoko potkrovlje, sve po 80 kvadratnih metara, Gradiška cesta broj 260, telefon broj 078-37-825, Banjaluka.

053933

PRODAJEM kuću dimenzija 7,5x12 metara, garaža i ostali prateći objekti sve 1/1 a nalazi se u Ulici Koste Jarića broj 16, telefon broj 41-021, Ratko Ozren, Banjaluka.

053944

PRODAJEM kuću sa dvorišnom zgradom u Ulici Vlade Vitićka broj 15, Grgić, Banjaluka.

053946

PRODAJEM kuću u Prijedoru, telefon broj 078/39-366, Banjaluka.

053928

PRODAJEM kuću i dvorišnu zgradu u Bihackoj ulici broj 10, informacije na telefon broj 861-068, Banjaluka.

1-2

053926  
PRODAJEM kuću u Ulici Gradiška cesta-Zalužani, telefon broj 078/31-738, Banjaluka.

1-5

053923  
PRODAJEM kuću visoku prizemnicu u selu Cardačani-Laktaši na površini od 2.000 kvadratnih metara i 70 stabala raznog voca, obezbijedena voda, struja, put i telefonska linija, objekt podesan za malu privredu, telefon broj 078/32-676, Banjaluka.

053922

PRODAJEM kuću u Bosanskoj Gradišci potkrovlje, sprat, prizemlje, garaža, podrum, balkon, povoljno, telefon broj 814-342 do 15 sati i telefon broj 814-627 od 15 sati, Bosanska Gradiška.

053783

PRODAJEM u BORIKU kuću veću, nedovršenu, nazvali svaki dan od 16 do 18 sati na telefon broj 078/36-825, Banjaluka.

053914-915

PRODAJEM na sprat kuću nedovršenu, informacije u Ulici Ivica Davida broj 68, telefon broj 38-324, Banjaluka.

053951

PRODAJEM kuću opremljenu jednokatnicu i 200 kvadratnih metara zemlje do 1.700, cijena povoljna u Petoševcima kod Laktaša, telefon broj 830-303, Petoševci.

053964

PRODAJEM kuću, voćnjak i vinograd, Anka Andrijević, Tunjice broj 78, telefon broj 078/37-663 od 7 do 14 sati, Banjaluka.

053967

PRODAJEM povoljno kuću u Ulici Branka Morače broj 8, pitati na telefon broj 22-489, Banjaluka.

053972

PRODAJEM nedovršenu kuću u Ulici Vlade Vitićka broj 78, telefon broj 31-557 Petraš, Banjaluka.

053983

PRODAJEM kuću visoka prizemnica dimenzija 7 x 8 metara pored asfalta ispred Karanovca, telefon broj 44-386, Banjaluka.

054000

PRODAJEM povoljno manju kuću sa 700 kvadratnih metara zemljišta u Čelincu u Ulici M. Dokica broj 33, pitati na telefon broj 35-080 ili telefon broj 21-306, Banjaluka.

053976

PRODAJEM odmah useljivu stambenu kuću u Banjaluci, pet soba, 160 kvadratnih metara neto prostora, podrum 30 kvadratnih metara na placu od 2.180 kvadratnih metara s tri garaže, ima urbanističku saglasnost za izgradnju još jednog objekta P+1 dimenzija 10 x 10 metara. Pitati: Ferid Dedić, Zagrebačka ulica broj 35, Banjaluka.

053973

PRODAJEM kuću s dvorišnom zgradom, pogodnu za kafić i zanatsku radnju u Ulici Ranka Šipke broj 6, Banjaluka.

053999

PRODAJEM dio kuće povoljno s baštom u strogom centru. Upitati na telefon prije podne broj 32-616, a poslije podne na telefon broj 36-639, Banjaluka.

1-2

054001  
PRODAJEM kuću trosobnu u Međenom polju u Ulici Avde Čuka broj 27, Banjaluka.

054002

PRODAJEM kuću u centru, dobra investicija, Banjaluka u Ulici Moše Prijade broj 34 sa jednim četvorosobnim stanom, 163 kvadratna metra i jednim trosobnim stanom 103 kvadratna metra, stanovi nisu useljivi, Hidajeta Begović, Banjaluka.

053988-4003

### ZEMLJIŠTE

PRODAJEM četrdeset dunuma zemlje, 10 pod šumom, ostalo djetelina i livada pogodno za domaćinstvo, cijena povoljna, posjed se nalazi nedaleko od asfaltiranog puta Nova Topola - Srbc. Informacije na telefon broj 078/51-783, Ulica braće Bukića broj 21, Jović, Banjaluka.

053909

PRODAJEM jedan dunum zemlje sa kućicom i stnjom u Trnu i tri dunuma šume u Jablanu, telefon broj 41-377, Banjaluka.

053950

PRODAJEM građevinski plac od 606 kvadratnih metara po povoljnim uslovima Upitati u Ulici Vida Nježica broj 32, prenos se može izvršiti odmah, Banjaluka.

053953

PRODAJEM plac 1.000 kvadratnih metara s podrumom, posjedujem građevinsku dozvolu i svim priključcima u Ulici Zarka Zgonjanina kod „Kosmosa“, telefon broj 21-577, Banjaluka.

053957

PRODAJEM parcele za gradnju u Trnu kod „Balkana“, telefon struja i voda imaju, pitati na telefon broj 830-393 od 19 do 20 sati, Banjaluka 1-2

053961-962

PRODAJEM tri dunuma zemlje i dvorišnu zgradu na Tunjicama, Tone Gagula, Banjaluka.

053965

PRODAJEM u Šekovcu kod Bosanskog Petrovca deset hektara zemlje (šume livade voćnjaci), telefon broj 30-599, Banjaluka 1-2

053912

PRODAJEM 2.320 kvadratnih metara zemlje i minifarmu za svinje u Dragocaju pored asfalta stare prijedorske ceste. Informacije na telefon broj 49-745, Banjaluka 1-2

053977-78

PRODAJEM parcele pripremljene za privatnu gradnju kuća u Ulici Vida Nježica, Upitati: Dragica Strukelj, Ulica Vida Nježica broj 19, telefon broj 751-073, Banjaluka.

1

PRODAJEM zemlju u Česmi, Josip Duvnjak, Ulica 1 krajskog proleterškog bataljona broj 35, Banjaluka.

1-2

RAZNO 052729

PRODAJEM poslovni prostor s dvije šupe u centru grada, informacije na telefon broj 30-220, Banjaluka.

1-2

PRODAJEM bife „Kantun“ kao i dva zasebna lokala i dvosoban stan, sve u sklopu jednog objekta u Ulici Milana Radmana broj 2, Banjaluka.

1-3

PRODAJEM dvosoban komforan stan na Paprikovcu, informacije na telefon broj 35-182, Banjaluka.

1-2

PRODAJEM gorenje ahal kolor-televizor, star tri godine, ekrana 66 in line Miroslav Drinic, telefon broj 31-904, Banjaluka.

053997

PRODAJEM video rekorder VHS panasonic NV-370-E nov, telefon iz usluge broj 41-636, Banjaluka.

053996

PRODAJEM bife na dobrom mjestu, objekt nov 1/1, informacije na telefon broj 21-614 svaki dan u svako doba, Banjaluka.

1-2

PRODAJEM automehaničarsku radnju sa stanom i kombi-dizel, telefon broj 078/22-014, Banjaluka.

053935

PRODAJEM ispravan kolor-televizor „gorenje“, telefon broj 47-962 poslije 16 sati, Banjaluka.

053925

PRODAJEM strujno dvotarifno brojilo, telefon broj 58-517, cijena povoljna, Banjaluka.

053917

PRODAJEM dvosoban stan, prednost povratnici i bas gitaru, telefon broj 40-010 od 18 do 20 sati, Banjaluka.

053921

PRODAJEM komplet garnituru za autogeno zavaranje vrlo povoljno, telefon broj 39-298 od 15 do 16 sati, Banjaluka.

053919

PRODAJEM crno-bijeli televizor, Radovan Mišić, Ulica Jaroslava Haseka broj 2, Budžak III, Banjaluka.

053920

PRODAJEM jednosoban komforan stan na III spratu, nov 44 kvadratna metra, na Paprikovcu, telefon broj 52-045, Banjaluka.

053971

PRODAJEM skije, vezove, cipele i auto-kasetofon, telefon broj 30-516, Banjaluka.

053913

PRODAJEM kafić u Ulici Šoše Mažara, ponudena telefon broj 51-077, Banjaluka.

053948

PRODAJEM šumski traktor timbeček 209, pitati na telefon broj 33-876 od 19.00 do 20 sati, Banjaluka.

1-2

PRODAJEM vezove tipa marke trolija 150, telefon broj 54-527, Banjaluka.

053966

PRODAJEM gitar bass japan, bubnjeve japan, pojačalo razgljas lem, licht showcomplet, telefon broj 078/775-384, Banjaluka.

053969

PRODAJEM žensku kožnu bundu 3/4 postavljenu prirednim krznom, pitati na telefon broj 22-229, Banjaluka.

053975

PRODAJEM filips VHS video i elektronske orgulje kawai, telefon broj 813-166 lokal 101 ili na adresu: Savska ulica broj 51, Lj. Babic, Srbc.

1-5

PRODAJEM traktor sa prikolicom, zubačima i plugovima traktor Tomo Vinković TV 73030 kubčkih snaga, godina proizvodnje 1976, dobro očuvan i malo časova radio u ispravnom stanju, cijena povoljna Adresa: Vlado Talijan, selo Boćac, kod Banjaluke.

053985

PRODAJEM dva trosobna stana, jedan nedovršen, u Banjaluci, prizemlje s lokacijom, pitati na telefon broj 40-788 od 17 do 18 sati, Banjaluka.

053989

PRODAJEM lokal 22 kvadratna metra uz svu odgovarajuću dokumentaciju na Starčevići, telefon broj 47-219 cijena veoma povoljna, Banjaluka.

053998

**RADNA MJESTA**  
Samostalna ugostiteljska radnja bosanska kafana „Tilt“ u Ulici Slavise Vajnera Čiče broj 179, vlasništvo Milana Ivanovica, Banjaluka, traži 2 radnika za rad u kafani na neodređeno vrijeme, oglas ostaje otvoren do popune radnih mjesta, Banjaluka.

053963

Samostalna ugostiteljska radnja „Kozara“ u Mišin Hanu, vlasništvo Ivica Tutica, traži KV ili NK radnika na neodređeno radno vrijeme, oglas ostaje otvoren do popune, javiti se u Drvarsku ulicu broj 20, telefon broj 58-473 Banjaluka.

053981

**NOVO**

**ZUBNA SVILA  
VOŠTANA**

ništa nije tako efikasno u  
čišćenju zuba kao zubna  
svila preporučena od većine  
zubnih liječnika

**DENT A MARKONI®**

prodaje i pouzdem Jugohospitalija  
Zagreb, Berislavićeva 11  
tel. 041/422-522

mailing oglasi 34-448

RADNO VRIJEME:  
OD 7.00 do 15.00



AUSTRALIJA

# Lijek protiv gripa

KAMBERA — Australijski istraživači privode kraju rad na usavršavanju lijeka protiv gripa koristeći se, između ostalog, kompjuterskom tehnikom primijenjenom ranije za brzu i djelotvorniju proizvodnju vakcina protiv raznih vrsta virusa gripa. Veliki dio posla na pripremanju lijeka već je obavljen i uskoro će se pristupiti testiranju, saopštila je organizacija Komonvelta za naučna i industrijska istraživanja iz Australije. Lijek treba da djeluje tako što će blokirati „aktivno mjesto“ na površini virusa koja sadrži „veliku“ količinu amino-kiselina koje omogućuju odvajanje dijelova virusa i njihovo „ubacivanje“ u druge ćelije.

ITO SE DOGAĐA

## Smirio premijom gnjevnu suprugu

● **Potrošilo na lutriju pet dolara, a dobio deset miliona, što je konačno umirilo suprugu**

NJUJORK — Samo je premija njujorške božićne lutrije mogla da primiri gnjevnu suprugu Lojda Kristija što je potrošilo pet dolara na kocku s državom, umjesto da ih priloži budžetu devetočlane porodice. Otac sedmero djece, raznosac pošte u jednoj njujorškoj banci Jamajčanin Kristi (50) je izdržao gorki prekor svoje bolje polovine i jedini dobio umjesto „Božić-bate“ deset miliona dolara!

Umirena gospa-Milva i ponosni hazarder još ne znaju kako će trošiti 476.190 dolara godišnje, kako će im se isplaćivati lutrijski dobitak, mada bi se rado preselili u lagodniji dom.

Podozriva žena je izjavila novinarima da će, uprkos velikom dobitku zadržati svoj posao bolničarke.

ISTRAŽIVANJA

## Hemikalije - izazivači tumora

PEKING, Kineski naučnici priveli su kraju istraživanja tumora izazvanih hemikalijama, koji ugrožavaju živote industrijskih radnika. Ta istraživanja potvrdila su opasnost izvjesnih hemikalija po zdravlje ljudi. Istraživači su analizirali slučajeve pojave tumora kod 155.000 ljudi koji su bili u stalnom dodiru sa opasnim hemikalijama radeći u pogonima za proizvodnju koks, ugljenika, gasa, boja i lakova, smole, sintetičkih vlakana, kao i naftnih derivata. Ispitivanja, najobimnija koja su ikada sprovedena u Kini, obuhvatila su više od 100 bolnica.

MONARHIJE

## Hirohito najduže vlada

TOKIO — Za japanskog cara Hirohita upravo je počela šesdeseta godina vladavine. Na prijesto je došao 25. decembra 1926. godine po smrti oca cara Taissa.

Hirohito drži i svojevrstan svjetski rekord. Sa 21.555 dana na prijestolu on je monarh koji je najduže vladao u istoriji svijeta. Inače, u Japanu prije njega najduže je vladao njegov djeda, car Meidzsi, koji je na prijestolu proveo 16.618 dana.

Uprkos starosti car Hirohito i danas obavlja sve zadatke koji se, u glavnom, svode na prijem stranih delegacija i pojavljivanje u javnosti prilikom nacionalnih praznika.

## Zarobljen švercerski brod

DAKA — Ratna mornarica Bangladeš zarobila je jedan panamski teretni brod blizu Bengalskog zaliva koji je navodno švercovaio robu iz Singapura u vrijednosti od milion dolara.

Vojni brod je otvorio vatru na panamski brod kako bi ga onemogućio da pobjegne iz teritorijalnih voda Bangladeša. Pritom su ranjeni kapetan broda filipinske nacionalnosti, prvi oficir i još četvorica mornara. Posada švercerskog broda su uglavnom Filipinci i građani Singapura. U času presretanja pored panamskog broda nalazio se i jedan brod bangladeških ribarskih brodova koji su uspjeli da pobjegnu, osim jednog.

### RADIO—PROGRAM

SUBOTA, 28. DECEMBRA

#### BANJALUKA

7.00 - Početak programa  
7.05 - MUZIKA — NOVOСТИ — MUZIKA (VIJESTI u 7.30, Oglasi i obavještenja 7.45)  
8.00 - Mi predlažemo - vi birate  
9.00 - GOST PROGRAM  
10.00 - Hit programa  
10.10 - Rezervisano vrijeme  
10.20 - Magazin sedam  
11.00 - SPORTSKI ŽURNAL  
12.00 - Završetak programa  
Od 12.00 do 07.00 - PRVI PROGRAM RADIO—SARAJEVA

NEDJELJA, 29. DECEMBRA

7.00 - Početak programa  
7.05 - MUZIKA — NOVOСТИ — MUZIKA (VIJESTI u 7.30, Oglasi i obavještenja u 7.45)  
8.00 - Poželjeli ste - izvodimo  
10.00 - RADIO—REPORTAŽA  
10.20 - Magazin sedam  
11.00 - Muzika za nedjeljno raspoloženje  
11.30 - TRAGOM FOLKLORA BOSANSKE KRAJINE  
12.00 - Završetak programa  
Od 12.00 do 01.00 - PRVI PROGRAM RADIO—SARAJEVA

#### BOSANSKA GRADIŠKA

8.00 - Početak i najava programa  
8.05 - Muzika - informacije - muzika  
8.50 - Oglasi i obavještenja  
9.00 - Odabrali ste za diskofile  
9.30 - VIJESTI i sportska hronika  
9.40 - Narodna muzika  
10.00 - Iz melodije u melodiju  
11.00 - KABARE 202 zabavno-muzička emisija  
12.00 - Odjava i završetak programa Radi-Bosanske Gradiške  
12.00 - 14.00 - ZAJEDNIČKI PROGRAM RADIO—STANICA BiH (Susret na talasu)

NEDJELJA, 29. DECEMBRA

8.00 - Početak i najava programa  
8.05 - ZELENA POLJA emisija za poljoprivrednike i selo  
8.30 - Želite, čestitate, pozdravljate, I dio  
9.00 - Oglasi i obavještenje  
9.10 - Želite, čestitate, pozdravljate, II dio  
9.30 - VEZNI MOSTOVI emisija za djecu  
10.00 - HUMORISTIČKI RADIO—TALAS  
10.10 - Želite, čestite, pozdravljate (u 12.00 VIJESTI)

#### PRNJAVOR

Program emituje na srednjim talasima 1341 kilohercu UKT 98.3 megaherca

SUBOTA, 28. decembra

9.00 - Najava subotnjeg revijalnog programa Radio-Prnjavora  
9.05 - Muzika - informacije - reklamne poruke i oglasi iz radnih kolektiva  
10.00 - Emisija: GOST PROGRAMA (Borko Jelić, direktor ekspoziture „Jugobanka“ u Prnjavoru)  
11.00 - Izvištaj sa sastanka naših radnika privremeno zaposlenih u inostranstvu  
12.00 - Zajednički program radio-stanica BiH  
14.00 - POMAK - prnjavorske omladinske aktuelnosti (dvo-satna mozak emisija posvećena uspjesima omladinskih kolektiva u 1985. godini)  
16.00 - Odjava programa

NEDJELJA, 29. DECEMBRA

8.00 - Najava Nedjeljnog aktuelno-informativnog i zabavnog programa Radio-Prnjavora  
8.02 - Emisija Vase želje čestitke i pozdravi (narodna i zabavna muzika)  
9.00 - EMISIJA ZA SELO  
10.00 - Iz sata u sat, vijesti informacije osvrti komentari i muzika iz programa emisije Vase želje, čestitke i pozdravi  
16.00 - Odjava programa

#### SRBAC

NEDJELJA

8.00 - Nedjeljni program Radio-Srpeca (Muzika, EPP, oglasi, Nedjeljom za selo, AIPK na talasima, reportaža, želje...)  
12.00 - Odjava i završetak emitovanja

#### JAJCE

SUBOTA

9.00 - Najava programa  
9.10 - Vijesti  
9.15 - Kontakti-emisija „AIPK na talasima bosansko-krajskih komunaa“  
10.00 - Revija želja, čestitki i pozdrava...  
11.00 - Odjava programa

NEDJELJA

9.00 - Najava programa  
9.15 - EPP  
9.30 - Reportaže, zapisi...  
10.00 - Nedjeljni žurnal  
10.30 - Putokaz - omladinska emisija  
11.00 - Revija želja, čestitki i pozdrava...  
12.00 - do 13.00 - Odjava programa

#### BOSANSKA DUBICA

11.00 - Najava i pregled programa  
11.05 - Prijepodnevni magazin, za svakog ponešto  
12.00 - Susret na talasu  
14.00 - Kombinat na talasima  
14.30 - Vijesti  
14.35 - SAD SMO MI NA REDU - omladinski program  
15.30 - Protekle sedmice u bosansko-dubičkoj komunaa  
15.40 - Obavještenja i oglasi  
16.00 - Odjava programa

#### BOSANSKI NOVI

SUBOTA

9.00 - IDANASSMO ZA JEDNO (najava, vijesti i melodija dana)  
9.10 - Želje slušalaca  
10.00 - Emisija za selo (usklupo programa emitujemo: kombinat na talasima krajskih RST)  
10.30 - Nastavak ispunjavanja vaših želja  
11.00 - HIRONIKA 6 RADIO—DANA (IPP pregled aktuelnosti na kraju nedjelje)  
11.15 - EPP prospekt  
11.30 - Rezervisano za... (dokumentarni program)  
12.00 - Zajednički program RS BiH  
14.00 - Odjava programa i najava ponovnog susreta

#### KLJUČ

NEDJELJA

16.00 - Najava programa i vijesti  
10.30 - Nedjeljna hronika Radio-Ključa  
11.00 - Poruke, želje i pozdravi slušalaca  
12.00 - Emisije za selo i AIPK na talasima  
13.00 - Nedjeljom za mlade i odjava programa  
14.00 - Prenos Prvog programa Radio-Sarajeva

#### PRIJEDOR

9.00 - Najava programa  
9.02 - Noviteti disko-produkcije  
9.30 - Jugoton-ekspres  
10.00 - Subotom zajedno  
11.00 - Čestitke, želje, pozdravi  
13.00 - Odjava programa

### INFORMATOR

#### BANJALUKA

KOZARA — Povratak čovjeka zvanog Trinita (italijanski) u 11.16 i 19 sati.  
VRBAS — Pakao Vijetnama (američki) u 16.18 i 20 sati.  
PALAS - velika sala - Lov na zelene dijamente (američki) u 10.16, 18 i 20, a u 22 sata Žena u ogledalu (američki) mala sala - Strasti (američki) u 16.30, 18.30 i 20.30 sati.

#### NARODNO POZORIŠTE

Nema predstave.

#### DJEČJE POZORIŠTE

Nema predstave.

#### DOM KULTURE

Izložba slika Đorđa Čermača.

#### UMJETNIČKA GALERIJA

Dvanaesti jeseni salon.

#### BIBLIOTEKA

Odjeljenja u Domu radničke solidarnosti rade svaki dan, osim subote i nedjelje, od 7.30 do 19 sati.

Odjeljenje u Međdanu radi svaki dan, osim subote i nedjelje, od 7.30 do 19 sati.

Odjeljenje u Budžaku radi ponedjeljkom i utorkom od 15 do 19, srijedom, četvrtkom i petkom od 10 do 15 sati.

#### MUZEJ BOSANSKE KRAJINE

Stalna izložena postavka Muzeja je otvorena svakodnevno od ponedjeljka od 9 do 15 sati. Subotom, nedjeljom i praznikom od 9 do 13 sati.

#### DEŽURNA APOTEKA

Noćno dežurstvo ima Centralna apoteka u Ulici Veselina Masleše 18, telefon 35-306.

#### DOMJINA

Izložba knjiga (najnovija izdanja) — DOMJINA i Garnizonska biblioteka.

#### VAŽNIJI TELEFONI:

SUP 92  
Vatrogasci 93  
Hitna pomoć 94  
Bolnica 33-725 (stara lokacija) i 38-111 (Paprikovac)  
Autobuska stanica 45-355  
Željeznička stanica 31-229  
Taksi-stanica 22-222  
Inspekcija 32-100  
Dežurna inspekcija 32-354  
Elektrobanjaluka 42-555  
Servis za hitne popravke stanova 45-404  
Atlas 31-995  
Inex-turist 21-261  
Putnik 43-900  
Turist-biro 35-082  
Slavnik Koper 31-113  
Mladost BiH 39-835  
-Centar za obavještenja 985  
Služba za interventne kvarove „Vodovoda i kanalizacije“ tel. 40-811 i 40-815  
POLASCI VOZOVA  
Za Sarajevo: 056, (brzi), 02.00 (brzi) 06.07 (olimpik), 9.26 (brzi), 13.15 (brzi), 16.05 (brzi) i 18.10 (poslovni).  
Za Zagreb: 01.11, 03.13, 04.12, 09.57 (poslovni), 15.06 i 16.22.  
Za Beograd: 06.53 (poslovni, a od Rume se odvaja za Novi Sad), 10.01 (putnički do Doboja, iz Doboja u 14.00), 14.50 (putnički do Doboja, iz Doboja u 17.32) 22.45 putnički do Doboja iz Doboja 01.38.

#### DOLASCI VOZOVA

Iz Sarajeva: 01.08, 03.00 (brzi), 09.55 (poslovni), 15.04 (brzi), 16.16 (brzi), 20.10 (poslovni).  
Iz Zagreba: 00.42, 01.52, 13.12, 16.02 (brzi), 18.08 (poslovni), 21.42 (ubrznani).  
Iz Beograda: 05.35, 08.25, 13.28, 16.16, 19.05, 21.57

#### VANREDNI VOZovi

Svake nedjelje, BANJALUKA - MARIBOR u 13.25 - i DOBOJ - BANJALUKA — 1. JUBILJANA u 14.01.

#### POLASCI AUTOBUSA IZ BANJALUKE

ZA ZAGREB: 01.20; 02.00; 03.00; 05.30; 06.00; 07.45; 08.30; 09.30; 11.00; 12.00; 12.40; 13.15; 14.30; 15.10; 15.20; 17.00; 18.15; 18.15; 19.24; 20.00; 22.00.

ZA BEGORAD: 05.00; 06.00; 09.30; 15.00; 17.00; 23.00.  
ZA L. JUBILJANU: 01.20; 08.20; 12.00; 13.15; 15.10; 19.25 (za Poreč preko Ljubljane).

ZA SARAJEVO: 00.30, 08.00, 12.00, 00.45 (u prolazu u 10.00, 13.35, 9.15, 15).

#### ZA KRANJSKU GORU: 13.15

ZA TUZLU: 05.35 i 15.45  
ZA DUBROVNIK: 20.20, 22.00, 24.00 (polasci u prolazu),  
ZA MOSTAR: 06.00 i 3.00 (preko

Bugojna, Prozora i Jablanice) 11.26 (u prolazu) 22.00, 00.24.

ZA BIJELEJINU: u 11.00 (iz prnjavora u 12.15 i Dervente u 14.40 sati)

ZA NOVI SAD: u 13.00 (u 14.05 iz Prnjavora, iz Dervente u 14.40).

ZA DERVENTU: 07.00, 09.00, 08.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.30, 17.00, 18.00.

ZA PRIJEDOR: 05.30, 05.36, 07.00, 07.30, 08.00, 09.15, 09.45, 10.15, 10.45, 11.45, 12.15, 13.30, 13.45, 15.30, 15.45, 16.45, 17.00, 18.15, 19.30, 20.15.

ZA SRBAC: 06.56, 07.45, 09.15, 12.15, 12.30, 16.00, 17.15.

ZA KUKOLJE I SRBAC: u 6.15, a povratak iz Srpeca u 11.00.

AUTOBUS NA RELACIJI BANJALUKA—LUŠCI—PALANKA u povratku saobraća preko PRIJEDORA umjesto BRONZANOG MAJDANA sa polaskom iz LUŠCI PALANKE u 05.45, SANSKOG MOSTA 06.35, i PRIJEDORA u 07.10 sati.

ZA ROVINJ: 19.25  
ZA RIJEKU: 6.00, 07.45, 22.00.  
ZA UMAG: 06.00.

ZA SPLIT: 06.40.  
ZA ŠIBENIK: 07.30, 22.30 (subotom i nedjeljom).

SANSKI MOST: 10.15, 06.30, 12.15, 15.45.

BOSANSKA GRADIŠKA: Svakih pola sata

#### BOSANSKA GRADIŠKA

Danas i sutra u kino-sali u 19 sati film TARZAN I DRUGARICA.

#### NARODNA BIBLIOTEKA

u gradskom Domu kulture otvorena je ponedjeljkom i srijedom od 20 do 17 sati, a utorkom, četvrtkom i petkom od 10 do 14 sati. GRADSKA ČITAVONICA u Bosanskoj Gradici radi od 10 do 18 sati, a subotom od 7 do 13 sati.

Odjeljenje biblioteke u Novoj Topoli (u zgradi SUBNOR-a) radi ponedjeljkom, srijedom i petkom od 12 do 15 sati. Istim danima knjige se izdaju i u odjeljenju biblioteke u Orahovi (Domu kulture) od 17 do 20 sati.

Stalna izložba „Putevi pobjede“ otvorena je od 10 do 13 u Radničkom domu „Spomen-domu „Lepa Radić“ u Gornjim Podgradcima postavljena je izložba „Revolucionarna prošlost Gornjih Podgradaca“.

APOTEKA u Ulici maršala Tita broj 11 (telefon 813—130) radi od 7 do 19 sati. Otvara se i u 21 sat za hitne slučajeve. Apoteka kod bolnice radi od 7 do 14 sati. Nedjeljom i praznikom apoteka radi od 9 do 11 sati, otvara se i u 13.16, 19 i 21 sat.

Medicinski centar u Bosanskoj Gradici — 813—433.  
Autobuska stanica u Bosanskoj Gradici — 813—500.  
Turist-biro 813—080.  
Taksi — stanica 811—716  
„Elektro“ - Bosanska Gradiska“ 813-344.

#### ČELINAC

Danas nema kino-predstave, a sutra u 19.30 sati MANGUPI NA ODMORU.

Dežurna apoteka Doma zdravlja radi od 7 do 15 sati, osim subote, telefon 850-047. Hitna pomoć Doma zdravlja radi od 15 do 07. Dom zdravlja radi od 7 do 15 sati svaki dan osim nedjelje i državnih praznika. Telefon 850—015 — Narodna biblioteka „Ivo Andrić“ radi svaki dan od 7 do 15 sati, osim nedjelje i državnih praznika. Telefon 850—013. Autobuska stanica 850—139.

#### KOTOR — VAROŠ

U Domu kulture film ŠEĆERNA VODICA  
Apoteka radi od 7 do 19 sati, a subotom od 7 do 24 sati. Hitna pomoć Doma zdravlja 880-001. Dežurna vatrogasna služba 880—104. Biblioteka radi od 7 do 14 sati.

#### LAKTAŠI

Nema kino-predstave.  
Narodna biblioteka „Veselin Masleša“ radi od 7 do 15 sati, a nedjeljom ne radi. Hitna pomoć Doma zdravlja, telefon broj 830—250. Apoteka radi od 7 do 19 sati, subotom od 7 do 14 sati, telefon 830—030. Dobrovoljno vatrogasno društvo 830—006.

#### SKENDER—VAKUF

Nema kino-predstave.  
Biblioteka, pozajmno odjeljenje, radi svaki dan od 7.30 do 15.30 sati, a ponedjeljkom od 10 do 16 sati. Dom zdravlja radi od 7.30 do 15.30 sati, telefon 890—611. Opštinski centar za obavještenje radi od 00 do 24 sata, telefon 890—620.

#### SRBAC

Apoteka 840—003. Dobrovoljno vatrogasno društvo 840—150. Biblioteka 840—038.

#### PRNJAVOR

Stanica za hitnu pomoć 860—190. SUP 860—001. Autobuska stanica 860—462.



## СУСРЕТ СА ПОВРАТНИЦИМА



БАЊАЛУКА, 27. децембра — Централни сусрет са нашим радницима привремено запосленим у иностранству, који зимски дио годишњег одмора проводе у земљи, одржан је данас у Скупштини општине. Том приликом вођени су разговори о развојним плановима Бањалуке и

могућностима уплате зајма за запошљавање, а било је и сасвим конкретних обавјештења о тренутним могућностима бањалучке привреде да запосли повратнике из иностранства.

Д. С.

## ПРЕДСЈЕДНИШТВО ЦК СК БИХ О ИСТОРИЈИ СКЈ

### ЗНАЧАЈНИ ПРОЈЕКТИ

САРАЈЕВО, 27. децембра (Танјуг) — Председништво ЦК СКБих под предсједништвом Мате Андрића разматрало је на данашњој сједници, како је саопштено, информацију о завршетку пројекта историје СКЈ и реализацији пројекта историје СКБих и истакло позитивне оцене укупне активности на остваривању ових изузетно значајних пројеката.

## ЗВАНИЧНА ИЗЈАВА САВЕЗНОГ СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА ИНОСТРАНЕ ПОСЛОВЕ

### ОСУДА ТЕРОРИЗМА

БЕОГРАД, 27. децембра (Танјуг) — Савезни секретаријат за иностране послове саопштио је, поводом данашњих терористичких акција, на аеродромима у Риму и Бечу, слиједеће:

„Југославија најоштрије осуђује безумне терористичке акте, на аеродромима у Риму и Бечу, који су изазвали велике жртве недужних грађана више земаља. И овом приликом, желимо истаћи да се Југославија, полазећи од своје принципијелне политике, залаже за бескомпромисну и ефикасну борбу у сузбијању свих облика терористичких аката који угрожавају животе људи, међународну сигурност и мир“.

## САРАЈЕВО

### РЕНОВИЦА УРУЧИО ОДЛИКОВАЊА

САРАЈЕВО, 27. децембра (Танјуг) — Члан Председништва СР Босне и Херцеговине Миланко Реновица данас је на пригодној свечаности уручио одликовања осморици истакнутих друштвено-политичких, културних и јавних радника. Орден заслуга за народ са златном звијездом уручен је Анти Сучићу, Марку Цицгару, Мирославу Варадину и Душану Борићу. Орден рада са црвеном заставом додијељен је Јосипу Ловреновићу, Славојки Тодоровић—Вучковић, Фазиму Садиковићу и Николи Филиповићу.

## ВРИЈЕМЕ

### ИЗВЈЕШТАЈ РЕПУБЛИЧКОГ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКОГ ЗАВОДА БИХ

#### ТОПЛИЈЕ

ЗА БОСАНСКУ КРАЈИНУ Наступиће краткотрајно побољшање времена. Послије мјестимично магловитог јутра током дана биће мало до умјерено облачно, сунчано и топлије вријеме. Највиша дневна температура кретаће се од 8 до 12 степени.

ЗА БАЊАЛУКУ Мало до умјерено облачно, сунчано и топлије. Највиша дневна температура око 10 степени.

ЗА НАРЕДНА ДВА—ТРИ ДАНА Другог дана викенда наступиће наоблачење са кишом, тако да ће и у прва два дана наредне седмице бити промјенљиво, али топло вријеме са повременом кишом.

ВОДОСТАЈ Уна—Бихаћ 20 цм, бистра температура воде 8 степени, Сана—Сански Мост 214 цм, мутна температура воде 8 степени, Врбас—Бањалука 173 цм, мутна температура воде 8 степени. На свим ријекама водостај у стагнацији.

Шефкет Накић, Основна организација ССО Жегар код Бихаћа, Биљана Герасимовска и Радна организација Примарна здравствена заштита. Најзаслужнијим појединцима и организацијама за развој друштвено—економских односа додијељена су признања.

Д. М.

## ИЗ БОСАНСКОДУБИЧКЕ „КНЕЖОПОЉКЕ“

### „ТКАНИНА“ ИСПУНИЛА ГОДИШЊИ ПЛАН

БОСАНСКА ДУБИЦА, 27. децембра — Девет стотина радника најстаријег ООУР-а у саставу текстилне индустрије Кнежопољка „Тканина“ испунили су овогodiшњи план производње.

Како нас је информисао Ганија Јакуповић, руководилац планско—аналитичке службе у „Кнежопољци“, радници ове основне организације удруженог рада укупно су произвели седам милиона и 900 хиљада метара тканина. Шест наредних радних дана радници тканине очекују да произведу још 200 хиљада метара разних врста квалитетних тканина.

Е. Т.

## НОВА ТВОРНИЦА У ПРИЈЕДОРУ

### ЗАЈЕДНИЧКИ ПОДУХВАТ „ЈЕЛШИНГРАДА“ И РМК ЗЕНИЦА

ПРИЈЕДОР, 27. децембра — У приједорској „Боснамонтажи“ данас је означен почетак радова на изградњи нове творнице заварених склопова за алатне машине. Овај индустријски капацитет градиће се заједничким средствима СОУР-а „Јелшинград“ из Бањалуке и Рударско—металуршког комбината Зеница, али и из средстава зајма и самодоприноса за брже и продуктивније запошљавање недавно изгласаног у Приједору.

Нова творница, у чију изградњу ће бити уложено око 2,2 милијарде, годишње ће производити око 10.000 тона заварених склопова од чега ће 80 посто бити испоручивано Творници алатних стројева бањалучког „Јелшинграда“.

## БИХАЋ: СЈЕЊАЊЕ НА КОНГРЕС УСАОЈ-а

### ОБИЉЕЖЕНА 43—ГОДИШЊИЦА

БИХАЋ, 27. децембра — Данас је у Бихаћу обиљежена 43—годишњица Првог конгреса УСАОЈ-а и стварања пионирске организације Југославије. Поводом тог историјског скупа младих Југославије данас је у овом граду одржана свечана сједница Општинске конференције Савеза социјалистичке омладине. Њој су уз чланове Председништва Конференције Савеза социјалистичке омладине Југославије, представника републичких и покрајинских организација ССО и ССО у ЈНА, присуствовали и делегати Првог конгреса УСАОЈ-а.

О историјском скупу младих говорио је председник Општинске конференције Савеза социјалистичке омладине Бихаћа Златко Клариф.

Проглашени су и овогodiшњи добитници Плакете Први конгрес УСАОЈ-а, највишег признања Општинске конференције ССО Бихаћ: Радничко културно—умјетничко друштво „Комбитекс“.



## КУРС У ДИНАРИМА

Земље	Валута	Куповни за девизе	Средњи за девизе	Продајни за девизе
Аустрија	100 шилинга	1785,03	1787,71	1790,40
Белгија	100 франака	611,39	612,31	613,22
Данска	100 круна	3440,29	3445,46	3450,63
Француска	100 франака	4090,03	4069,17	4102,32
Холандија	100 флорина	11108,13	11134,82	11141,51
Италија	100 пира	18,37	18,40	18,43
Норвешка	100 круна	4084,17	4090,30	4096,44
СР Њемачка	100 марака	12518,27	12537,07	12555,88
Швајцарска	100 франака	14909,86	14932,25	14954,65
Шведска	100 круна	4079,12	4085,25	4091,38
Јапан	100 јена	154,39	154,63	154,86
В. Британија	1 фунта	448,66	449,34	450,01
Канада	1 долар	224,83	225,17	225,51
САД	1 долар	313,58	314,05	314,52
Аустралија	1 долар	213,39	213,71	214,03

## ОСНОВНА БАНКА „БАЊАЛУКА“

### КУРСНА ЛИСТА

(формирана 27. децембра 1985. године)

Куповни и продајни курсеви за девизе примјењују се од 14 сати 27. децембра 1985. године, а курсеви за средњи од 28. децембра 1985. године.

МИРОСЛАВ МЛАЂЕНОВИЋ



## ГЛАС

РЕДАКЦИЈА Улица АВНОЈ-а 93. Телефон: директор и одговорни уредник 34-417. Редакција 37-979, 37-977, дактилографи 34-449. Огласно у Улици Веселина Маслеше 13, телефон 34-448. Телекс 45-208 УУ ГПАС, ООУР Новинска дјелатност Бањалука, жиро-рачун број: 10500-603-4106 код СДК Бањалука. Претплата за СФРЈ: једномјесечна 1.100 динара, тромјесечна 3.300 динара, полугодишња 6.600 динара, годишња 13.200 динара, само за „Недјељни Глас“

2.400 динара годишње. Претплата за иностранство: једномјесечна 2.200 динара, тромјесечна 6.600 динара, полугодишња 13.200 динара, годишња 24.600 динара, само за „Недјељни Глас“ 4.800 динара годишње.

КОПИЈУ УПЛАТНИЦЕ ЗА ПРЕТПЛАТУ ПОСПАТИ НА ОГЛАСНО. Уплате на девизији рачун број: 10500-620-71000-552 код Привредне банке Сарајево, Основне банке Бањалука. Рјешењем Републичког комитета за образовање, науку, културу и физичку културу СР Бих број 02-4153/82 „Глас“ је ослобођен плаћања пореза на промет.

## ТВ ПРОГРАМ

СУБОТА, 28. ДЕЦЕМБРА  
ПРВИ ПРОГРАМ

11.00 — Преглед репризног програма  
11.05 — Репризни програм  
15.10 — Преглед програма  
15.15 — Исељенички сусрети 85 — документарна емисија  
15.45 — Седам ТВ-дана  
16.15 — Дневник 1  
16.30 — Извјештај сасједнице Скупштине СР Бих  
17.00 — ПЈ у ватерполу: Јадран / Ст / — Јадран / ХН  
18.00 — Аутоодговорност — ЕП репортажа  
18.10 — То је то — документарни програм  
19.10 — Цртани филм  
19.30 — ТВ Дневник 2  
20.00 — „Руси долазе“ — амерички играни филм  
22.00 — ЕПП  
22.05 — Вијести  
22.10 — Седам свјетских дана  
22.20 — Викенд — програм — КАД СНИЈЕГ ПАДА И КАД СЕ МАШТА

## ДРУГИ ПРОГРАМ

13.00 — Преглед програма  
15.45 — Свјет тишине — емисија намијељна особама оштећеног слуха  
13.50 — Клизавица — пољски играни филм  
15.10 — Мали шпагер — снимак дјечијег фестивала  
16.25 — Тајна чепичног града — чехословачки играни филм за дјецу  
17.50 — Ђорђе Кадифевић: „Пептрица“ — ТВ филм  
19.00 — 14. саборна родног стваралаштва Србије „Топола 85“  
19.30 — Дневник 2  
20.00 — Мини — шоу портрет — забавна музика  
20.30 — Документи нашег времена — документарни програм  
21.15 — Студио 2  
21.20 — Репортажа са полуфинала боксерске ревије: „Челична рукавица — „Споратска субота“  
21.55 — ЕПП  
22.00 — Шест жена Хенрика 8 — свјетски филм — последња епизода  
23.30 — Сви моји песници — Поетски театар

## НЕДЈЕЉА, 29. ДЕЦЕМБРА

### ПРВИ ПРОГРАМ

10.15 — Преглед програма  
10.20 — Вијести  
10.30 — Нотна сваштара — недјељно пријелодне за дјецу  
11.30 — Строго забрањено говорити о школи — чехословачки серијски филм  
12.00 — Зелена панорама — емисија за пољопривреднике  
13.00 — Ој, Мораво — народна музика  
13.30 — МЕСАМ 85 — Фолк — топ  
14.00 — ТВ—Плоча: Марјан Смоде  
14.15 — Згоде и незгоде Грзилјаја Адамса — серијски филм за дјецу  
15.05 — Слободно — недјељно поподне  
17.10 — ЕПП  
17.15 — Непознати из Норд — експреса — амерички играни филм  
18.55 — Цртани филм  
19.30 — ТВ Дневник  
20.00 — Маховина на асфалу — ТВ филм, 1 дио  
21.00 — ЕПП  
21.05 — Спортски преглед  
21.40 — Стара Будава данас, репортажа  
22.10 — Дневник 3

### ДРУГИ ПРОГРАМ

10.40 — преглед програма  
10.45 — Прије рата — домаћи играни филм  
12.15 — Рубинштајн у Паризу, у својој кући — озбиљна музика  
13.05 — Актуелни тренутак Југославије — мозаичко—информативна емисија  
14.50 — Музичко поподне — „Свен 85“  
16.00 — Зеница: Бокс: челична рукавица, финале, снимак  
17.00 — ПЈ у рукомету: Борац — Црвена звезда, 1 полувријеме  
17.35 — ЕПП  
17.45 — Рукомет: 2 полувријеме  
18.25 — Учесник и сведок: Слободан Глумац — емисија из културе  
19.10 — Прометни круг — образовна серија  
19.30 — Дневник  
20.00 — Сјећања — документарна серија  
20.45 — Студио 2  
21.00 — ЕПП  
21.05 — Најбољи филмови ФЕСТ-а од 1971—1984: „20. ВИЈЕК“ — италијански играни филм, 1 дио